

A nighttime photograph of the Lubin mine. The central feature is a tall, dark metal headframe with a large wheel at its base, illuminated by red lights at its top. To the left is a tall, rectangular ventilation shaft with a grid of windows, glowing with a bright green light. In the foreground, there are several modern buildings with large glass windows, some of which are also illuminated with green light. The sky is dark blue.

35 lat Oddziału Zakłady Górnicze LUBIN

KGHM Polska Miedź S.A.

35 lat Oddziału
**Zakłady Górnicze
LUBIN**

KGHM Polska Miedź S.A.

35 lat Oddziału
**Zakłady Górnicze
LUBIN**

KGHM Polska Miedź S.A.

Lubin 2003

Szanowni Państwo,

Z okazji jubileuszu trzydziestopięciolecia Zakładów Górniczych „Lubin” proszę przyjąć moje gratulacje i wyrazy uznania dla całej załogi najstarszej kopalni w Zagłębiu Miedziowym. Powołanie do życia kopalni „Lubin” było wymownym znakiem czasu dla tego regionu i całego kraju. W powodzi niezliczonych trudności, zwłaszcza w początkowej fazie budowy, stworzono tu fundamenty przedsiębiorstwa, które dziś zajmuje czołowe miejsce w światowej produkcji miedzi i srebra. A dzisiejszy „Lubin” może poszczycić się wieloma osiągnięciami technicznymi i gospodarczymi. To tu został wykształcony wspaniały ludzki potencjał, który stanowi o naszej sile i atrakcyjności.

Bo to właśnie od fachowości i zaangażowania pracowników zależą sukcesy naszej firmy. W pełni doceniam udział załogi ZG „Lubin” w aktualnej pozycji naszej Spółki.

Jestem dumny, że jako Prezes Zarządu Polskiej Miedzi mogę przekazać życzenia pracownikom, którzy z powodzeniem sprostali najtrudniejszemu zadaniom.

Trzydziestopięcioletniej Jubilatce – Kopalni „Lubin” – życzę dalszych pomyślnych lat pracy i rozwoju dla dobra naszej Polskiej Miedzi.

Jej pracownikom życzę pomyślności w pracy zawodowej i życiu osobistym.

z poważaniem

Prezes Zarządu

 Stanisław Speczik

Lubin, 19 lipca 2003 roku

Szanowni Państwo,

Przekazując Państwu naszą 35-letnią historię, dedykuję ją wszystkim tym, którzy swój los i losy swoich najbliższych związali z kopalnią, dla której nigdy nie szczędzili wysiłku. Składam wszystkim wyrazy najwyższego uznania.

Oddział Zakłady Górnicze „Lubin” w 2003 roku obchodzi jubileusz 35-lecia istnienia. Trudno jest w skrócie podsumować miniony okres, był to bowiem czas wielkich przemian, bogaty w ludzi i wydarzenia. Dziś niełatwo to sobie wyobrazić, ale w tamtych czasach tworzenie czegoś od podstaw było zaszczytem i honorem.

Wiek naszego zakładu, potocznie zwanego kopalnią, liczy się od momentu uzyskania 25% docelowego wydobycia, co miało miejsce 19 lipca 1968 roku.

A wszystko zaczęło się ponad 40 lat temu, kiedy to grupa geologów pod kierunkiem dra Jana Wyżykowskiego sięgnęła po cenny skarb dolnośląskiej ziemi, po polską miedź.

Tak zaczęła się wielka przygoda z miedzią, która zmieniła losy naszego regionu.

Od geologów pałeczkę przejęli budowniczowie. Podjęli się trudnego zadania – zbudowania kopalni głębinowej. Lubin był poligonem doświadczalnym dla nowej technologii górnictwa rud i jednocześnie kuźnią kadr dla przemysłu miedziowego.

Doświadczenia i nauka zdobyte przy budowie pierwszych szybów dały podstawy do bardziej efektywnej i bezpiecznej budowy następnych kopalni: Polkowic, Rudnej i Sieroszowic.

Ewenementem było również tworzenie od podstaw załogi pierwszej kopalni. Jej załóżek stanowiły kadry starego zagłębia, ale najważniejszym zadaniem było szkolenie i adaptacja ludzi zupełnie nieprzygotowanych do pracy przy budowie kopalni.

Dojazdy załogi z odległości stu kilometrów były zjawiskiem normalnym. Normalnym też było wysyłanie emisariuszy zatrudnieniowych po całej Polsce.

O skali zjawiska może świadczyć liczba osób przyjętych do pracy w ciągu pierwszych pięciu lat – ponad 12 tysięcy. W tym najbardziej dynamicznym okresie budowy kopalni, dzięki oferowanym mieszkaniom i znaczących na rynku zarobkach, przyjęto również liczne grono absolwentów wyższych uczelni.

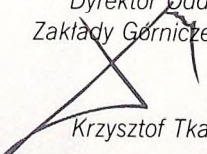
Tak zróżnicowana załoga, dzięki wielkiemu zaangażowaniu, przebyła trudną drogę w obliczu nieznanych zagrożeń górniczych.

Dzień dzisiejszy stawia przed nami nowe wyzwania i nowe problemy. Konsekwentnie realizujemy program obniżki kosztów, co daje nam perspektywę istnienia. Mamy podstawy, aby w przyszłość patrzeć z optymizmem, widząc kopalnię Lubin jako kopalnię polimetaliczną.

Chciałbym, aby ukazana na kartach tej kroniki historia, była cenną pamiątką i źródłem informacji o kopalni Lubin - najstarszej, najmniejszej, ale jakże nam bliskiej.

Z górniczym pozdrowieniem „Szczęść Boże”

Dyrektor Oddziału
Zakłady Górnicze „Lubin”

Krzysztof Tkaczuk

Prolog

Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi
w Lubinie powstał w 1961 roku jako
przedsiębiorstwo wielozakładowe.
Od 1991 roku jest spółką akcyjną o nazwie
KGHM Polska Miedź S.A.,
skupiającą 11 oddziałów.
Dostarcza ona 4% produkcji miedzi
i wytwarza 7% srebra mierzonych w skali
światowej. Daje to krajowi czołowe
miejsce wśród państw
wytwarzających te cenne metale.
Kopalnia (Oddział) jest obecnie jednym
z trzech zakładów górniczych
KGHM Polska Miedź S.A.

Zakłady Górnicze Lubin, zorganizowane w układzie kopalnia głębinowa i zakład wzbogacania rudy (ZWR), funkcjonowały w tym kształcie do roku 1997, kiedy to lubiński ZWR został włączony do nowej jednostki organizacyjnej ZWR w ramach spółki miedziowej.

Liczący już ponad 40 lat i nadal rozbudowywany okręg przemysłu miedziowego rozpoczął swoją działalność 1 stycznia 1960 roku. Wtedy to Minister Przemysłu Ciężkiego powołał przedsiębiorstwo „Zakłady Górnicze Lubin w budowie”. Była to pierwsza inwestycja górnicza w ramach Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM).

Unikalne w skali kraju przedsięwzięcie związane było z odkryciem dra Jana Wyżykowskiego. W grudniu 1958 roku, na mocy uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, rząd podjął decyzję o zagospodarowaniu odkrytego złoża i rozpoczęciu budowy kopalń rud miedzi w nowym rejonie górniczym. Decyzja ta stworzyła szansę rozwoju, unowocześnienia urbanistycznego Legnicy i Głogowa, ale przede wszystkim ożywiła małe, sennie miasteczka – Lubin i Polkowice.

W 1959 roku Zjednoczenie Budownictwa Kopalń Rud w Warszawie wytypowało Przedsiębiorstwo Robót Górniczych z Bolestawca (później: Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń Rud w Bolestawcu) do realizacji robót górniczych w LGOM-ie. Wykonywało ono dotąd roboty inwestycyjne głównie w kopalni „Konrad” (tzw. stare zagłębie miedziowe). Do prac projektowych włączono Metroprojekt w Warszawie, a wiercenia otworów badawczych dla lokalizacji przyszłych szybów zlecono warszawskiemu Przedsiębiorstwu Geologicznemu.

Na przestrzeni 43 lat,
już drugie pokolenie
miedziowych pionierów,
tworzy wielooddziałowe
przedsiębiorstwo
KGHM Polska Miedź S.A.

Po wytyczeniu lokalizacji pierwszego szybu L-III, zwane go także pilotażowym, wschodnim, LW, L-III, a obecnie szybem „Bolesław”, wykonanie otworów mroźniowych zlecono Przedsiębiorstwu Poszukiwań Geologicznych z Pity. Otwory mroźniowe, rozmieszczone na kręgu o średnicy 13 m, miały za zadanie zamrozić górotwór wokół rury szybowej w celu bezpiecznego zgłębnienia szybu. Wynikało to z przyjętej technologii wykonywania szybów (wrobisk górniczych pionowych) w warunkach silnie zawod-

nionych warstw geologicznych w partii nad złożem. Głębokość mrozenia szybu L-III wynosiła 312 metrów, a szybów L-IV i L-V (LZ) do 470 metrów. Mrozenia górotworu do tak znacznych głębokości podjęto się w Polsce po raz pierwszy.

Na bazie PBKR z Bolestawca, Minister Przemysłu Ciężkiego powołał z dniem 27 kwietnia 1960 roku – Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń Rud Miedzi w Lubinie, które miało wykonać kompleksowe zadania w zakresie robót górniczych – budowę nowych kopalń. 1 stycznia 1960 roku, inwestorem pierwszej kopalni zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „Zakłady Górnicze Lubin w budowie”. Problematykę określenia typu, modelu i wielkości kopalni zlecono kilku jednostkom badawczym w kraju. Wynikało to wówczas z braku własnego zaplecza naukowo-badawczego i wdrożeniowego.

Zakład Projektowania Kopalń AGH w Krakowie, kierowany wtedy przez prof. Bolesława Krupińskiego, wielkiego orędownika i przyjaciela górnictwa miedziowego, przedstawił praktyczne rozwiązanie zagospodarowania nowego górniczego okręgu przemysłowego. Podstawę opracowania stanowiła metoda ustalenia typu i głównych parametrów kopalni lansowana przez profesorów Akademii – Romana Bromowicza i Mieczysława Jawienia. Przyjęto model kopalni zespołowej w oparciu o trzy rejonu udostępniające.

Wykonawcą podstawowych obiektów górniczych kopalni: szybów, wyrobisk chodnikowych i komór wraz z uzbrojeniem technologicznym dla udostępnienia złoża w obszarze górniczym „Lubin” było PBKRM Lubin. Realizacja zadania obejmowała:

- zaprojektowanie trzech placów budowy szybów,
- wykonanie dokumentacji techniczno-technologicznej oraz koncesyjnej dla urządzeń wyciągowych do zgłębiania szybów,
- przygotowanie dokumentacji i wykonania obiektów tymczasowych na placach budowy,
- odwiercenie około 5 tys. metrów bieżących otworów badawczych dla określenia warunków hydrogeologicznych i geologiczno-górniczych planowanych szybów,
- uzbrojenie terenów przyszybowych,
- wywiercenie około 100 tysięcy mb otworów dla realizacji mrożenia górotworu wokół przyszłych szybów,
- zgłębianie 5 szybów w nieznanym warunkach hydrogeologicznych,
- wykonanie podszybi, komór i chodników udostępniających złożo.

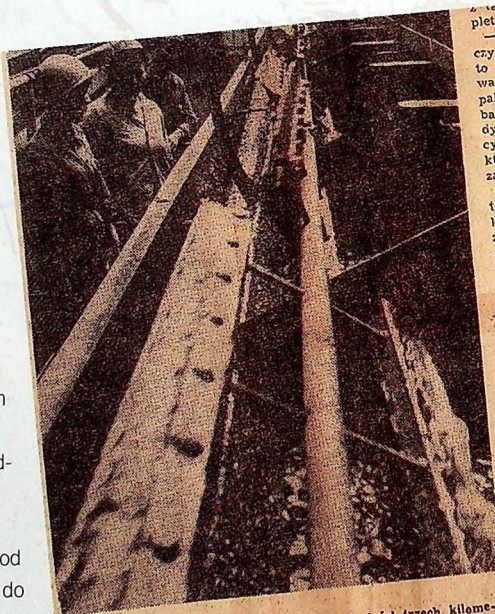
Doświadczenia i wiedza przejęta od górnictwa węglowego nie przystawały do

warunków hydrogeologicznych w LGOM-ie, choćby ze względu na zastosowaną głębokość mrożenia w szybach L-IV i L-V. Poza znanymi rozwiązaniami w tym zakresie – stosowanymi w Kanadzie, Republice Południowej Afryki czy ZSRR, wypracowano własne metody, technologie i nowatorskie rozwiązania w wielu dziedzinach budownictwa górniczego. Wykorzystano do tego potencjał ośrodków naukowo-badawczych: Polskiej Akademii Nauk, instytutów naukowych w Warszawie, Gliwicach i Zielonej Górze oraz wyższych uczelni technicznych – Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, a także politechnik: gdańskiej, gliwickiej, warszawskiej i wrocławskiej.

Brak dostatecznej wiedzy o górotworze podczas budowy pierwszych pięciu szybów kopalni, przy niezwykle trudnych warunkach hydrogeologicznych, rekompensowano zdobywaniem praktycznego górniczego doświad-

czenia. Budowniczości kopalni musieli poznać i wdrożyć wiele rozwiązań technologicznych, nie mających dotąd zastosowania w polskim górnictwie węgla, oraz starym zagłębiu miedziowym z rejonu Bolesławca. Stąd bowiem wywodziły się pierwsze kadry, zarówno wśród dozoru jak i robotników.

Można bez przesady stwierdzić, że budowniczości kopalni rud miedzi, szczególnie przy zgłębianiu szybów kopalni „Lubin”, stworzyli własną szkołę górnictwa miedziowego.

Przed niepełną dziesięć laty, w odległości trzech kilometrów od Lubina – rozpoczęło się zgłębianie szybu „Bolesław”. Młodszy w przyszłym Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym. W tamtych latach przyszły szyb nie miał jeszcze nazwy. W tamtych latach przyszły szyb nie miał jeszcze nazwy, nazwy nie miało zagłębie. Wiedzieliśmy jedynie, że zagłębie, pod ziemią znajduje się skarb, jeden z największych w kraju, pod ziemią znajduje się skarb, jeden z największych w kraju, pod ziemią znajduje się skarb, jeden z największych w kraju.

...to zagłębie...
...Jaka? Nie wiem czy starczy mi tu przemyśleń. Jest to zagłębie ambina, ofiarne, wartościowe, z ogromnym zapalem a przede wszystkim chęcią odważna. Wyrosła z młodych ludzi znakomicie fachowców, wysokiej klasy specjalistów, których może nam każdy pozazdrościć.
Zagłębia to opowiadała wysoka technika. Uniała wyciągnąć z każdej porażki naukę. Głównie zasługa tej załogi jest zgłębianie szybów i udostępnienie złoża miedzi. Potrafiła też opa-

...chodzącej do 95 procent druchoty...
...byli oni podziemni chodnik...
...Najbliżsi tyżecznie nie wytrzymywali dłużej niż 6 godzin pracy.
...Dziś kopalnie „Lubin” i „Polkowice” mają już za sobą te dramatyczne chwile. Prace pod ziemią zostały w dużym zakresie wykonane.
...Tu chciałbym podać parę cyfr. Wykonano 200 km otworów mroźniowych. Kubaturę wylomu szybów wynosi 450 tysięcy metrów sześciennych. Wyścieżki pod ziemią ponad 30 kilometrów. Raz jeszcze

westycyjne.
— Jednym słowem wydatkowane do tej pory ok. 8 miliardów złotych to jedynie niewielka część drogi.

— Często ale najważniejsza. Pokazaliśmy bowiem, że miedź lubińska jest w zasięgu możliwości wydobywczych polskich górników. Pokazaliśmy także, że zaufanie jakim nas darzono przez minione lata nie poszło na marne. Zaczęliśmy już spłacać zaciągnięty u społeczeństwa dług. Zagłębie przynosi pierwszy skromniutki jeszcze zyski.

SPLACAMY DŁUG SPOŁECZEŃSTWU

(Rozmowa z dyrektorem naczelnym KGHM mgr Tadeuszem Zastawnikiem)

nować jeden z najstraszniejszych pod ziemią żywiołów jakim jest woda.

— Zgłębianie szybów było więc wraz ze skompletowaniem załogi pierwszym wielkim osiągnięciem?

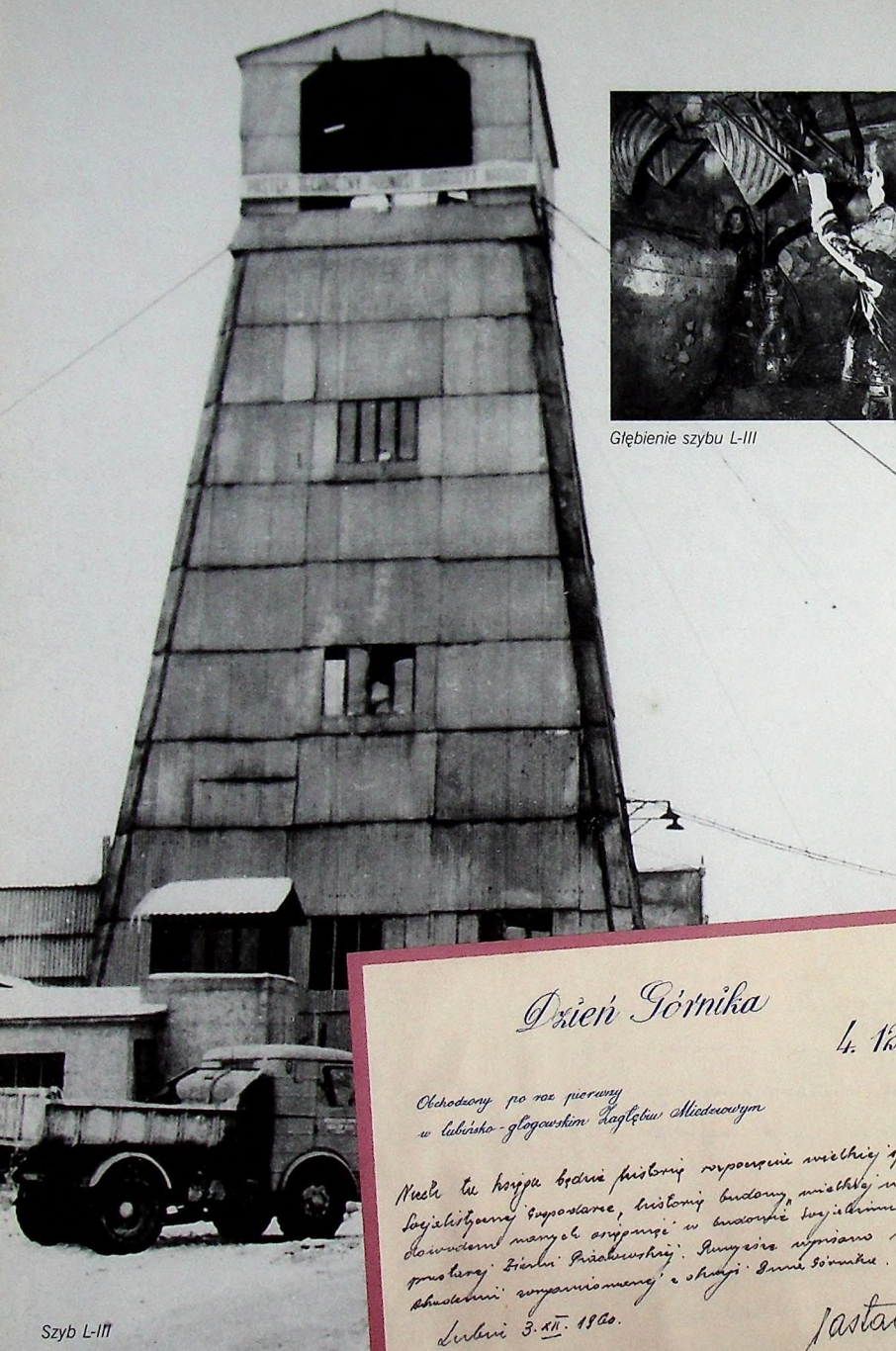
— Te sukcesy można było osiągnąć m.in. dzięki stalci, systematycznej pomocy wojewódzkiej pomocy partyjnych i administracyjnych. Trzeba sobie pamiętać, że dzięki naszym władzom udało się osiągnąć do końca

chciałbym podkreślić, że robił to w większości ludzie młodzi. Skoro jesteśmy przy młodzi, przypominę, że ogromne zasługi dla zagłębia ma ZAMS, który objął tę budowę swoim patronatem. Ale to co zrobiłamy dotychczas jest jedynie częścią pracy.

— Jakże obiekty pozostały jeszcze do zrealizowania?
— Obie kopalnie, które odnajemy do wstępnej eksploatacji, mają osiągnąć do końca

W bieżącym roku przy robotach inwestycyjnych wydobyliśmy pewną ilość rudy miedzi i srebra. Towarzyszącego rudzie — srebra. Wydobyciśmy już z tej rudy ponad 2.500 ton metalu w koncentracji (miedzi) i 16 ton srebra.

Jaka jest wartość tego wydobycia? Wspomnę jedynie, że każda tona czystej miedzi kosztuje dziś na światowych rynkach 1.500 dolarów, a każda tona srebra 80 tysięcy dolarów. Pierwszy nasz dochód wyniósł

Nakaz pracy Nr 50 /G/54

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o planowym zatrudnianiu absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych (Dz. U. Nr 10 poz. 106) przydziela się:

Obywatela(kę) **Z I A J A KAZIMIERZA**

zamieszkałego(a) w **Krakowie** ul. **Krakowska** Nr domu **31/36**
inżynier górnik

(zawód wyuczony, specjalność)

absolumenta(tke) **Akademii Górniczo-Hutn. Wydz. Górniczego**

do pracy w resorcie

w celu zatrudnienia w zakładzie określonym w skierowaniu do pracy

od *est 10 miles 15 344.*

do dnia 10 maja 1957 r.

(podpisy)

Skierowanie do pracy

Na podstawie powyższego, nakazu skieruję Obywatela(kę) do
pracy w Kob. "Leśna"

na okres wyżej oznaczony w charakterze

z uposażeniem

początkowym

oilejście pleczęci

Wzór Sw. 22, C. W. D. W-wo, Bieleńska 18, Zam. Nr 1595 O
Kart., Wrocław — D/224-253, 54.000, A5, piśm., 7. 60 g

Dzien Gornika

4. 12. 1960r.

Ochodzony po raz pierwszy
w lubińsko-głogowskim Zagłębiu Miedziowym

W Lubusko glogocznom miastach
Kieśl tu koczga bczia historyj wyposazie wielkiej aporany w nany
Sojzistkowu wyposazanie, bztowu budowy, wielkiej miast. Wiel bczia
dawnych mangel wyposazie w budowie Sojzistkowu w Kocz bczia mi
poczeg. Zieru Przechodzie. Poczeg wyposazie w nany piny
bchodzie wyposazanie z bczia. Dnie bczia.
Lubusko 3. XII. 19 Co. Pastanuy.

*Pierwsza Barbórka
uwieczniona
w księdze pamiątkowej
kopalin!*

1955

17 grudnia

Ukazała się uchwała rządu nr 1018/55. Zobowiązywała Państwowy Instytut Geologiczny do przeprowadzenia poszukiwań i udokumentowania w kategorii C-2 dwóch złóż miedzi.

1957

23 marca

W otworze wiertniczym „Sieroszowice LG-1” (wiercenie otworu rozpoczęło 6 lipca 1956 r.), oznaczonym później jako S-1, na głębokości 655,95-658,70 m stwierdzono warstwę rudy miedzi o miąższości 2,75 m i zawartości 1,40% Cu.

Fakt ten został uznany za odkrycie, przez Jana Wyżykowskiego, złoża rud miedzi w obszarze monokliny przedsudeckiej. Wiercenie wykonało Przedsiębiorstwo Geologiczne Surowców Hutniczych. ■

8 sierpnia

Otwór wiertniczy Lubin LG-1 dotarł na głębokości 601,2 m do poziomu miedzionośnego.

1958

1 stycznia

Miejska Rada Narodowa w Lubinie, po raz pierwszy, podejmuje zadania wynikające z rządowych planów zagospodarowania Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego.

1 lipca

Z Przedsiębiorstwa Budowlano-Montażowego Kopalń Rud Miedzi Wrocław utworzono Oddział „Budowa Lubin”.

10 września ■

Wytyczenie wstępnej lokalizacji pierwszego szybu kopalni, przeniesionego następnie na drugą stronę drogi.

1 grudnia

Pod przewodnictwem nestora polskich górników, prof. dra inż. Bolesława Krupińskiego, w Katedrze Projektowania Kopalń krakowskiej AGH, opracowywano koncepcję generalnego zagospodarowania złoża Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego.

1959

20 września

Wytyczono ostateczną lokalizację pierwszego szybu L-III.

1 grudnia

Pierwszym wykonawcą, na tym wielkim placu budowy, były brygady PBMKRM z Wrocławia.

1960

1 stycznia

Minister Przemysłu Ciężkiego (zarządzeniem z dnia 28 grudnia 1959 r.) utworzył przedsiębiorstwo państwowe „Zakłady Górnicze Lubin w budowie”.

Dyrektorem nowej jednostki został Arkadiusz Tobolski.

8 czerwca

Zakończono wiercenie otworów mrożeńiowych wokół przyszłego szybu L-III.

4 lipca

Budowę szybu wschodniego wizytował wicepremier Stefan Jędrzychowski – przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

15 lipca

Zakończono montaż pierwszej maszyny wyciągowej na szybie wschodnim L-III.

19 listopada

Rozpoczęto głębienie pierwszego w zagłębiu szybu L-III. Na zmianie Juliana Adamkiewicza, górniczy Przedsiębiorstwa Budowy Kopalń Rud Miedzi, około godz. 21.00, wydobyli z szybu pierwszy kubek urobku.

4 grudnia

Nieliczna jeszcze grupa górników Nowego Zagłębia Miedziowego obchodziła uroczystie swoją pierwszą Barbórkę.

Wytyczanie wstępnej lokalizacji szybu L-III.
Na zdjęciu m.in.: K. Fochtmann, K. Ziąja,
R. Dubiński

Jan Wyżykowski podczas badania
rdzeni wiertniczych

4. 12. 1960 r.

Wł. Gomułka wizytuje Zagłębie

Wiceminister J. Kuczman w towarzystwie kierownika budowy szybu L-I P. Nowakowskiego

1961

16 lutego

Budowę kopalni wizytował wicepremier Julian Tokarski.

1 maja

W miejsce „ZG Lubin w budowie” powołano do życia „Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi w budowie”, którego dyrektorem został Stanisław Lasek.

9 czerwca

Liczba budowniczych Kombinatoru przekroczyła 2000 osób.

12 czerwca

■ Na zmianie przodowego Eugeniusza Spryszyńskiego przystąpiono do głębienia szybu klatkowego L-I. Szyby w kopalni Lubin i w całym zagłębiu wykonywały brygady górnicze PBKRM.

■ Budowę Zagłębia wizytował minister przemysłu ciężkiego Franciszek Waniotka.

28 lipca

Podczas głębienia szybu L-III miała miejsce groźna awaria. Na głębokości 148,1 m do szybu przedarła się woda i kurzawka, zatapiając go do poziomu 59 m od powierzchni. Awaria spowodowała dwumiesięczną przerwę w głębieniu szybu.

4 października

Zagłębie Miedziowe odwiedziła Komisja Sejmowa PRL.

20 października

W Zagłębiu przebywał wicepremier Zenon Nowak.

1962

1 stycznia

Zgodnie z zaleceniem Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu zorganizowano Punkt Ratownictwa Górniczego na placu szybu L-III. Była to pierwsza komórka organizacyjna ratownictwa górniczego w Nowym Zagłębiu.

9 stycznia

W szybie L-III na głębokości 246,2 m ponownie nastąpiła awaria. Wypływ wody z górotworu spowodował zatopienie szybu.

11 stycznia

Ukazała się uchwała nr 9/62 Rady Ministrów „W sprawie zagospodarowania Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego i realizacji inwestycji w tym okręgu w latach 1961-1965”. Zawierała ona program budowy trzech zakładów górniczych, rozbudowy huty miedzi w Legnicy, Zakładów Mechanicznych „Legmet” w Legnicy oraz zakładów doświadczalnych przeróbki rud i hutnictwa.

Stworzyła podstawy do przyspieszenia budowy dwóch pierwszych kopalń – „Lubina” i „Polkowic”.

12 lutego

W szybie L-III, o godzinie 23.45, stwierdzono uszkodzenie otworu mroźniowego nr 29, a przy dokładniejszej kontroli także otworu nr 24. W urobku zauważono solankę. Po regeneracji otworów przystąpiono do dalszego głębenia.

Regeneracja otworu mroźniowego polegała na zabudowaniu w pękniętych (nieszczelnych) otworach nowych kolumn rur o mniejszej średnicy i ponownym uruchomieniu mrozenia.

16 lutego

Budujące się zagłębie odwiedził wicepremier Julian Tokarski.

11 czerwca

Rozpoczęto głębenie szybu L-II.

12 czerwca

Kombinat odwiedził: minister przemysłu ciężkiego – Franciszek Waniotka i wicepremier rządu CSRS.

13 lipca

Nastąpiła awaria w szybie L-I, spowodowana pęknięciem rur mroźniowych i przerwaniem płaszcza mroźniowego na głębokości 259-307 m. Poziom wody w szybie ustabilizował się na głębokości 70,7 m od powierzchni. Ponowne głębenie podjęto dopiero w kwietniu 1963 roku po zamrożeniu górotworu i wody.

Dyrektor T. Zastawnik

1 sierpnia

Dyrektorem KGHM mianowany został dr inż. Tadeusz Zastawnik.

MINISTER PRZEMYSŁU CIĘŻKIEGO

GR=390/MR8/50/61.

Warszawa, dn. 22. VI. 1961 r.

Zjednoczenie Górniczo-Hutnicze
Nr 1 Nr 023/62

Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi
Nr 13 Nr 012/62

poz. mol. odl.
nr. 022/62

KGHM w Lubinie
Nr 1 Nr 035/62

Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi
w budowie
w Lubiniu

przez
Zjednoczenie Górniczo-Hutnicze
Metali Nieżelaznych
w Katowicach

Na podstawie art. 15 ust. 1 Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1961 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 6 maja 1953 r. – Prawo górnicze /Dz.Ustaw Nr.25 z 1961 r. poz. 113/ tworzy się na terenie miejscowości: Szklary Górne, Żelazny Most, Szkladowice, Sielce, Kłopotów, Lubin, Obora, Małomice, Miroszowice, Księginice, powiatu lubińskiego, województwa wrocławskiego obszar górniczy dla złóża rud miedzi pod nazwą:

"LUBIN"

o powierzchni 7556 ha 61 ar.

Grenice obszaru górniczego oznaczono na załączonej mapie sytuacyjnej w skali 1:25.000 linią niebieską i punktami zakamienia 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 420 o współrzędnych, wypisanych na tej mapie, stanowiącej nieodłączną część niniejszej decyzji.

Do eksploataowania złóża rud miedzi w granicach utworzonego obszaru górniczego upoważniony jest Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi w budowie w Lubiniu.

Zjednoczenie Górniczo-Hutnicze
Nr 1 Nr 040/62

MINISTER

Zel. do planu nr 0321
Nr z dnia 28. 8. 1961 r.

668 5. 60 7530 plan

Załącznik do niniejszego Nr

03670/161

Pierwszy urobek z szybu L-III. Na zdjęciu m.in.:
wicepremier F.Waniółka i zawiadowca szybu - J.Ulrich

B. Sztukowski (pierwszy od lewej)
towarzyszy delegacji rządowej

4 września

W dniach 4-6 września, na Dolnym Śląsku, przebywała delegacja partyjno-rządowa z I sekretarzem KC PZPR Władysławem Gomułką i prezesem rady ministrów Józefem Cyrankiewiczem. Podczas pobytu w Zagłębiu Miedziowym, w dniu 6 września, delegacja zapoznała się ze stanem realizacji jego budowy oraz zwiedziła place budowy szybów głównych kopalni „Lubin” i kopalni „Polkowice.” ■

2 października

Rozpoczęto głębienie szybu L-IV.

20 października

Miedziowe zagłębie wizytował wicepremier Zenon Nowak w towarzystwie przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu – Bronisława Ostapczuka.

16 listopada

W szybie skipowym L-II, na głębokości 174,4 m nastąpiło przerwanie płaszczu mroźniowego i zalanie szybu. Dopływ wody wynosił 33,6 m³/min., a jej zwierciadło ustabilizowało się na głębokości 38,3 m od powierzchni. Awarię usunięto dopiero 23 lipca 1963 roku, po zregenerowaniu otworów mroźniowych i intensywnym mrożeniu, łącznie z wodą w rurze szybowej. Po zamrożeniu wody w szybie fedrowano lód. Był to jedyny taki przypadek w historii LGOMu.

1 grudnia

Przy Kombinacie powstał Zakład Leczniczo-Zapobiegawczy Przemysłowej Służby Zdrowia.

1963

1 stycznia

Na kierownika budowy kopalni powołano mgr inż. Dionizego Grzanek, dotychczasowego naczelnego inżyniera dokumentacji technicznej KGHM. Wcześniej, jako naczelnny inżynier PBKRM (1.06.1960 - 31.07.1961), nadzorował budowę pilotowego szybu L-III. ■

20 marca

Szyb wschodni L-III dotarł do pokładu rudy miedzi na głębokości 610 m. Świadkiem historycznego wydarzenia, wśród licznie zaproszonych gości, był wicepremier Franciszek Waniółka. ■

2 kwietnia

Usunięto awarię w szybie klatkowym L-I, głębinym na polu głównym kopalni.

9 maja

W siedzibie KGHM odbyło się spotkanie przedstawicieli nauki z górnikami. Wzięli w nim udział: przewodniczący Państwowej Rady Górnictwa – profesor Bolesław Krupiński, sekretarz naukowy PAN – profesor Jan Matecki oraz liczni przedstawiciele wyższych uczelni technicznych. Spotkanie to zainicjowało stały kontakt przemysłu miedziowego z placówkami naukowymi w celu rozwiązywania problemów technicznych powstających w trakcie budowy Zagłębia.

4 czerwca

Rozpoczęto głębinie szybu L-V.

19 czerwca

Zagłębie odwiedził wicepremier profesor Stefan Ignar.

23 lipca

W szybie skipowym L-II przystąpiono do urabiania lodu, powstałego w wyniku zamrożenia wody w rurze szybowej. Rozpoczęto jeden z ostatnich etapów robót związanych z uruchomieniem szybu po awarii, która nastąpiła 17 listopada 1962 roku.

27 listopada

Po wykonaniu prac związanych z prowadzeniem cementacji wyprzedzającej przystąpiono ponownie do głębinienia szybu L-II.

30 grudnia

Szyb wschodni L-III, jako pierwszy w Zagłębiu, dotarł do końcowej głębokości 754 m. Drażenie trwało 1138 dni.

1964**18 marca**

Wicepremier Julian Tokarski po raz kolejny wizytował Zagłębie.

26 kwietnia

Zmarł znakomity fachowiec, naczelny inżynier PKBRM mgr inż. Bolesław Sztukowski. Jego imię nosi pierwszy szyb L-III. ■

21 maja

Zakończono głębinie szybu L-II w strefie mroźniowej.

27 maja

Wstrzymano głębinie szybu L-IV ze względu na duże dopływy wody z niewystarczająco zamrożonych warstw pstręgo piaskowca.

19 czerwca

Nastąpiła kolejna awaria w szybie L-II. Dopływ wody z górotworu na głębokości 448,5 m spowodował zatopienie szybu do poziomu 83 m od powierzchni. Pod znakiem zapytania stała wówczas celowość kontynuowania budowy kopalń rud miedzi w tak niekorzystnych warunkach. Zagrożenie wodne zlikwidowano poprzez cementację z powierzchni i z dna szybu.

1 lipca

PBKR przekazał szyb L-III PBKR z Częstochowy.

25 lipca

Awaria w szybie klatkowym L-I. Gwałtowny wypływ wody do szybu nastąpił na 302 metrze od zęb. Próby zahamowania napływu wody nie powiodły się. Wstrzymano głębinie szybu. Opracowano plan usunięcia awarii.

26 lipca

Wiceminister przemysłu ciężkiego Janusz Kuczma, wraz z ekspertami, wizytował teren budowy kopalni. Był on odpowiedzialny z ramienia rządu za budowę LGOMu. Dyskutowano nad problemem dalszego głębinienia szybów i nad pokonaniem awarii w szybach klatkowym i skipowym L-I i L-II.

1 sierpnia

Opracowano założenia techniczno-ekonomiczne budowy zbiornika odpadów poflotacyjnych „Gilów”.

5 sierpnia

Po przesunięciu wieży wyciągowej znad szybu i odstonięciu piwnicy mroźniowej rozpoczęto prace przy rekonstrukcji otworów mroźniowych szybu L-I; po awarii na głębokości 302 m. Zastosowano tu także, po raz pierwszy z powierzchni, cementację wyprzedzającą górotworu. Głębinie szybu wznowiono 23 czerwca 1965 roku, po wykonaniu kolejnego, piątego odcinka cementacji wyprzedzającej.

Lubin, dnia 22 grudnia 1962 roku

EWIDENCJA DK
 R.G.G. 1-1
 N. str. osob.
 Cześć 1-1

...../63

Obywatel
 mgr inż. Bionizy Grzanka
 Naczelny Inżynier Dokumentacji Techn.
 K.G.H.M. w miejscu

W związku ze zmianą schematu organizacyjnego Kombinatu Górniczo-Hutniczego Miedzi w Lubinie i utworzeniem w ramach KGHM Kierownictwa Budowy Kopalni Lubin w budowie powołuję Obywatela z dniem 1 stycznia 1963 roku na stanowisko kierownika budowy kopalni Lubin, z zachowaniem dotychczasowych warunków płacy czyli 5.000,-zł. uposażenia zasadniczego + 10% z uprawnień Dyrektora. Ponadto zatwierdzam 10% należnego dodatku dołowego – razem : 6.000,- zł. płacy podstawowej miesięcznie – z prawem do premii wg. współczynnika I.

Pozostałe warunki umowy o pracę pozostają bez zmian.

Otrzymują:
 1. Adresat
 2. Księgowość KGHM
 3. a/a pers. KGHM

DIREKTOR KOMBINATU
 inż. *[podpis]*
[podpis]
 21.12.63

Trzy miesiące po mianowaniu na kierownika kopalni D. Grzanka przyjmuje gratulacje od wicepremiera F. Waniolki z okazji wydobywania pierwszej rudy miedzi.

Karczma piwna w Klubie NOT-u.
Prowadzi Stara strzecha D. Grzanka.

Załadunek urobku do małych wozów kopalnianych w chodniku SN

11 sierpnia

Minister Przemysłu Ciężkiego wydał zarządzenie w sprawie likwidacji skutków awarii w szybie L-I.

1 września

Pierwszy rok nauki rozpoczęli słuchacze dziennego Technikum Górnictwa Rud. W Zasadniczej Szkole Górniczej i Technikum (dziennym i dla pracujących) uczyło się wówczas ponad 600 osób.

4 września

Zagłębie miedziowe odwiedzili: wicepremier Franciszek Waniółka, sekretarz KW PZPR we Wrocławiu Ludwik Drożdż, dyrektorzy Zjednoczenia Górniczo-Hutniczego Metali Nieżelaznych i Budowy Kopalń Rud. Omawiano stan realizacji inwestycji.

9 września

Brygady przodowych: Czesława Jakubczaka, Kazimierza Piłockiego i Jana Wiśniewskiego z PBKR „Częstochowa” przystąpiły do robót poziomych z szybu L-III.

18 września

Opanowano całkowicie sytuację w szybie skipowym L-II, gdzie 19 czerwca 1964 r., na głębokości 448,5 m, wystąpił dopływ wody, który spowodował zatopienie szybu. W ciągu dwóch lat cementacja wyprzedzająca w szybie L-II pochłonęła ponad 2000 ton cementu.

22 października

88 sesji wyjazdowej Państwowej Rady Górnictwa przewodniczył prof. Bolesław Krupiński. Debatowano nad problemami związanymi z geologią, hydrogeologią i tektoniką złoża, nad sprawami projektowania obiektów górniczych, wykonawstwa szynów i organizacji zaplecza naukowo-badawczego.

4 listopada

Kolejna wizyta wicepremiera Franciszka Waniółki na budowie LGOM-u.

3 grudnia

We Wrocławskiej Operze odbyła się Centralna Barbórka górników rud. Brały w niej udział delegacje górników ze starego i nowego Zagłębia Miedziowego.

1965

23 lutego

Dyrektorem „Zakładu Górniczego Lubin w budowie” został mgr inż. Dionizy Grzanka.

Dyrektor D. Grzanka

26 maja

Zapadła decyzja o montażu na szybach głównych kopalni stałych obiektów szybowych, wieży i nad-szybia obok istniejących prowizorycznych urządzeń, zgodnie z projektem racjonalizatorskim Wacława Minty i Władysława Polaka. Było to nowatorskie rozwiązanie, nie stosowane dotychczas w polskim górnictwie.

16 czerwca

W Zakładzie Doświadczalnym Przeróbki Mechanicznej KGHM otrzymano pierwszy koncentrat miedzi z nowego złoża.

16 sierpnia

Brygady tzw. PBMKRM (popularnie nazywanego „Rem”) przystąpiły do betonowania zbiornika podsadzkowego przy szybie L-III „Bolesław”.

1 października

W Lubinie przebywał wicepremier Franciszek Waniółka. W naradzie poświęconej sytuacji na budowach oraz przygotowaniu załóg do eksploatacji wzięli też udział: I sekretarz KW PZPR we Wrocławiu Władysław Piłatowski, przewodniczący PRG prof. Bolesław Krupiński oraz wiceministrowie: Kuczma i Fariaszewski.

28 października

Brygady „Rem”-u zakończyły w rekordowym tempie montaż 3 pomp i rozdzielni 6 kV na podszybiu L-III na poziomie 610m.

1 listopada

W rejonie szybu L-III, na chodniku wentylacyjnym SN z poziomu 609, załoga PBK Częstochowa wykonała 202 mb chodnika, co było pierwszym rekordem robót podziemnych w kopalni. ■

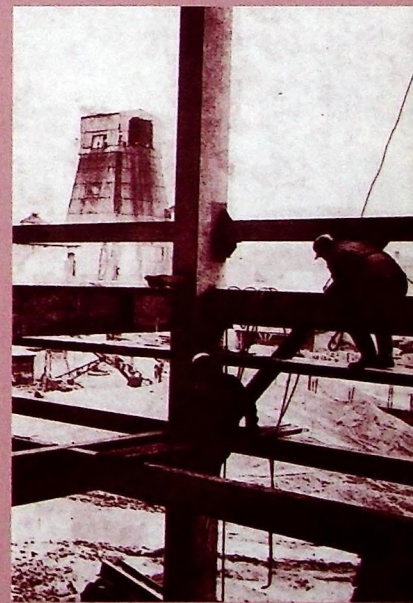
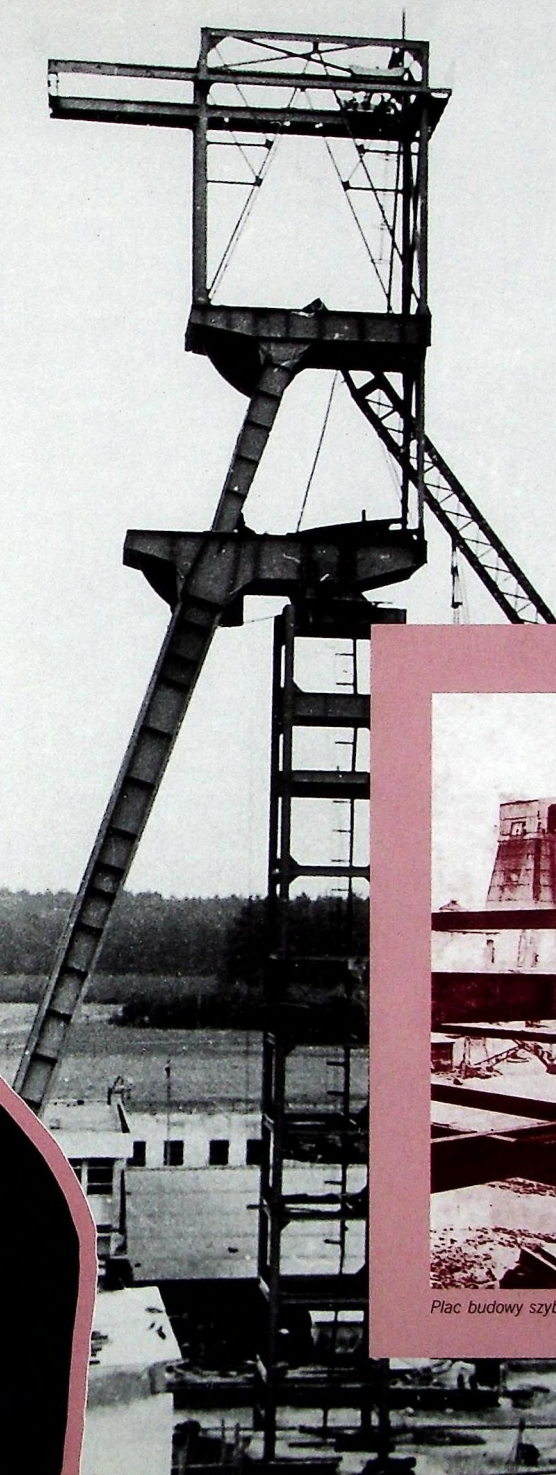

Szklanica – pierwszy kufel w LGOM-ie

Montaż wieży
koźłowej dla
szybu L-I

Montaż stальной wieży
dla szybu L-IV

Plac budowy szybów głównych

Dyrektor T. Zastawnik
dekoruje członków KW
PZPR we Wrocławiu

Przygoda z Nową Miedzią

Moje wspomnienia
z działalności
w Zakładzie Wzbogacania
Rudy ZG „Lubin”.

Sławomir Brok

Przygoda z „nową miedzią” zaczęła się dla mnie w sierpniu 1967 roku. Był to czas budowy zakładu przeróbki rud w kopalni Lubin. Mgr inż. Czesław Masłowski – Główny Inżynier ZWR – kompletował zespół pracowników technicznych do rozruchu i uruchomienia tego zakładu.

Trzon zespołu stanowili inżynierowie i technicy związani poprzednio z zakładami zagłębia miedziowego jak inż.inż.: Zdzisław Koziński, Stanisław Chłoń, ale również z Ogorzelca, zakładów przerobczych węgla brunatnego, oraz z Wałbrzyska.

W zespole znalazło się też kilku doświadczonych brygadzystów przeróbkarzy z pracującego już Zakładu Doświadczalnego KGHM Lubin i ze starych kopalń miedzi.

Na przełomie stycznia – lutego 1968 roku rozpoczął się rozruch pierwszego ciągu technologicznego zakładu. Wsad do przerobu stanowiła ruda „wyfiedrowana” w trakcie robót udostępniających szybem „Bolesław”, oraz częściowo ze starego zagłębia miedziowego. Wystartowała załoga, która miała się dopiero uczyć fachu przeróbkarskiego w całkiem nowej technologii.

Już na początku lutego ZWR-Lubin uzyskał pierwszy koncentrat miedzi, który został zgromadzony w dużym zgęszczaczu Dorra.

Pamiętam z tego czasu pewne wydarzenie mogące zakończyć się wypłynięciem tego koncentratu do kanałów ściekowych. Było to na nocnej zmianie. Pracowałem wtedy jako nadsztygar ZWR. Do sztygarówki wpadł przerażony sztygar Barański mówiąc, że jest groźna awaria przy zgęszczaczu. Pobieгłem tam, co sił w nogach i widzę, że z rury pod zgęszczaczem wypływa pod dużym ciśnieniem koncentrat i wypełnia tunel pod tym zgęszczaczem.

Gdyby tunel został wypełniony nie byłoby już tam dojścia, żeby zrobić cokolwiek dla ratowania z takim trudem wyprodukowanego pierwszego koncentratu z nowej miedzi.

Nie namyślając się długo złapałem po drodze gruby kołek drewniany oraz siekierę i wszedłem do tego szlamu. Udało mi się zaczopować otwór, z którego wypływał koncentrat, ale w trakcie tej czynności straciłem drogę odwrotu, która została zalana. Aby się wydostać zanurkowałem w szlamie i wypłynąłem w miejscu jeszcze nie zalany. Pierwszy koncentrat miedzi został uratowany, miałem dużą satysfakcję, że się udało. Wszyscy poculiśmy ulgę.

W tym czasie wszyscy dawali z siebie co mogli. Do domu wracało się późnym wieczorem. Trzeba było poznać nowe maszyny, technologię i właściwości materiału, z którym jeszcze nie mieliśmy doświadczenia. Awarie były na porządku dziennym. Wtedy właśnie dużo inicjatywy wykazali: inż.inż. Janusz Maciejewicz – kierownik przeróbki mechanicznej, który w latach późniejszych został Dyrektorem KGHM, Czesław Masłowski – Główny Inżynier ZWR, Jan Ziótek - Główny Mechanik ZWR, Mieczysław Kądzielewski - Główny Elektryk, sztygarzy: Adolf Sypień, Edmund Barański, Kazimierz Malara, Edward Czapiga, Tadeusz Radwański, Stanisław Roszak i inni.

W lipcu 1968 ruszyło wydobywanie kopalni Lubin. Następował systematyczny wzrost i ilości wydobywanej rudy. Za tym musiało iść zwiększenie zdolności przerobowej ZWR.

W 1970 roku uruchomiono trzeci ciąg technologiczny flotacji i młynowni. Zakład osiągnął zdolność przerobową około 4,5 mln ton w roku.

Były jednak duże kłopoty ruchowe, przede wszystkim z zasilaniem młynów w rudę ze zbiorników betonowych. Miała ona tendencję do oklejania ścian zbiorników i tworzyły się potężne nawisy, które należało obrywać. Kłopoty sprawiał też złom, który do ZWR trafiał z rudą z kopalni. Był przyczyną wielu awarii taśmociągów przecinając gumowe taśmy na dużych długościach.

Sytuacja uległa poprawie po zabudowaniu separatorów elektromagnetycznych wybierających żelazny złom z taśmociągów w czasie ruchu bez ich zatrzymywania. Pomysłodawcą tego urządzenia był bardzo zdolny inżynier elektryk Mieczysław Kądzielewski.

Innym problemem była odstawa wysuszonego koncentratu taśmociągami do wagonów. Zaprojektowano do tego celu dwa długie taśmociągi, ale za wąskie. Miały one tendencję do schodzenia na boki (tańczenia) po trasie. Koncentrat się wysypywał i pylił po drodze. Praca tam była nad wyraz uciążliwa i szkodliwa. Do rozwiązania problemu przyczynił się mgr inż. Jan Bugajski (później Główny Mechanik ZWR) który złożył projekt wynalazcy na modernizację wężła. Sytuacja radykalnie się poprawiła. Przy okazji zhermetyzowano całą odstawę koncentratu. W tym też czasie zabudowano ciąg suszarek koncentratu tzw. płuczki uderzeniowe, które bardzo skutecznie obniżyły zawartość pyłów w spalinach suszarki.

Lata 70-te i 80-te to ciągła walka o zwiększenie zdolności przerobowej zakładu, ale również o poprawę wskaźników technologicznych, w tym uzysku miedzi i srebra, oraz jakości koncentratu. Kopalnia z roku na rok zwiększała wydobycie. Zakład wzbogacania musiał za tym nadążyć, aby w całości własną rudę przerobić na miejscu. Dla zintensyfikowania przerobu wykorzy-

stano szczególne właściwości rudy, która składa się z trzech typów minerałów:

- piaskowca, bardzo łatwo wzbogacalnego, średnio okruszcowanego,
- dolomitu, twardego, wymagającego dokładnego zmielenia przed operacją wzbogacania, słabo okruszcowanego,
- łupków smolistych, bardzo dobrze okruszczonych, lecz trudnych dla osiągnięcia wysokich uzysków miedzi.

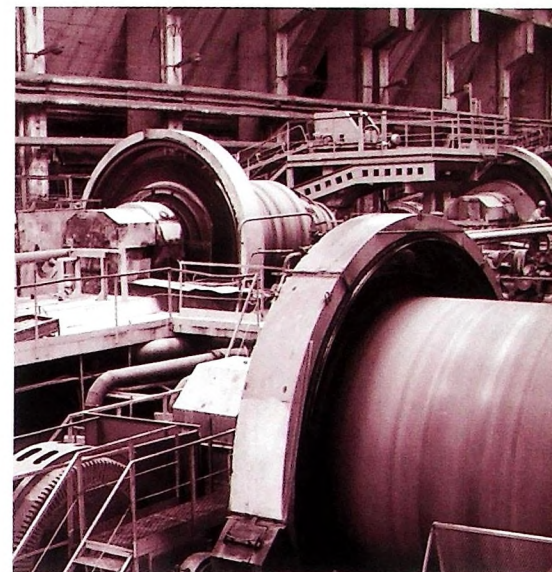
Te właściwości rudy determinowały przyjęcie odpowiedniego kierunku rozwoju techniki i technologii ZWR. Należało osobno zająć się rudą o przewodzie piaskowca, a osobno twardymi dolomitami.

Rozdział rudy pod względem mineralogicznym osiągnięto na przesiewaczach początkowo rolkowych, a potem wibracyjnych (tzw. bananowych), przyjmujących rudę surową z kopalni. Produkt dolny przesiewacza to ruda o przewodzie piaskowca, górny dolomitu.

W trzecim ciągu (piaskowcowym) zmienił się charakter mielenia wstępnego, zastępując młyny kulowe prętowymi i rozbudowano flotację, osiągając tam w efekcie końcowym przerób około 500 ton na godzinę.

W pierwszym i drugim ciągu technologicznym wydłużono czasy mielenia wstępnego poprzez dobudowę dwóch młynów prętowych, a od 1978 roku dodatkowo wymianę dwóch młynów domielających na większe. Dobudowano również jeden duży młyn w pierwszym mieleniu.

Po tych zmianach ZWR osiągnął zdolność przerobową 1000 ton na godzinę. Tym samym pod koniec lat 70-tych ZWR posiadał roczną zdolność przerobową 7,5 mln ton pracując w systemie 4-brygadowym. Po wyjściu

Należy podkreślić duże zasługi Instytutu Metali Nieżelaznych w Gliwicach, który jest wiodącą instytucją naukowo-badawczą w doskonaleniu technologii i techniki wzbogacania rud. Rozwój szedł w kierunku intensyfikowania przerobu w trzecim ciągu technologicznym, który przerabiał rudę o przewodzie piaskowca, oraz zwiększenia efektów mielenia w pierwszym i drugim ciągu przerabiających rudę o przewodzie dolomitu.

Chcę podkreślić, że przez wszystkie lata pracy ZWR szczególna troska kierownictwa skierowana była na sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

W celu ich poprawy zrobiono wiele i to zarówno dla zmniejszenia uciążliwości pracy na stanowiskach jak i jej bezpieczeństwa. Efektem tego był systematyczny spadek wypadkowości.

Jeśli chodzi o zmniejszenie uciążliwości dla środowiska naturalnego to w ZWR wybitnie zmniejszono emisję pyłów, zanieczyszczeń toksycznych, oraz całkowicie zlikwidowano zrzut ścieków do zbiorników otwartych.

z systemu 4-brygadowego w początkowych latach 80-tych roczna zdolność przerobowa spadła o kilka procent.

Wraz ze zwiększeniem przerobu do około 1000 ton na godzinę należało zwiększyć wydajność przepompowni odpadów, która była projektowana na około 4,5 mln ton przerobu w roku. Wybudowano nową przepompownię wyposażoną w 4 zestawy po 3 sztuki pomp typu MF 16x14, oraz rurociągi o średnicy 800 mm.

Koniec lat 80-tych i początek 90-tych to była rewolucja techniczna dla ZWR. Otworzyły się możliwości większego inwestowania w rozwój techniki na bazie osiągnięć w przeróbce rud na świecie.

Rozpoczęła się walka o obniżkę kosztów przerabiania. Celem obniżenia zużycia nośników energii, materiałów, robocizny, kosztów remontów, oraz poprawy uzysku miedzi i srebra, a także jakości koncentratu wdrożono w tym okresie następujące ważniejsze rozwiązania:

- zabudowano 2 nowe przesiewacze wibracyjne o zmiennym kącie nachylenia sit co pozwoliło na dokładniejszą selekcję rudy kierowanej z kopalni, ostrzejsza stała się klasyfikacja.
- zbudowano nowy węzeł technologiczny - kruszarnię 2-go stopnia wraz z przesiewalnią, dokąd kierowana jest ruda po pierwszym stopniu kruszenia. Ten drugi stopień kruszenia wprowadzono po raz pierwszy w zakładach przeróbki miedzi w ZWR. Kruszenie odbywa się w kruszarkach stożkowych typu „NORDBERG” wyprodukowanych w USA. Pozwoliło to na zwiększenie stopnia rozdrobnienia rudy twardej kierowanej do mielenia.
- w celu wykorzystania pojemności zbiorników rudy pokruszonej zabudowano w nich tzw. armatki powietrzne, które eliminując nawisy rudy pozwoliły na zwiększenie

retencji zbiorników. Jest to ważne szczególnie wtedy, gdy przeróbka pracuje, a kopalnia stoi.

- zmieniono stopniowo park maszyn flotacyjnych na maszyny nowoczesnej konstrukcji typu OUTOKUMPU z automatyczną regulacją poziomu, oszczędne energetycznie.
- wprowadzano stopniowo automatyzację procesu technologicznego wykorzystując najnowsze osiągnięcia światowe w tej dziedzinie jak analizatory miedzi, wyświetlające w sposób ciągły zawartość miedzi w produktach flotacji, granulometri wskazujące stopień zmielenia rudy i współpracujące z systemem PRO-SCON regulującym ilość rudy podawanej do przerobu przy zapewnieniu pożądanych wskaźników flotacyjnych.
- zmieniono technologię odwadniania koncentratu zagęszczanego przechodząc z filtracji próżniowej na ciśnieniową w prasach filtracyjnych, co pozwoliło na wyeliminowanie sześciu suszarek koncentratu.

Wszystkie te przedsięwzięcia wymagały dużego zaangażowania całego zespołu inżynierów i techników ZWR. Jest mi szczególnie przyjemnie, że dokonywało się to pod moim kierownictwem, gdyż od 1985 roku objąłem stanowisko Głównego Inżyniera ZWR ZG „Lubin”.

Nie byłoby sukcesu, gdyby nie trud włożony przez takich inżynierów i techników jak Jan Bugajski, Stanisław Chłoń, Jerzy Smolarz, Zdzisław Kalinowski, Jerzy Koszela, Franciszek Poliszak, Leszek Łyszczarz, Zenon Rosiak, Józef Piotrowski, oraz wielu innych.

Wszystkim im tutaj serdecznie dziękuję. Powinni oni mieć dużą satysfakcję z tych dokonań tym bardziej, że na wielu naszych rozwiązaniach wzorowały się później pozostałe ZWR-y w LGOM-ie.

Odcisk fragmentu ryby w łupku miedzionośnym

Stacja Ratownictwa Górniczego rozpoczyna działalność

◀ Drażnienie przekopu W4E, łączącego szuby L-III z szymbami głównymi

1966

7 lutego

Nad Lubinem przeszła silna wichura. Od poddmuchu wiatru zawaliły się szalunki rozdrabnialni na terenie szymbów głównych.

8 kwietnia

Szyb L-V przeszedł zawadzoną warstwę dolomitów.

12 maja

W Lubinie odbył się II Krajowy Zjazd Górnictwa Rud. W obradach zjazdu uczestniczył m.in. wiceprezes rady ministrów Piotr Jaroszewicz.

23 czerwca

Rozpoczęto montaż wieży kółkowej dla szybu L-I. ■

1 lipca

W ramach KGHM powołano Samodzielny Oddział Wykonawstwa Inwestycyjnego, który w roku 1975 przemianowano na Zakład Robót Górniczych w Lubinie.

2 lipca

Rozpoczęto montaż konstrukcji nadszybia szybu L-I.

22 lipca

Przyznano Nagrodę Państwową I stopnia za odkrycie i udokumentowanie złoża miedzi monokliny przedśudeckiej dziesięcioosobowemu zespołowi z Janem Wyżykowskim na czele.

13 września

„Rem” rozpoczął montaż stałej wieży dla szybu L-IV. ■

20 października

Rozpoczęła działalność pierwsza Stacja Ratownictwa Górniczego w ZG „Lubin”. ■

12 listopada

Szyb L-IV przeszedł zawadzoną warstwę dolomitów.

20 listopada

Wicepremier Eugeniusz Szyr złożył wizytę w Zagłębiu.

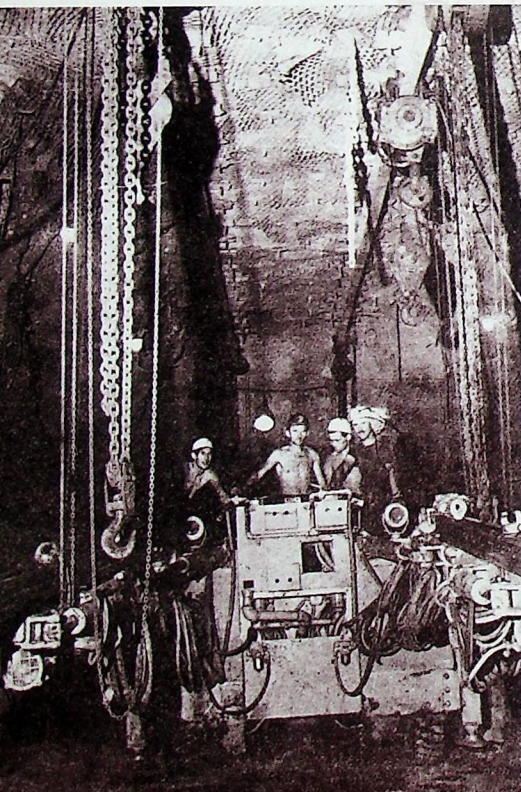
1967

2 lutego

W budynku D-21 na terenie osiedla „D” uruchomiono stację sejsmiczną, podległą Zakładowi Doświadczalnemu KGHM.

Ładowanie urobku ładowarką PNB-3K do wozu odstawkowego EXPADUMP 14D2

Wóz wierniczy SERPENT MS-58

1968

1 stycznia

Przejęcie szybu L-III przez Samodzielny Oddział Wykonawstwa Inwestycji (od PBKR Częstochowa). Szybem tym pozyskiwano rudę „inwestycyjną” z robót SOWI.

10 stycznia

Załogi Dolnośląskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego z Wrocławia zakończyły podstawowe prace przy montażu maszyn dla ZWR.

1 lutego

W HM „Legnica” rozpoczęto topienie koncentratów z kopalni „Lubin”.

2 lutego

Odbыл się rozruch pierwszego ciągu produkcyjnego w ZWR.

15 lutego

ZWR wyprodukował pierwszy koncentrat. Równocześnie rozpoczęto deponowanie odpadów w zbiorniku „Gilów”.

27 lutego

Paweł Szmigiel wybrany został pierwszym przewodniczącym Rady Zakładowej Związku Zawodowego Górników w Polsce.

30 marca

Dyrektor Naczelny Kombinatów powołał komisję dla rozruchu pierwszego etapu ZG „Lubin”. Jej szefem miano wano mgra inż. Alfreda Wołczyńskiego.

20 kwietnia

Kopalnię wizytował premier Piotr Jaroszewicz.

1 maja

Przekazanie do SOWI Oddziału Doświadczalnego w polu B-3 kopalni.

4 maja

W rejonie L-III oddano do ruchu pompownię głównego odwadniania w zakresie I etapu budowy.

8 maja

ZWR przerobił 100-tysięczną tonę rudy miedzi.

11 maja

ZWR wyprodukował 1 000 ton metalu w koncentracji.

1 czerwca

Uruchomiono stację wentylatorową głównego przewietrzania przy szybie L-III.

1 lipca

Do kopalń LGOM nadeszły, zakupione we Francji pierwsze maszyny górnicze: ■

1. Ładowarki zabierakowe (tapowe) typu 18HR;
2. Wozy odstawkowe EXPADUMP 14 D2 o ładowności 15 Mg;
3. Wóz wierniczy SERPENT;
4. Wóz do kotwienia RBD-15.

19 lipca

Kopalnię oddano do wstępnej eksploatacji. ■

22 lipca

Zakończono głębienie szybu L-I (643,9 m).

24 lipca

Zakończono głębienie szybu L-IV (765,5 m).

17 sierpnia

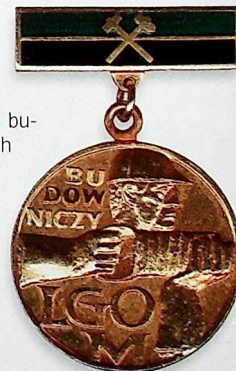
W szybie L-I, w przedziale wschodnim i zachodnim oddano do ruchu górnicze wyciągi szybowe.

4 grudnia

KGHM ustanowił dwustopniową odznakę „Budownicz LGOM”. Złote i srebrne odznaki wręczono pierwszej grupie górników i budowlanych, zastużonych w budowie kopalń „Lubin” i „Polkowice”. ■

31 grudnia

Zakończono I etap budowy kopalni, która uzyskała 25% docelowej zdolności produkcyjnej.

J. Kromolowski składa na ręce B. Jaszczyka meldunek o oddaniu kopalni „Lubin” do wstępnej eksploatacji

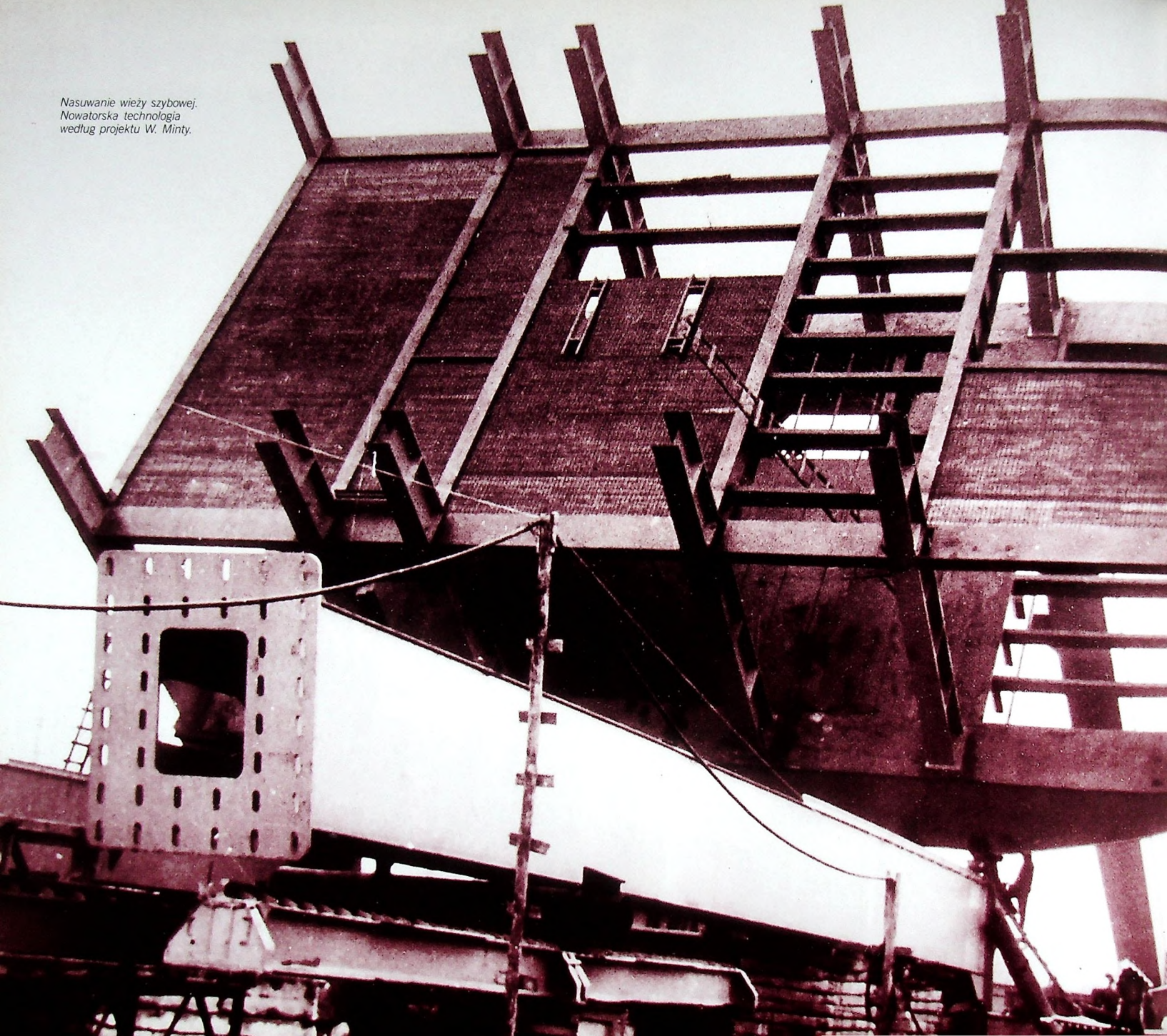
Powitanie uczestników uroczystości oddania kopalni do ruchu

W dniu otwarcia, przed kopalnią, zaroilo sie od rządowych limuzyn

Mimo oficjalnych okoliczności panowała atmosfera autentycznej radości z osiągniętego sukcesu

*Nasuwanie wieży szybowej.
Nowatorska technologia
według projektu W. Minty.*

1969

1 stycznia

❑ Rozpoczęto budowę prototypów krajowych maszyn górniczych w Zakładzie Doświadczalnym. Były to: ładowarka MŁO-100, spychałowarka StO-1, wiertnica SWW-1, kotłownia SWK-1.

❑ SOWI przekazał do kopalni znaczną część załogi, wraz z załączkami przygotowanych oddziałów produkcyjnych, obsługę energo-maszynową, sprzęt oraz zaopatrzenie.

29 stycznia

I sekretarzem zakładowej organizacji partyjnej – Komitetu Zakładowego PZPR – wybrano Zenona Dychtowicza.

27 lutego

Mieczysław Przymuszała został wybrany pierwszym przewodniczącym Rady Robotniczej.

17 kwietnia

Powołano zarząd zakładowej organizacji ZMS. Na przewodniczącą wybrano Edwarda Krzyżanowskiego. ■

1 czerwca

❑ Z kopalń rud miedzi w Zagłębiu wydobyto pierwszy milion ton rudy.

❑ Dyrektorem zakładu został mgr inż. Janusz Bojakowski. ■

6 czerwca

Rozpoczęto nasuwanie nad-szybia, o wadze 1100 ton, dla szybu L-IV. Operację wykonano z odległości 60,5 m od rury szybowej, według projektu Wacława Minty.

Dyrektor J. Bojakowski

22 lipca

Oddanie do rozruchu kompleksu wydobywczego szybu L-IV (urządzenie wyciągowe wraz z nadszybiem wykonane przez PBK Cz-wa i PB MPC Lubin).

19 sierpnia

Powołanie zakładowego koła Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górniczych, z przewodniczącym mgr inż. Januszem Bojakowskim.

1 września

Uruchomiona zostaje pierwsza zakładowa centrala telefoniczna typu CAGK-62 400/200 NN. ■

11 października

Powołano zakładowy Klub Techniki i Racjonalizacji, pod kierownictwem inż. Mieczysława Kądzielewskiego.

24 października

Zakończono głębienie szybu L-II (691,4 m).

1 listopada

Oddano do ruchu pierwszą zakładową dyspozytornię górniczą.

11 grudnia

Uruchomiono główną rozdzielnię dotową RDG-2/6kV, jako rozdzielnię dwusekcyjną, z pojedynczym systemem szyn zbiorczych. Składa się ona z 34 pól typu KSR-1 z dodatkowym obwodem suszenia pomp w polach silnikowych, wyposażona w wyłączniki mocy typu WMSWP.

Proporzeczek zakładowej organizacji Związku Młodzieży Socjalistycznej

Centralę telefoniczną obsługują: K. Andrzejuk, J. Woźniak i R. Kasprzyk

Ślub E. Krzyżanowskiego

Zakładowa Zawodowa
Straż Pożarna

1970

20 lutego

W zakładzie powstała górnicza orkiestra dęta. Pierwszym kapelmistrzem był Jan Werbowy. ■

1 marca

■ Rozpoczęto budowę ośrodka wypoczynkowego w Wojnowie nad jeziorem Wojnowskim, pod patronatem zakładowej organizacji ZMS.

■ Powołano zakładową Zawodową Straż Pożarną. ■

1 czerwca

W połowie roku zastosowano, opracowany na bazie własnych doświadczeń, system wybierania z podsadzką hydrauliczną.

4 września

W Piaskowni „Obora” wydobyto pierwszy piasek, który odebrała podsadzkownia przy szybie L-III. Do końca roku dostarczono do kopalni 40 tys. m³ piasku.

1 października

Minister Przemysłu Ciężkiego powołał Resortową Komisję Ochrony Środowiska z zadaniem koordynowania problematyki ochrony środowiska w LGOM.

3 grudnia

Przekazano do eksploatacji kompleks urządzeń wydobywczych szybu L-II.

4 grudnia

Budowlani zakończyli prace przy montażu urządzeń II etapu budowy ZWR. Uroczyscie przekazano ten zakład do ruchu.

20 grudnia

W podziemiach ratusza rozpoczął działalność Klub Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa ZG „Lubin”, który funkcjonował do roku 1990. Jego pierwszym i wieloletnim kierownikiem był Lechosław Kurowski – pracownik kopalni.

Kufel barbórkowy

Uroczystości barbórkowe na lubińskim rynku.
Na zdjęciu m.in.: T. Zastawnik, J. Bojowski, A. Jesioneł

1971

1 stycznia

- Wykonano następujące zadania inwestycyjne:
 - przebudowę szybów L-III i L-V na urządzenia stałe,
 - budowę komory pomp w rejonie LZ,
 - mechanizację stacji trójwentylatorowych LW i LZ.

■ W myśl porozumienia resortów Przemysłu Ciężkiego, Górnictwa i Energetyki, Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego, utworzono Okręgową Stację Ratownictwa Górniczego przy ZG „Lubin”.

31 stycznia

Górnicy rejonu szybu „Bolesław” przepracowali społecznie 1 szczytę. Dewizy uzyskane z wydobytego urobku przeznaczyli na poprawę zaopatrzenia rynku w poszukiwane towary, a całodzienny zarobek na poprawę warunków socjalno-bytowych załogi.

24 lutego

Zagłębie Miedziowe odwiedzili I sekretarz KC PZPR Edward Gierek, prezes Rady Ministrów Piotr Jaroszewicz oraz minister obrony narodowej – generał broni Wojciech Jaruzelski. ■

1 kwietnia

Dyrektor kopalni – Janusz Bojakowski – został przeniesiony do Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego, na stanowisko podsekretarza stanu.

6 kwietnia

Na szybie L-V uruchomiono stałą maszynę wyciągową.

11 kwietnia

Dyrektorem zakładu został mgr inż. Adam Jesionek. ■

Dyrektor A. Jesionek

2 czerwca

Załogi górnicze kopalni i PBKR „Częstochowa” dokonały połączenia rejonu zachodniego kopalni z szybami głównymi, chodnikami C-81 i C-82.

20 czerwca

Uroczystie otwarto, wybudowany w czynie społecznym, ośrodek wypoczynkowy nad jeziorem Wojnowskim. ■

Wizyta Edwarda Gierka w lutym 1971

Górnicza Orkiestra Dęta

Ośrodek wypoczynkowy nad jeziorem Wojnowskim

E. Wójcik podczas meldunku o wykonaniu zobowiązania

Wizyta E. Gierka w kopalni

Pracownia betatronu

1 lipca

Załoga zakładu zameldowała o wykonaniu, na 6 miesięcy przed terminem, rocznego zobowiązania produkcyjnego, wynoszącego 750 ton czystego metalu w koncentracie.

20 lipca

Zakład gościł delegację partyjno-rządową z I sekretarzem KC PZPR Edwardem Gierkiem i premierem Piotrem Jaroszewiczem na czele. W dniu tym załoga podjęła nowe zobowiązanie produkcyjne: do końca 1971 roku wyprodukuje dodatkowo 470 ton czystego metalu w koncentracie. ■

31 lipca

Górnicy i hutnicy z zagłębia miedziowego objęli patronat nad zwodowanym w tym dniu statkiem m/s „Zagłębie Miedziowe”. Matką chrzestną statku została Janina Durka z ZWR ZG „Lubin”. ■

5 września

Otwarto stadion piłkarski, zbudowany w ciągu 2 miesięcy, głównie przez załogę kopalni.

1 października

W elektrociepłowni EC dokonano rozruchu części parowej – uruchomiono dwa kotły energetyczne OR-32 oraz turbozespół o mocy 12,5 MVA. ■

5 października

Dopuszczono do ruchu wyciągi szybowe szybu L-II – przedział wschodni i zachodni.

6 grudnia

Oddano do ruchu trójwentylatorową stację głównego przewietrzania przy szybie „Bolesław”.

15 grudnia

Ostatnie przygotowania przed uruchomieniem pracowni betatronu – specjalnej aparatury, wykonanej przez Instytut Badań Jądrowych w Świerku. Betatron przyspiesza wykonanie analiz dla procesu flotacji. ■

1972**1 stycznia**

■ Na terenie szybów głównych kopalni otwarto stołówkę pracowniczą, zbudowaną w czynie społecznym przez pracowników ZWR.

■ Zabudowano pierwsze taśmy przenośnikowe, wyprodukowane specjalnie dla kopalni rud miedzi przez Wolbromskie Zakłady Przemysłu Gumowego.

■ Obsługę przenośników taśmowych realizowały oddziały górnicze i współpracujące z nimi oddziały maszyn dołowych. Eksploatowane były 34 oddziałowe przenośniki taśmowe PTG o długości 4520 m. ■

■ W polu wschodnim (B) miał miejsce pierwszy wstrząs sejsmiczny, o energii 10^7 J, wywołany eksploatacją.

■ Podjęto decyzję o rozbudowie kopalni do zdolności wydobywczej 7,5 mln ton rocznie.

13 stycznia

Nadzwyczajne posiedzenie Konferencji Samorządu Robotniczego ZG „Lubin” i ZG „Polkowice”, dotyczące skrócenia terminu (o 8 miesięcy) osiągnięcia przez kopalnię docelowej produkcji.

1 lutego

Stałą wieżę dla szybu L-III zmontowano 100 m od rury szybowej.

9 lutego

Po powrocie z dziewiczego rejsu, kapitan Żegluga Wielkiej – Marek Chętkowski wraz z załogą, gościli górników i hutników miedzi na statku „Zagłębie Miedziowe”. ■

21 marca

Dokonano zbitcia dwóch wyrobisk transportowo-wentylacyjnych, z poziomu 610 LG do poziomu 740 LZ, diagonalą WE2. Sukces ten wypracowali górnicy z oddziałów G-6 i G-4.

1 kwietnia

W ZWR wprowadzono 4-brygadowy system pracy.

17 kwietnia

Rozpoczęto budowę własnego, 100-obiektowego osiedla domków jednorodzinnych na obecnym osiedlu Polnym w Lubinie.

Kufel z Karczmy Piwnej 1971

Stacja zrzutowa ostatniego
z przenośników w diagonalu WE2.
Na zdjęciu: L. Kasperek,
J. Uniatowicz

Górnicy zwiedzają
statek, któremu
patronuje żagleńie
miedziowe

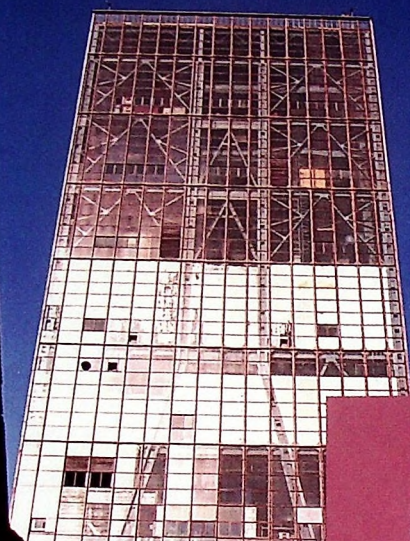
J. Durka - matka
chrzestna statku

„Żagleńie Miedziowe” po
powrocie z dziewiczego rejsu

Elektrociepłownia

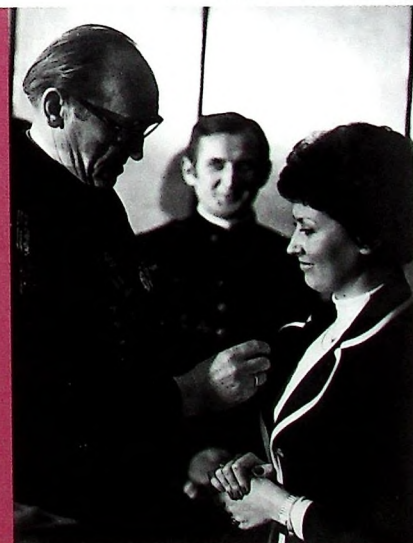
Układ
przeñośników
transportujących
rudę z szybu L-II
do ZWR

Uroczystość nadania Szkole Podstawowej nr 4
imienia Przodowników Pracy ZG „Lubin”

K. KuszczaK - twórczyni pracowni
socjologiczno-psychologicznej

Zespół taneczny zakładowego domu kultury

24 kwietnia

8 miesięcy przed planowanym terminem kopalnia osiągnęła zdolność wydobywczą, tj. 14 800 ton rudy na dobę.

1 maja

W obiekcie D-25 uruchomiono zakładowy dom kultury. ■

2 maja

Rozpoczęto drugi etap rozbudowy ośrodka wypoczynkowego w Wojnowie. ■

7 maja

Podpisano umowę o współpracy z jednostką wojskową w Głogowie.

1 czerwca

Powołano pierwszą w LGOMie, pracownię socjologiczno-psychologiczną. Jej organizatorem i twórcą była socjolog mgr Krystyna Kuszczał. Pracownia prowadziła badania socjotechniczne załogi. Tutaj powstały między innymi takie programy jak: wprowadzenie tytułu Bohatera Miesiąca i Roku, czy konkursu na „Najlepszego w zawodzie”. ■

24 czerwca

Szkole podstawowej nr 4 w Lubinie nadano imię Przdowników Pracy ZG „Lubin” i wręczono sztandar, ufundowany przez zakład patronacki. ■

1 lipca

Na warsztacie oddziału MD-10, przy szybie „Bolesław”, uruchomiono wytwórnię uszczelnień gumowych, przy współpracy z „Inco” Wrocław.

15 lipca

Uchwałą Konferencji Samorządu Robotniczego ustanowiono odznakę „Zasłużony dla ZG „Lubin”. ■

13 sierpnia

Na poziomie 740 oddano do ruchu główną rozdzielnię dolową RDG-3/6 kV.

20 sierpnia

Zorganizowano pierwsze zawody sportowo-pożarnicze Zagłębia Miedziowego o Puchar DN KGHM. Zwycięstwo odniosła Zawodowa Straż Pożarna zakładu, pokonując 10 pozostałych jednostek, startujących w zawodach.

1 września

Stosowanie kotwienia mechanicznego wynosiło w rejonie LW -97%, w rejonie LG - 95%, LZ - 13%; średnia kopalni 67%.

26 września

Miejska Rada Narodowa nadała dr Janowi Wyżykowskiemu – odkrywcy Polskiej Miedzi – tytuł Honorowego Obywatela Miasta Lubina.

1 października

Powołano pierwszy oddział do obsługi taśm przenośnikowych w chodniku WE-II (10 przenośników Gwarek 3126 m) MD-20 (obecnie MT-20).

2 października

Otwarto pierwszą stołówkę podziemną, zbudowaną w czynie społecznym przez załogę oddziału wydobywczego G-1. W stołówce zorganizowano wystawę fotograficzną.

26 października

Zastosowano separator SEM-17, dzieło inż. Kądzielewskiego i mechaników z warsztatów głównych. Urządzenie służy do wychwytywania metalowych ciał obcych z urobku przesyłanego do ZWR taśmociągami.

31 października

Kopalnia wykonała roczne zadania produkcyjne. Wyprodukowano ponad plan 2226 ton metalu w koncentracie. Średnie wydobyćcie dobowe wynosiło 14 820 ton.

6 listopada

Rozpoczęto nasuwanie nadszymbia i wieży stałej (waga 1400 ton) na szybie „Bolesław”.

2 grudnia

KGHM zorganizował imprezę propagandową pod nazwą „Pociąg Przyjaźni”, na trasie Warszawa-Wilno-Ryga-Tallin-Leningrad. Wśród ponad 300 uczestników znaleźli się wyróżnieni pracownicy kopalni: F. Dwojak, E. Maziak, Z. Wróblewski, S. Pawlak, J. Paluch, B. Misztur.

4 grudnia

Oddano do użytku zakładowy dom wczasowy „Górnicza Strzecha” w Szklarskiej Porębie. Połowę funduszu na zakup tej placówki załoga wypracowała w czynie społecznym. ■

Ośrodek wypoczynkowy w Wojnowie

„Górnicza Strzecha” – wnętrze domu wczasowego

„Górnicza Strzecha”

Maszyny dołowe i informatyka

Wspomnienia z lat 1969-1978

Piotr Maćków

Od stycznia 1969 roku zostałem pracownikiem Kombinatu. Dyrektor Techniczny KGHM, a wcześniej w ZG „Lena”, „ściągnął” mnie z tej kopalni, gdzie byłem Głównym Mechanikiem. Powierzono mi stanowisko kierownika powstającego Wydziału Maszyn Ciężkich, w randze zastępcy Głównego Mechanika.

Od marca 1969 roku do lutego 1970 byłem na etacie ZG „Lubin”, z oddelegowaniem do Kombinatu, a od października 1970 roku zostałem przekazany do ZG „Lubin” na stanowisko Głównego Mechanika Maszyn Dołowych.

Pracując prawie 2 lata w Kombinacie miałem częsty kontakt z kopalniami Lubin i Polkowice. W ZG „Lubin” pracowało już wielu kolegów z ZG „Lena”, m.in. nadztygar Leon Kasperek, bardzo dobry fachowiec, kierujący oddziałem maszyn dołowych, który został moim zastępcą.

Spotykałem w dalszym ciągu problemy, z którymi zetknąłem się podczas pracy w Kombinacie, choć wiele z nich wydawało się już opanowanych. Dalej brakowało niezbędnej dokumentacji eksploatacyjnej w języku polskim.

Nie znaliśmy żywotności poszczególnych części maszyn i urządzeń, co było podstawową trudnością przy ich zamawianiu.

Dodatkowo stwierdzono różną żywotność tych części w zależności od rejonu eksploatacji maszyn. Np. rejon wschodni i główny miały spągi zbudowane głównie z piaskowców, które w kontakcie z zasoloną wodą tworzyły silnie abrazywne błoto, powodujące szybkie niszczenie części. Dużo lepiej było w rejonie zachodnim, gdzie występujący w spągu dolomit pozwalał na lepsze utrzymanie dróg transportowych.

Swoją pracę zacząłem od organizacji dyspozytorni maszyn dołowych. Rosnące z roku na rok wydobywie, a wraz z nim ilość maszyn, wymagało większej spraw-

ności w zarządzaniu. Dzięki służbie dyspozytorskiej można było operatywnie pomagać dowolnym oddziałom w rozwiązywaniu ich bieżących problemów.

Wśród zgłaszanych awarii najczęściej pojawiały się: pęknięte gąsienice i przejechane kable w ładowarkach gąsienicowych, pęknięte węże hydrauliczne i związany z tym wyciek oleju hydraulicznego. Często operatorzy maszyn przy pomocy kilofa dziurawili sitka wlewu oleju, bo długo schodził przez nie olej do zbiornika, a ponieważ pył był wszędzie, również w wiadrach, którymi wlewano olej, trudno się dziwić, że układy hydrauliczne tak wrażliwe na zabrudzenia, szybko się niszczyły.

W tym miejscu warto wspomnieć o innym wielkim, choć wymiarowo małym problemie – o gumowych uszczelkach. Maszyny pochodziły z różnych krajów, w tym i z „calowych”. Duża różnorodność typów i rozmiarów uszczelki, powodowała niesamowite problemy eksploatacyjne. Dzięki osobistym znajomościom w kierownictwie Zakładów „Inco” we Wrocławiu, udało mi się ściągnąć odpowiednie maszyny i pracownika za obietnicę szybkiego załatwienia mieszkania. W ten sposób uruchomiliśmy minigumownię i w ciągu doby mogliśmy mieć potrzebną uszczelkę. Sprawa niby drobna, a jak ułatwiała życie.

Inne problemy, z którymi trzeba było się zmierzyć, to:

- jakość paliwa w aspekcie uzyskania jak najmniej toksycznych spalin,
- zastępowanie niektórych podzespołów, (pomp wtryskowych, alternatorów, pomp hydraulicznych itp.) odpowiednikami krajowymi,

- niewystarczające kwalifikacje operatorów maszyn, (przyspieszono ich szkolenie ze względu na szybko rosnące zadania produkcyjne).

Występował też konflikt mechaników i górników, który wynikał z wielkiego zapotrzebowania maszyn w robotach górniczych, a niepowodzenia produkcyjne zwalano na mechaników. Z kolei mechanicy mieli pretensje do górników o brak komór remontowych, o zły stan dróg itp. Ta rzekoma sprzeczność interesów „iskrzyła” mocno na dyspecerkach i odprawach. Każdy z kierowników robót górniczych starał się jak najmniej „obe-
rwać” i na ciosy wystawiał mechanika.

Aby nie stracić wielu cennych informacji eksploatacyjnych, których mnóstwo codziennie docierało do różnych adresatów, zacząłem się zastanawiać jak je zbierać, przetwarzać i wykorzystywać. Tak rodził się SEPAR – System Ewidencji Pracy Awarii Remontów. Dokumenty źródłowe opracowałem tak, by informacje były „strawne” dla komputera. System musiał być autonomiczny – elementów gospodarki materiałowej i osobowej dla potrzeb SEPAR-a nie można było w tym czasie „pobierać” z już funkcjonujących systemów ze względu na różne miejsca przetwarzania i niekompatybilność. Współpraca z Politechniką Wrocławską (Instytut Górnictwa i Centrum Obliczeniowe) była bardzo owocna. Koledzy matematycy szybko opracowali programy. My zawoziiliśmy karty perforowane, jako nośniki informacji, Centrum Obliczeniowe na swoich Odrach przetwarzało je i otrzymywaliśmy szereg wydruków, z których można się było wiele dowiedzieć o pracy maszyn, awariach, a przede wszystkim o kosztach (w zł/t) w odniesieniu do maszyn, oddziałów i rejonów.

W oparciu o te dane mogliśmy typować najlepsze maszyny, które miały stałe obsługi. System był na ogół dobrze przyjęty w kopalni „Lubin”, a następnie „Polkowice”, oraz Kombinacie. Pisała o nim prasa lokalna i krajowa, a tygodnik „Konkrety” przyznał mi tytuł Człowie-

ka Konkretnej Roboty za 1974 rok. W 1975 roku obroniłem w Instytucie Górnictwa Politechniki Wrocławskiej pracę doktorską z tego zakresu.

W 1973 roku awansowałem na stanowisko Głównego Inżyniera ds. Energomaszynowych. Zatrudnienie w Pionie wynosiło 180 pracowników umysłowych i około 2000 fizycznych. Doszły nowe obowiązki i problemy. Jednym z nich było odprowadzenie wód dołowych. Krzyżowanie się dróg przejazdu maszyn z drogami spływu wody, powodowało zanieczyszczenie wody. Osadniki i chodniki wodne trzeba było często czyścić, by pompy nie musiały pompować brudnej wody. Wspólnie ze starszym kolegą ze studiów, Pawłem Zworskim, opracowaliśmy prostą pompę o osi pionowej, której kilka egzemplarzy wykonał Legmet. Pompa dobrze się sprawowała przy czyszczeniu osadników wodnych.

Żyta chalkopirytowo-chalkozynowa ►

Z szybami generalnie kłopotów nie było, co nie znaczy, że nie zdarzały się poważne awarie i różne potknięcia, jak to w ruchu. Szczególnie pamiętam zdarzenie, kiedy to z nadszybka wpadł do szybu L-IV pusty wóz. Miało to miejsce 28 października 1974 roku około godziny 5-tej rano. Maszynista jadąc do góry, minął klatką poziom rozładowniczy. Sygnaliście zapaliła się lampka uprawniająca, więc otworzył bramkę i zapychaczem wepchnął wóz do szybu, bo klatka stała wyżej.

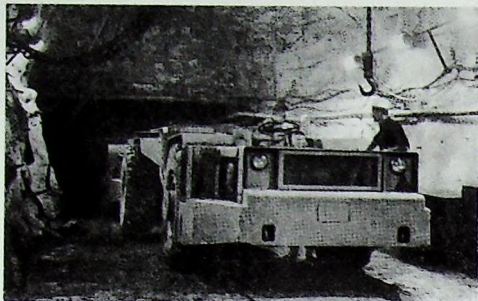
Po przyjeździe na zakład, gdzie już były osoby kierownictwa kopalni i kombinatu, zdecydowaliśmy o zejściu do szybu przedziałem drabinowym, dla ustalenia rodzaju zniszczeń. Oprócz mnie zeszli: zawiadowca Sadecki, nadsztygar Wrona, sztygar zmianowy Zasadziński i ślusarz Daniluk. W przedziale drabinowym było 125 drabin po 20 szczebli. Pomosty znajdowały się, co 6 metrów. Szyb był wydechowy i mokry, panowała mgła, co bardzo ograniczało widoczność.

Dwa radiotelefony, które wzięliśmy ze sobą, na głębokości około 150 metrów przestały działać. Nieco niżej był uszkodzony przedział drabinowy. Oderwaną drabinę umocowaliśmy linkami do pasów bezpieczeństwa i zeszliśmy dalej. Ubrania szybowe wcale nie chroniły od wody; byliśmy kompletnie przemoczeni i od czasu do czasu wylewaliśmy wodę zbutów. Spadający wóz narobił znacznych uszkodzeń między 100 a 200 metrów, a potem już spadał równo nie obijając się. Zatrzymał się na dachu klatki na poziomie 740, specjalnie jej nie uszkadzając. Po chwilowym odpoczynku wyjechaliśmy kablem, szybem L-V, w zimnym wlotowym powietrzu, do góry.

Kopalnia zużywała bardzo dużo sprężonego powietrza do wiercenia otworów strzałowych. Bardzo dużo traciło się go w wyniku nieuszczelności sieci, czyli tak zwanych fukaczy. Zaproponowałem zabudowanie na podszybiach, na rurociągach głównych, zaworów z napędem elektrycznym, które między zmianami zamykał dyspozytor energetyczny. Dzięki temu nie traciło się codziennie około 30 MWh energii.

W październiku
1978 roku
przeszedłem do pracy
w ZG „Polkowice”.

Wóz odstawczy Expadump 14D2

Stacja napędowa przenośnika Legmet-1200 - trasa linowa
(na zdjęciu: J. Uniatowicz)

Rozdzielnia pompowni głównej

17 grudnia

Załoga podjęła czyn produkcyjny na rzecz Krajowego Funduszu Ochrony Zdrowia.

1973**1 stycznia**

□ Rozpoczęło się wdrażanie nowatorskiego rozwiązania polegającego na zastosowaniu, jako obudowy wyrobisk, kotew wklejanych.

□ Ukazała się zakładowa gazетка „Diagonala”.

11 stycznia

Podczas pobytu delegacji zakładu w kopalni soli potasowych Heinrich Rau w Rosleben (NRD) zapoznano się z pracą wozów odstawczych Kiruna-Truck K-250.

23 stycznia

Wszedł do eksploatacji wóz odstawczy CB4P z silnikiem Leyland, wyprodukowany w Legmecie. Dotychczas eksploatowano wyłącznie wozy EXPADUMP 14D2, z silnikiem Deutz. ■

25 lutego ■

Powstało zakładowe koło Polskiego Związku Wędkarskiego. Na przewodniczącego wybrano Edwarda Kwiatkowskiego.

15 marca

PBKR Częstochowa rozpoczęła drażnienie trzech centralnych upadowych, pod szyb L-VI, z poziomu 610 do poziomu 910.

1 kwietnia

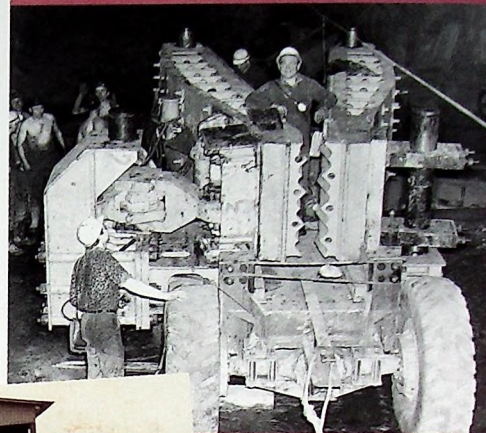
W oddziale G-7 uruchomiono pierwszy przenośnik taśmowy LEGMET 1200, o długości 740m. Na przesypie zastosowano krążniki linowo-gumowe Limberoller Joy.

2 kwietnia

W oddziale G-7 zakończono montaż kruszarki szczękowej WB-14, firmy Westfalia-Lünen (czas rozładunku wozu odstawczego – 2 min.). ■

4 kwietnia

W rejonie LG, po zakończeniu II etapu budowy, oddano do ruchu pompownię. ■

▲
Montaż kruszarki
szczękowej WB-14,
firmy Westfalia-Lünen pod
nadzorem L. Kasperka
▼

Wędkarze

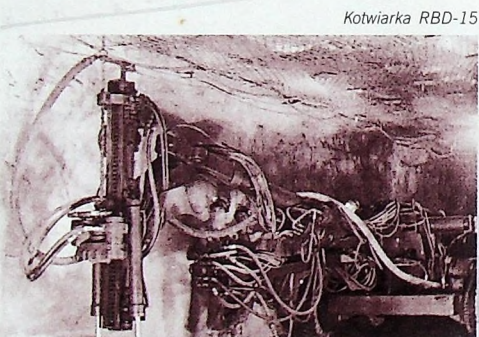

Pompownia LG

Ładowarka łapowa

Kotwiarka RBD-15

10 kwietnia

Podsumowanie plebiscytu na Najlepszego Nauczyciela i Wychowawcę Młodzieży. Najlepszymi okazali się: Stefan Lewandowski z warsztatów głównych, Jerzy Markowski z oddziału wydobywczego G-2 i Jerzy Smolnar z zakładu przeróbki mechanicznej.

16 kwietnia

Przy szybie L-III oddano do ruchu pompownie głównego odwadniania w zakresie I i II etapu budowy.

18 kwietnia

W kopalni pracowały 184 maszyny samojezdne, o całkowitej mocy 15 tys. KM. Zużycie oleju napędowego wynosiło 0,34 kg/t wydobywania. ■

1 maja

- W kopalni wprowadzono 100% kotwienia mechanicznego, likwidując dotychczasowe kotwienie ręczne.
- Przy zakładowym domu kultury powstały zespół taneczny i muzyczny.

■ Konferencja Samorządu Robotniczego w zakładzie zaproponowała wybór Bohatera Miesiąca. Pierwszym Bohaterem został już w czerwcu Czesław Kolada – górnik strzałowy z oddziału G-3. Bohaterem Roku wybrano Stanisława Jasińskiego – górnika strzałowego z oddziału G-7 (Bohatera Miesiąca listopada).

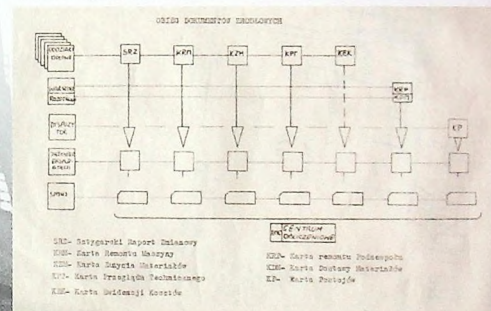
2 maja

W pierwszym plebiscycie redakcji „Konkretów” tytuł „Człowieka Konkretnej Roboty” uzyskał kierownik oddziału informacji i propagandy w zakładzie – Marian Skórski. ■

17 czerwca

Załoga ZREMu oddała, na osiedlu D, kompleks gastronomiczny na 200 miejsc. Stołówka służyła głównie mieszkańcom hoteli pracowniczych kopalni.

Schemat systemu SEPAR

Galeria wyróżnionych

1 lipca

■ W dziale maszyn dołowych wdrożono system informatyczny SEPAR (System Ewidencji Pracy Awarii i Remontów). ■

■ Utworzono Zakładowy Ośrodek Informatyki, pierwszy w LGOM-ie, wyposażony w maszynę liczącą ODRA 1305.

1 października

Długość tras odstawy taśmowej wynosiła: PTG: 5715m; Gwarek: 4520m; Legmet: 740m.

18 października

We Wrocławiu zorganizowano pierwsze międzynarodowe sympozjum, poświęcone najnowszym technologiom w górnictwie i hutnictwie miedzi oraz ochronie środowiska. Współorganizatorem był lubiński oddział SITG.

27 listopada

Przy szybie L-IV uruchomiono stację wentylatorową.

28 listopada

W rejonie LZ, na poziomach 670 i 740, oddano pompownie głównego odwadniania.

1974

1 stycznia

W urządzeniach przyszybowych szybów klatkowych rozpoczęto wymianę napędów z hydraulicznych na pneumatyczne i elektryczne.

9 stycznia

Pracownicy warsztatów głównych przekazali dzieciom patronackiego przedszkola nr 2 w Lubinie miniaturowe wagony do transportu ludzi pod ziemią.

24 lutego

Zakład zdobył I miejsce w woj. legnickim, za zbiórkę pieniędzy na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia.

2 marca

Z okazji 200. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, Minister Oświaty i Wychowania przyznał zakładowi medal pamiątkowy.

*W 1973 roku
kotwienie ręczne
stało się
przeszłością*

*M. Skórski
Człowiek
Konkretnej
Roboty*

Doświadczalne
zastosowanie
obudowy
hydraulicznej
Hemscheidt

W próbach
uczestniczyli:
(od lewej)
K. Franasik,
J. Bojakowski,
T. Zastawnik,
St. Stec,
M. Piątek,
J. Markowski,
J. Sadecki,
J. Jesionek,
Wł. Luboch

Turniej kopalń Lubina i Polkowic

15 marca

■ Zakład był organizatorem sesji naukowej, poświęconej roli propagandy wizualnej w aktywizacji załogi.
■ Operatorzy wozu odstawczego nr 36 z oddziału MD-4 pobili rekord LGOMu – bezawaryjna praca maszyny wyniosła 8538 godzin.

24 kwietnia

Honorowy tytuł „Człowieka Konkretnej Roboty” przyznano głównemu inżynierowi energo-maszynowemu kopalni – dr inż. Piotrowi Maćkowi.

27 kwietnia

Zakładowa organizacja partyjna otrzymała sztandar ufundowany przez KC PZPR.

15 maja

Na oddziale G-1 zorganizowano brygady młodzieżowe.

28 maja

Przy szybie L-VI, po raz pierwszy w LGOM-ie, zastosowano mrożenie ciekłym azotem przy wykonaniu kanału wentylacyjnego.

1 czerwca

Staraniem pracowników ZWR oddano w Parku Małomickim, pierwszą w LGOM-ie, ścieżkę zdrowia.

20 lipca

Pracownik zakładu – Stanisław Jasiński – wpisany został do „Księgi Zasłużonych Ludzi Dolnego Śląska”.

1 sierpnia

Wycofano z użycia pochtaniacze POG i zastąpiono je aparatami tlenotwórczymi SzS-7. ■

1 września

Na oddziale G-5 wprowadzono do eksploatacji 35-tonowy wóz odstawczy EXPADUMP firmy Joy. ■

4 grudnia

W programie pierwszym TV zaprezentowano Turniej Kopalń Lubina i Polkowic. Ambitna walka zakończyła się remisem. ■

16 grudnia

Zakład zdobył pierwszą nagrodę w trwającym od 1 marca 1973 roku konkursie usprawniania gospodarki materiałowej. Brało w nim udział 4 tys. przedsiębiorstw

przemysłowych, budowlanych i transportowych. Kopalnię wyróżniono nagrodą w wysokości 1 mln zł oraz tytułem „Przedsiębiorstwo najlepszej gospodarności za okres 1973-1974”. ■

1975

1 stycznia

Oddano do eksploatacji pierwszy przenośnik LEGMET-1200 ze sztywną trasą.

1 lutego

W oddziale G-9 prowadzono próbną eksploatację systemem komorowo-filarowym, z obudową hydrauliczną Hemscheidt. ■

1 marca

Na uroczystej KSR Bohaterem Roku 1974 wybrano Czesława Szebleca – mechanika w oddziale maszyn dołowych.

5 maja

Przy szybie L-V oddano do ruchu trójwentylatorową stację głównego przewietrzania.

24 maja

W sali widowiskowej KGHM odbył się turniej wiedzy między pracownikami Uniwersytetu Wrocławskiego a ZG, zakończony remisem 51:51. ■

10 czerwca

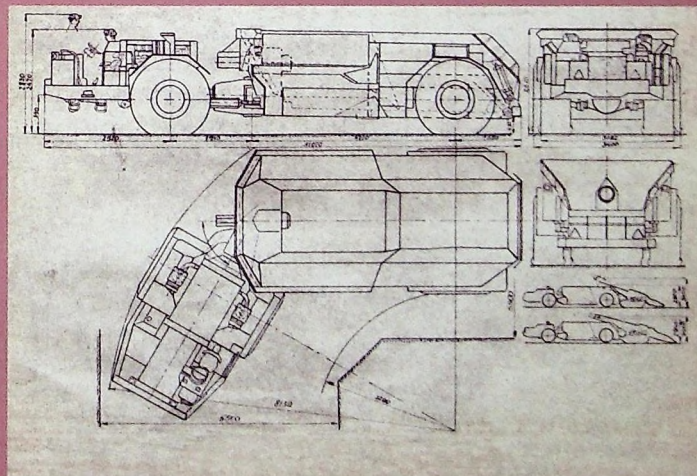
Na nadzwyczajnej sesji KSR, minister oświaty i wychowania Jerzy Kuberski odznaczył zakład medalem Komisji Edukacji Narodowej. Otrzymał go także dyrektor zakładu mgr inż. Adam Jesionek.

1 września

Na szybie L-VI rozpoczęto nasuwanie wieży szybowej. Zadanie realizowała załoga PBMP.

Rysunek wozu odstawczego EXPADUMP 35 E-12

Wystawa fotograficzna w „Kongresowej”

Reprezentanci ZG „Lubin” podczas turnieju zorganizowanego w ramach akcji „Sojusz Świata Pracy z Kulturą i Sztuką”

1 października

Minister Kultury i Sztuki nadał zakładowi tytuł honorowego mecenasa nad twórczością artystyczną, w ramach akcji Sojusz Świata Pracy z Kulturą i Sztuką.

14 listopada

Organizatorzy kolonii letniej ZG „Lubin” otrzymali dyplom Urzędu Miasta w Gdyni, za wzorową organizację.

28 listopada

Rozpoczęcie głębienia szybu L-VI.

20 grudnia

Dom czasowy „Górnicza strzecha” został powiększony o 60 miejsc. Był to gwiazdkowy prezent dla załogi.

1976**1 stycznia**

- W kopalni wdrożono czterobrygadowy system pracy.
- Powołano oddział montażowy MD-30 (później MT-30). ■

26 stycznia

W kopalni przeprowadzono próby z radziecką ładowarką PNB-3K, sterowaną za pomocą fal radiowych.

1 lutego

Zakład otrzymał (już po raz drugi) puchar Prezydenta Lubina za działalność na rzecz społeczności miasta.

8 lutego

Rozstrzygnięto plebiscyt pięciolatki na „Najlepszego górnika zagłębia miedziowego” (redakcji Nowej Miedzi i Związkowej Rady KGHM). Laureatem został Henryk Kirszt – ślusarz-mechanik samojedźnych maszyn i urzędnik górniczych z MD-6. Otrzymał on także tytuł „Kawaler Gwiazdy Nowej Miedzi”.

18 lutego

Hotele zakładowe uzyskały II miejsce w okręgowych eliminacjach konkursu „Trybuny Ludu” na „Najlepszy hotel robotniczy”.

19 lutego

Obchody 5-lecia orkiestry dętej kopalni. Jubilaci wystąpili w DKZM, przy udziale Dolnośląskiego Towarzystwa Muzycznego z Wrocławia.

14 kwietnia

Zakład był organizatorem, wraz z WRZZ w Legnicy, wojewódzkiego sejmiku kultury. ZG nagrodzono za wszechstronne upowszechnianie kultury w ramach „Sojuszu Świata Pracy z Kulturą i Sztuką”.

27 kwietnia

W szybie skipowym L-II zwiększono ładowność naczyń skipowych z 15 do 18 ton. Umożliwiło to zwiększenie zdolności wydobywczej szybu.

30 kwietnia

Na poziomie 610, na oddziale MD-10, uroczystie otwarto stołówkę „Kongresowa”.

20 maja

Zakład otrzymał honorową odznakę za wybitne osiągnięcia w krzewieniu idei oraz aktywną działalność na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia.

1 czerwca

W elektrociepłowni EC-1 dokonano rozruchu drugiej części energetycznej. Dobudowano dwa następne kotły parowe OR-32 oraz turbozespół 12,5 MVA. Całkowita moc wzrosła do 25 MVA.

15 czerwca

W wojnowskim ośrodku zorganizowano wczasy „Za kierownicą” (połączone ze zdobyciem prawa jazdy).

9 października

Kopalnię odwiedzili, obradujący w Warszawie, członkowie Międzynarodowego Komitetu Organizacyjnego Światowych Kongresów Górniczych.

1 listopada

W diagonalu EW-II oddano do eksploatacji ciąg przenośników taśmowych LEGMET-1200.

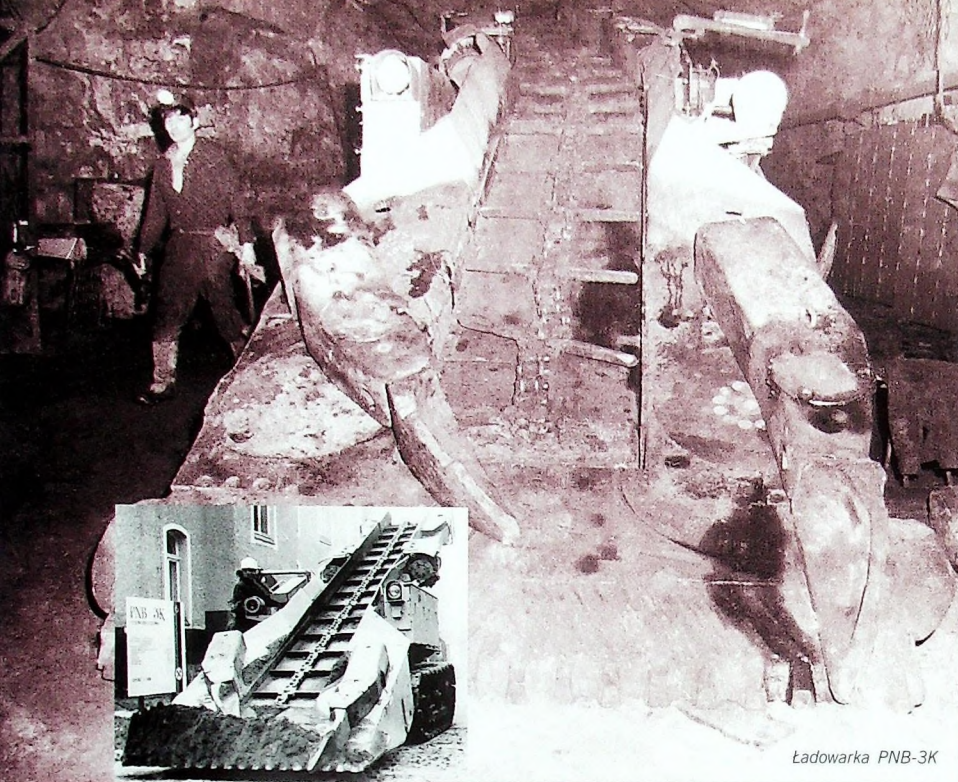
1 grudnia

Przy szybach głównych kopalni oddano do użytku stołówkę pracowniczą o 400 miejscach (1200 obiadów dziennie).

4 grudnia

- Dyrektor kopalni – Adam Jesionek – otrzymał odznakę „Zastępowy działacz kultury”.

- W podziemnej stołówce „Kongresowa” otwarto wystawę fotogramów pt.: „Kwiaty”. ■

Ładowarka PNB-3K

Montaż rurociągu do „przepłuczki”

W podziemnej stołówce
(m.in.: A. Jesionek, J. Sadecki,
R. Samborski)

Dyrektor A. Jesionek

Pracownicy oddziału G-3

Miałem szczęście w tym uczestniczyć

Czas pierwszych osiągnięć
i dynamicznego rozwoju
zakładu wspomina

Jerzy Markowski

Koniec lat 60-tych był okresem intensywnej rozbudowy miast zagłębia miedziowego. Do Lubina przybywali ludzie z całej Polski, by tutaj – na wielkiej budowie – szukać swojej życiowej szansy. W tym to roku przybyło 48 absolwentów AGH i innych uczelni technicznych. Rozpoczął się dla nas niezwykły okres – pełen entuzjazmu tworzenia, budowy od podstaw polskiego przemysłu miedziowego.

Pracę w Zakładach Górniczych „Lubin” rozpocząłem w kwietniu 1968 roku, kiedy w ówczesnym Kombinaście Górniczo-Hutniczym Miedzi trwały gorączkowe przygotowania do oddania do eksploatacji ZG „Lubin” i ZG „Polkowice”, co nastąpiło 19 lipca.

Miałem to szczęście, że los dał mi możliwość pracy pod kierownictwem wspaniałych ludzi, niezapomnianych nauczycieli. Cierpliwie tolerowali oni nasze słabości i niedostatki zawodowe, wychowując nas na swoich następców.

W tym krótkim wspomnieniu niemożliwym jest wymienić ich wszystkich. Przywołam nazwiska moich bezpośrednich przełożonych. Wiktora Trojańskiego, Stefana Brosia, Władysława Kosmalskiego, Ryszarda Samborskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Henryka Kotłona, Franciszka Wrony, Gerarda Kempki – ludzi, którzy w tych pionierskich latach tworzyli podwaliny świetności Zakładów Górniczych. Pod ich kierownictwem przeszedłem długą drogę od pełnego kompleksów stażysty, poprzez kierownika ruchu zakładu, dyrektora Zakładów, aż do wiceprezesa KGHM Polska Miedź S.A. Wszystko, co w swym życiu zawodowym osiągnąłem, zawdzięczam pracy w kopalni. W miarę upływu czasu, oddawano do ruchu podstawowe obiekty i urządzenia, przygotowujące do eksploatacji kolejne pola wydobywcze.

Byliśmy uczestnikami wielkiej rewolucji technologicznej, zachodzącej w górnictwie miedziowym, wychodzącej poza programy szkół górniczych. Wspierali nas w tym procesie wybitni naukowcy z AGH, Politechniki Wrocławskiej, Śląskiej, „Cuprum”, IMN Gliwice i wielu innych.

Na naszych oczach nastąpiła ewolucja mechanizacji robót ładowo-odstawczych od ładowarek zasięgniutnych poprzez ładowarki tapowe – francuskie i radzieckie, prototypowe MŁO, SŁO, ładowarki łyżkowe ŁK-1, ŁK-2, prototypowe wozy odstawcze o różnej ładowności, po dzisiejsze ładowarki firmy Zanam, Toro i Wagner dostosowane do wybierania złóż o różnej miąższości.

Postępował proces mechanizacji robót wierząco-kotwiących i urabiających od wiertarek i kotwiąrek na bazie WUP-22, poprzez wiertnice SWW, Secomy, kotwiąrki SWK, wozy zawałowe, wozy saletrowe, transportowe, paliwowe i inne.

Równolegle zachodziła ewolucja systemów eksploatacji od ścianowych, osadnikowych poprzez całą rodzinę systemów filarów-komorowych na zawal z podsadzką po dzisiejsze systemy z ugięciem stropu. Rozwój eksploatacji i wzrost wydobywania rudy generował ciągle problemy związane z zagrożeniami naturalnymi.

Profilaktyka tąpaniowa i zawałowa przeszła również długą drogę. Uczyliśmy się na własnych doświadczeniach, wykorzystując najnowocześniejsze zdobycze nauki i techniki.

Swoje technologie doskonaliły również Zakłady Wzbogacania Rud we wszystkich fazach procesu przerobczego: kruszenia, flotacji i odwodnienia koncentratu. Wszystko to byłoby niemożliwe bez kadry świetnych pracowników

– moich kolegów, którzy poświęcili Zakładom większość swego życia: Zbigniewa Marcinkowskiego, Czesława Szczupakiewicza, Kazimierza Kuźniara, Zdzisława Śmieja, Rene Kalety, Stefana Maciejewskiego, Stanisława Dzwonka, Józefa Władysława, Zygmunta Kaniewskiego, Edwarda Szlachetki i wielu innych.

*Mineralizacja bornitowa i chalkopirytowa
w łupku miedzionośnym* ▶

Ludzi pracujących w Zakładach
charakteryzuje ciągły niepokój,
szukanie nowych, efektywnych
rozwiązań, co sprawia, że są one
świetnie dostosowane do wymogów
obecných czasów.

Największą wartością tych lat było
wspólne przeżywanie sukcesów,
radości i niepowodzeń.
To sprawiło, że tworzyliśmy
pracowniczą rodzinę skupioną wokół
pomyślności Zakładów. Przyjaźnie
wówczas zawarte przetrwały do dziś,
a zawirowania polityczne
i transformacja ustrojowa nie zerwała
tych więzi.

Zakłady Górnicze „Lubin” są dziś
mocnym ogniwem KGHM Polska Miedź
S.A., z powodzeniem podejmując
wyzwania dnia dzisiejszego
i przyszłości. Życzę Zakładom
Górnicyim „Lubin” dalszego
pomyślnego rozwoju i górniczego
szczęścia.

Wiercenie otworów
zawałowych maszyną
SWZ-Dong.

Na zdjęciu:
F. Kluczyński,
który osiągnął rekordowy
wynik wierceń otworów
zawałowych - 360m
na zmianę.
Pomocnikiem był
J. Zator.

1977

1 stycznia

W dyspozytorni uruchomiono sygnalizację stanu otwarcia tam wentylacyjnych, w chodnikach C-21 i C-22, w rejonie Komory Materiałów Wybuchowych.

15 lutego

Załoga PBKRM zgłębiła odcinek zamrożonego górotworu w szybie L-VI, osiągając głębokość 480 m.

24 lutego

W kawiarence „Kongresowa” otwarto wystawę prac plastyka Kazimierza Górki. ■

1 marca

■ Rozpoczął się proces nasuwania nadszybia szybu L-VI.

■ Pracownicy kopalni zwyciężyli w zimowej spartakiadzie KGHM.

4 marca

W rejonie oddziałów G-9 kopalni „Lubin” i G-21 kopalni „Polkowice” wystąpił, najsilniejszy jak dotąd wstrząs sejsmiczny, wywołany eksploatacją. Energia wstrząsu, zarejestrowanego na terenie całej Europy, wynosiła 1×10^9 J.

Wystawa plastyczna w stołówce „Kongresowa”

Wystawa maszyn wizytowana przez przedstawicieli władz państwowych

17 marca

Zakończono proces nasuwania konstrukcji wieży zastrzałowej dla szybu L-V. Wieżę o wadze 143 ton zmontowano w odległości 47 m od rury szybowej.

23 marca

W 20. rocznicę odkrycia złoża rud miedzi w LGOMie, w klubie NOT KGHM w Lubinie, odbyło się sympozjum na temat „Polska miedź w drugiej połowie XX wieku”.

13 kwietnia

W przeddzień V Zjazdu ZHP 54 harcerzy patronackiej Szkoły Podstawowej nr 4 w Lubinie złożyło przyrzeczenie na szczycie wieży skipowej L-II.

27 kwietnia

W dniach 27-28 kwietnia odbyło się w Lubinie II międzynarodowe sympozjum, poświęcone gospodarce zasobami miedzi. Z tej okazji zorganizowano wystawę maszyn górniczych.

28 kwietnia

Na sesji KSR powołano zakładowy ośrodek pracy ideowo-wychowawczej.

Wybrano „Bohatera Roku 1977”. Został nim górnik z oddziału G-4 – Władysław Wargacki.

30 kwietnia

Zakład otrzymał, przyznaną po raz pierwszy, nagrodę Centralnej Rady Związków Zawodowych i Ministra Kultury i Sztuki, za działalność kulturalną i mecenat nad twórczością artystyczną.

Dyrektor J. Szczerba

3 maja

Rozpoczęcie robót eksploatacyjnych w filarze ochronnym miasta Lubina – na południe od chodników B-390 i 390a.

30 czerwca

Dyrektorem zakładu został mgr inż. Józef Szczerba.

1 lipca

Decyzją KGHM część remontów maszyn dołowych przejęły Centralne Warsztaty Remontowe, którym zakład przekazał komory dołowe.

3 sierpnia

Województwo legnickie doświadczyło klęski powodzi. Załoga kopalni, jako jedna z pierwszych, zorganizowała pomoc poszkodowanym.

4 września

Sztafeta zakładu wywalczyła I miejsce w ogólnopolskim biegu sztafetowym „Szlakiem Polskiej Miedzi”. Była to pierwsza tego typu impreza, zorganizowana na 18-kilometrowej trasie od szybów głównych kopalni „Rudna” do stadionu sportowego w Lubinie.

27 września

Na pierwszej zmianie, w oddziale G-3, odstrzelono 15 przodków, co jest nowym rekordem w skali zagłębia.

1 października

Rozpoczęto drążenie pochyłń A-29/30 oraz A-33/34/35, co stanowiło początek udostępniania południowej części obszaru górniczego – silnie zawodnionego i stosunkowo dobrze okruszczowanego.

2 grudnia

Rozstrzygnięto kolejną edycję konkursu na „Najpopularniejszego górnika Zagłębia Miedziowego”. Czytelnicy „Konkretów” i słuchacze radia Wrocław wybrali Władysława Rościńskiego – górnika strzałowego kopalni.

4 grudnia

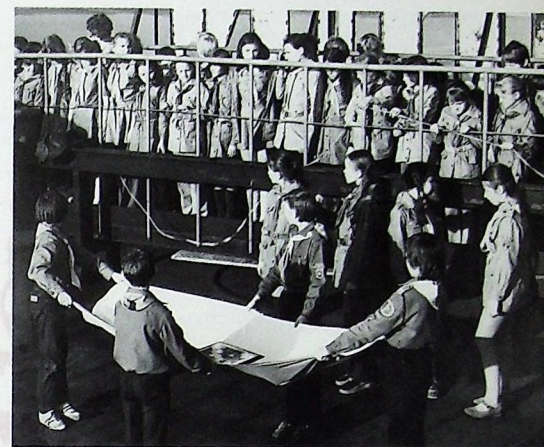
Na lubińskim rynku, po raz pierwszy w tradycji górniczego miasta, odbyła się impreza skoku przez skórę i pasowania na gwarków miedziowych.

23 grudnia

Załogi PBKR „Częstochowa” dokonały, na poziomie 910, zbiecia upadowych centralnych z szybem L-VI. Drążenie z rejonu LG rozpoczęło 15 listopada 1972 roku. Długość przebiecia wynosiła 4112,5 m.

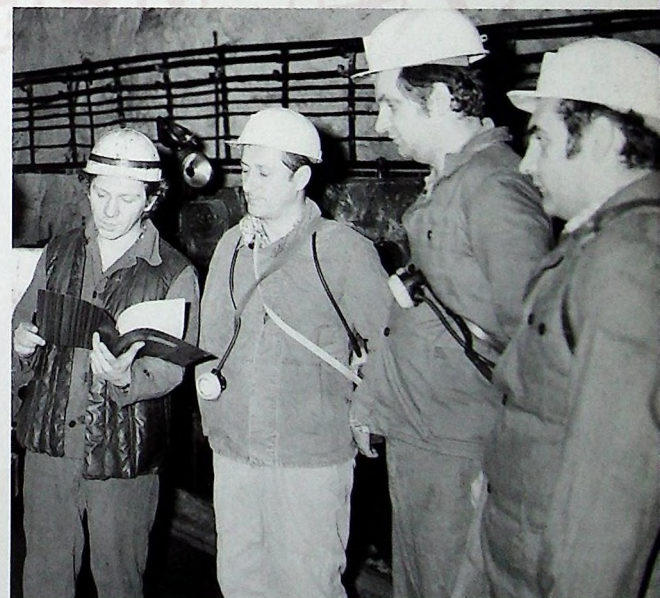
29 grudnia

Zdolność produkcyjna kopalni została powiększona i osiągnęła wartość 7,5 mln ton rocznie.

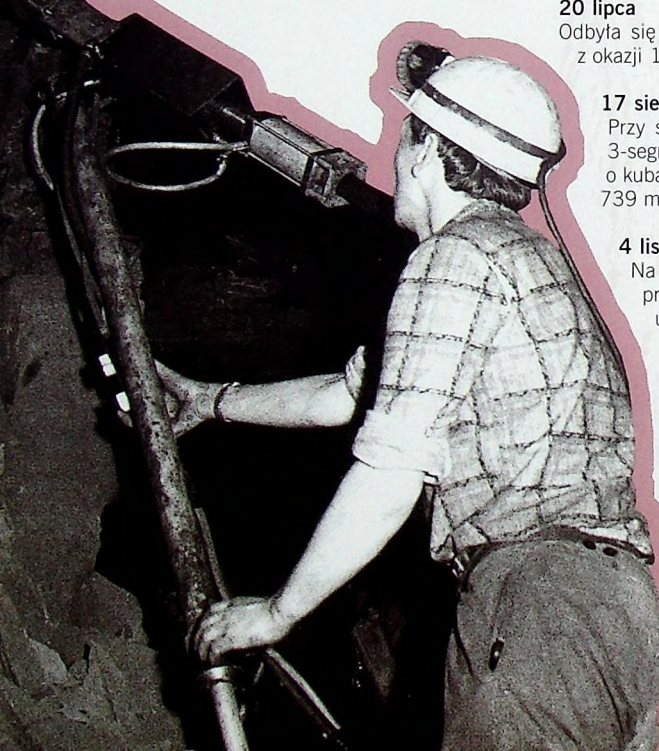
Harcerze na wieży skipowej L-II

Przekazanie komory remontowej do CWR (od prawej: Wł. Kosmański, Z. Marcinkowski, St. Czerwień, sztygar oddz. CWR)

J. Głodowski

Ręczne zakładanie węża
załadawczego do otworu
zawałowego

1978

1 stycznia

■ Uruchomiono odstawę taśmową w upadowej centralnej nr 2, na odcinku do poziomu 610 przy szybie L-II od 740 LZ.

■ Zatrudnienie w zakładzie wynosiło 5105 pracowników, w tym 3367 dołowych, na przeróbce 573. Liczba pracowników umysłowych wynosiła 692, a w dozorze 431.

1 lutego

Po raz pierwszy Bohaterem Miesiąca wybrano kobietę – Stanisławę Mowińską, flotatorkę ZWR.

21 kwietnia

Bohaterem Roku został Jacek Głodowski – kierownik oddziału G-1. ■

29 kwietnia

W oddziale maszynowym MD-1 otwarto podziemną stółkę. Służyła również pracownikom oddziałów wydobywczych G-2 i G-3 rejonu LW.

20 lipca

Odbyła się uroczysta sesja samorządu robotniczego z okazji 10-lecia zakładu.

17 sierpnia

Przy szybach głównych przekazano do użytku 3-segmentowy budynek łaźni i szatni górniczej o kubaturze 14 941 m³ i powierzchni użytkowej 739 m².

4 listopada

Na punkcie wysypowym, w przecince nr P-8 przenośnika taśmowego A-15, uruchomiono urządzenie do rozbijania brył typu ROXON. ■

29 grudnia

Po modernizacji uruchomiono pierwszy ciąg technologiczny ZWR, podnosząc uzysk metalu w koncentracji z 88,4% do 89%.

1979

1 stycznia

W noc sylwestrową nagły atak zimy spowodował jedynie jak dotąd katastrofalne ograniczenie mocy. Całkowicie wstrzymano produkcję. W okresie najostrzejszego deficytu mocy, decyzją Państwowego Dyspozytora Mocy, utrzymanie ruchu kopalni opierało się wyłącznie na własnej produkcji energii.

Wobec ograniczenia limitu mocy, dyrektor zakładu wycofał załogę dołową. Zadania dobowe wykonano jedynie w 15%.

10 stycznia

Na wieży skipowej szybu L-II zapalono symbole górnicze. Oznaczało to nadrobienie zaległej produkcji. Świecące się młotki oznaczają wykonywanie bieżących zadań.

19 lutego

Kopalnia wydobyla pierwszy milion ton kopaliny, w 1979 roku, w oddziale G-9, pod kierunkiem sztygara oddziałowego Zbigniewa Kura. ■

27 lutego

Na placu szypów LZ uruchomiono stację transformatorową GST.

28 lutego

■ Uruchomiono kompleks wydobywczy szybu L-V.

■ Na pierwszej zmianie, w oddziale G-1, wydobyto 50-milionową tonę urubku w dziejach kopalni.

15 marca

Zlikwidowano kopalnianny oddział wiertniczy.

10 kwietnia

Na oddziale G-11 zastosowano po raz pierwszy kontener na obudowę kotwiczną, dla ok. 500 kompletów kotwi. Kontener wykonano w Kombinacie Budowy Maszyn Częstochowa, według projektu racjonalizatorskiego pracowników kopalni. ■

1 maja

Obowiązki dyspozytora ruchu kopalni powierzono mgr inż. Carmen Padewskiej – pierwszej kobiecie w dziejach zakładu na tym stanowisku.

28 maja

Zakład zdobył I miejsce w skali Zjednoczenia Górniczo-Hutniczego Metali Nieżelaznych w Katowicach wśród zakładów górniczych pod względem efektów wynalazczości pracowniczej.

1 czerwca

Zakończono głębienie szybu L-VI (964,3 m). Ogółem w kopalni zgłębiono 4572 mb wyrobisk szybowych.

12 czerwca

Obchodzono 10-lecie Obrony Cywilnej w kopalni.

16 czerwca

Zapadła pierwsza w historii kopalni decyzja zaliczenia części frontu robót górniczych do kategorii C, pod względem niebezpieczeństwa występowania tąpnięć.

1 lipca

■ Po próbach trwających od kwietnia do czerwca, w oddziałach eksploatacyjnych zaliczanych do kategorii B zagrożenia tąpnięciami, wprowadzono strzelanie odprężające w komorach eksploatacyjnych.

■ W LGOM-ie wprowadzono nowe tabele i zasady płac w górnictwie miedzi.

19 lipca

Sztandar kopalni udekorowano odznaką „Zasłużony dla województwa legnickiego” przyznaną przez prezydium WRN w Legnicy.

1 sierpnia

W pierwszym wojewódzkim turnieju „Młodych Mistrzów Gospodarności” najlepsze efekty uzyskała zakładowa organizacja ZSMP.

1 września

Pracownicy kopalni przekazali 60 tys. zł ze zbiórki społecznej na konto budowy szpitala - pomnika Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie.

7 września

Na ścianie frontowej budynku administracyjnego zawieszono napis -*Zakłady Górnicze Lubin*-.

17 września

Wybuchł pożar taśmociągu LEGMET-1200 nr 10 w pochylni C-162, poniżej poziomu 740.

30 września

Pracownicy kopalni, w czynie społecznym, urządzali centralny plac zabaw dla dzieci, na zapleczu dworca PKS w Lubinie.

1 października

Młodzi górnicy przekazali 137,7 tys. zł na budowę żagłowca „Dar Młodzieży”.

9 listopada

W Lubinie obradowało 3. Sympozjum Górnicze (od 8 do 9 listopada) pod hasłem „Zagrożenia tąpnięciami, ich geneza oraz metody profilaktyczne”. Obecni byli naukowcy z wielu uczelni i instytutów oraz praktycy z KGHM w Lubinie.

3 grudnia

Uroczystie otwarto Przychodnię Zakładową na terenie szybów głównych kopalni. ■

28 grudnia

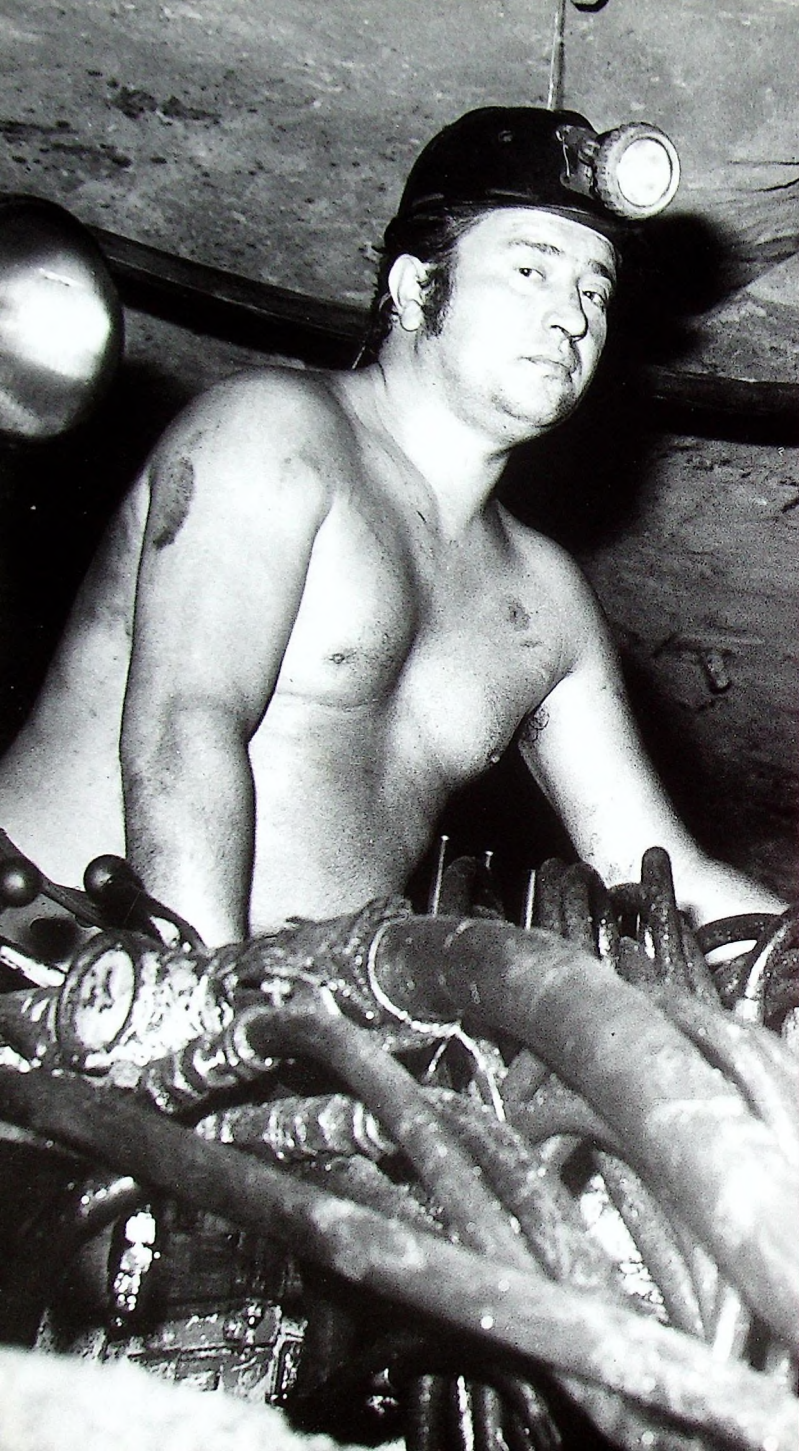
Wykonano roczny plan wydobywania. Dodatkowo wydobyto 65,3 tys. ton rudy.

ROXON – urządzenie do rozbijania bryt

Załoga oddziału G-9 z kierownikiem Z. Kurem

Zakładowa przychodnia na terenie szachtów głównych

◀ *M. Piekarski - operator wiertniczy
SWW z oddziału G-3*

Kontener do przewozu obudowy kotwowej na stacji materiałowej

G. Kłosiński – operator ładowarki PNB-3K

Widok na szyby L-III i L-VII

1980

1 stycznia

Przy DKZM powstał Górniczy Chór Męski. Od 1985 roku patronat nad zespołem przejął zakład. ■

2 stycznia

W kopalni wdrożono nowy, 6-dniowy system cztero-brygadowej organizacji pracy. Objęto nim 3100 pracowników. ■

28 stycznia

Obchody 10-lecia Orkiestry Dętej zakładu.

29 lutego

Wprowadzono protokół dodatkowy nr 4 do układu zbiorowego pracy dla górnictwa rud. Ujednolicił on system wynagrodzeń z resortem węgla.

29 marca

Na szybie L-IV uruchomiono stację 3-wentylatorową, zmieniając jego rolę z wdechowego na wentylacyjny. Poprawiło to warunki pracy w rejonie LZ.

18 kwietnia

Wybrano Bohatera Roku 1979. Został nim Wiesław Grabowski – górnik operator z oddziału G-5.

22 kwietnia

Wojewoda legnicki wyróżnił zakład za aktywną działalność na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

27 kwietnia

W oddziale G-9, na styku z oddziałem ZG „Polkowice”, w wyniku tąpnięcia wystąpiło wypiętrzenie spągów do wysokości 3 m. ■

28 kwietnia

Henryk Kirs – pracownik zakładu – wpisany został do księgi „Ludzi zasłużonych dla województwa legnickiego”.

15 maja

W ramach estetyzacji zakładu, na terenie szybów głównych kopalni zakończono remont kapitalny sali zbiornej – cechowni.

3 czerwca

W zakładowej cechowni zespół Teatru Dramatycznego z Legnicy wystawił sztukę „Premia”.

30 czerwca

Zaniechano eksploatacji zbiornika osadowego Gilów. Okres dopełniania zakończył się w listopadzie.

1 lipca

Zespół pracowników KGHM w Lubinie, ZBiPM „Cuprum” we Wrocławiu i AGH w Krakowie otrzymał nagrodę Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska za wdrożenie metody rekultywacji składowisk odpadów w LGOM.

20 lipca

W dniach 20-22 lipca, na terenach parku Małomickiego, odbył się jubileuszowy X Festyn Górniczy.

27 sierpnia

■ Powstał Międzyzakładowy Komitet Strajkowy dla poparcia protestujących stoczniovców Wybrzeża.

■ Powołano komitet strajkowy w rejonie LZ.

Fakt ten uważany jest za powstanie Solidarności w kopalni.

31 sierpnia

Nastąpiła poważna, trwająca do 2 września, awaria urządzeń wydobywczych szybu skipowego L-II.

1 września

MKS przekształcił się w Międzyzakładowy Komitet Założycielski Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych „Solidarność” przy KGHM.

4 września

Zakładowy Komitet Robotniczy został zarejestrowany w Dolnośląskim MKZSZ (17 września w Gdańsku utworzono Ogólnopolski NSZZ Solidarność).

30 września

Komisja rządowa podpisała, z Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” przy KGHM, porozumienie w sprawie realizacji postulatów załóg Kombinatu.

1 października

W wyniku podpisanego porozumienia, w kopalniach LGOM, zniesiono czterobrygadową organizację pracy.

5 października

Odbył się 1-godzinny strajk ostrzegawczy, proklamowany przez KZ NSZZ „Solidarność”. Podobnie jak w całym kraju, tak i w Zagłębiu Miedziowym, wiele załóg różnych zakładów przerwało pracę o godzinie 12.00.

Górnicy chór męski

HARMONOGRAM PRACY

Ruchu 4 brygadowego
NA ROK 1980 i 1981

ZAKŁADY GÓRNICZE
RUD MIEDZI

Harmonogram
4-brygadowej
organizacji pracy

ROK																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
Styczeń	30/31																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				

Wypiętrzenie spągów po tąpnięciu w oddziale G-9

Dyrektor K. Szczerba

Karczma piwna 1980 (R. Kurek, A. Kuźmicki, Z. Kur, K. Bombik)

10 października

Ukonstytuowała się Międzyzakładowa Rada Związkowa Zagłębia Miedziowego Związku Zawodowego Górników.

17 października

Zalogi PBKR Cz-wa oraz oddziału G-10, na poziomie 850 dokonały zbitcia chodnika transportowego W-85 z upadowymi centralnymi. Umożliwiło to dostarczenie świeżego powietrza do rejonu LZ.

16 listopada

W cechowni kopalni odbyło się walne zebranie zakładowych członków NSZZ Solidarność. Uczestniczyło w nim 255 osób, ze wszystkich oddziałów kopalni. Na przewodniczącego komisji, w głosowaniu jawnym, wybrano Janusza Sobole.

19 listopada

Dyrektor kopalni mgr inż. Kazimierz Szczerba otrzymał nagrodę za poprawienie efektywności gospodarowania w skali województwa łęknickiego. ■

2 grudnia

Odbyła się najskromniejsza, z dotychczas organizowanych, karczma piwnych. Przy ogólnym niedoborze wszystkiego zabrakło również piwa. ■

4 grudnia

O godz. 8.00, po raz pierwszy w historii zakładu, na placu kopalnianym odprawiono mszę świętą. W uroczystości wzięło udział ok. 1500 osób.

25 grudnia

Na terenie szybów głównych, na placu kopalnianym, ustawiono 7-metrowej wysokości krzyż z drewna dębowego.

1981**1 stycznia**

Decyzją dyrektora naczelnego KGHM staw osadowy Gilów przekazano do ZG „Rudna”. ■

1 lutego

W pracach przodkowych zlikwidowano akord indywidualny, wprowadzając zespołowy, liczony od objętości urobionej calizny złoża. Decyzja ta przywróciła stan sprzed lipca 1977 roku.

13 kwietnia

Wdrożono w zakładzie tygodniową normę czasu pracy, wynoszącą 37,5 godz. (7,5 godziny na dniówkę).

2 maja

Anna Walentynowicz gościła na dole kopalni oraz na koronie stawu osadowego „Gilów”. Następnie spotkała się z lubińskimi przedstawicielami NSZZ „Solidarność”.

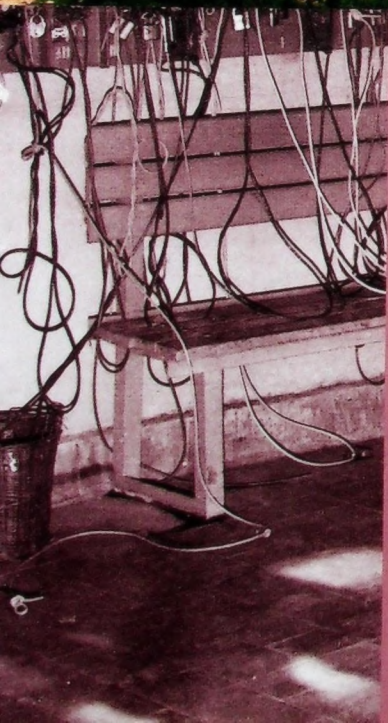
1 czerwca

Zakładowy Klub Honorowych Dawców Krwi obchodził swoje 10-lecie. Klub zrzeszał ponad 100 członków, a jego przewodniczący – Jerzy Pałka, otrzymał odznakę Honorowy Dawca Krwi.

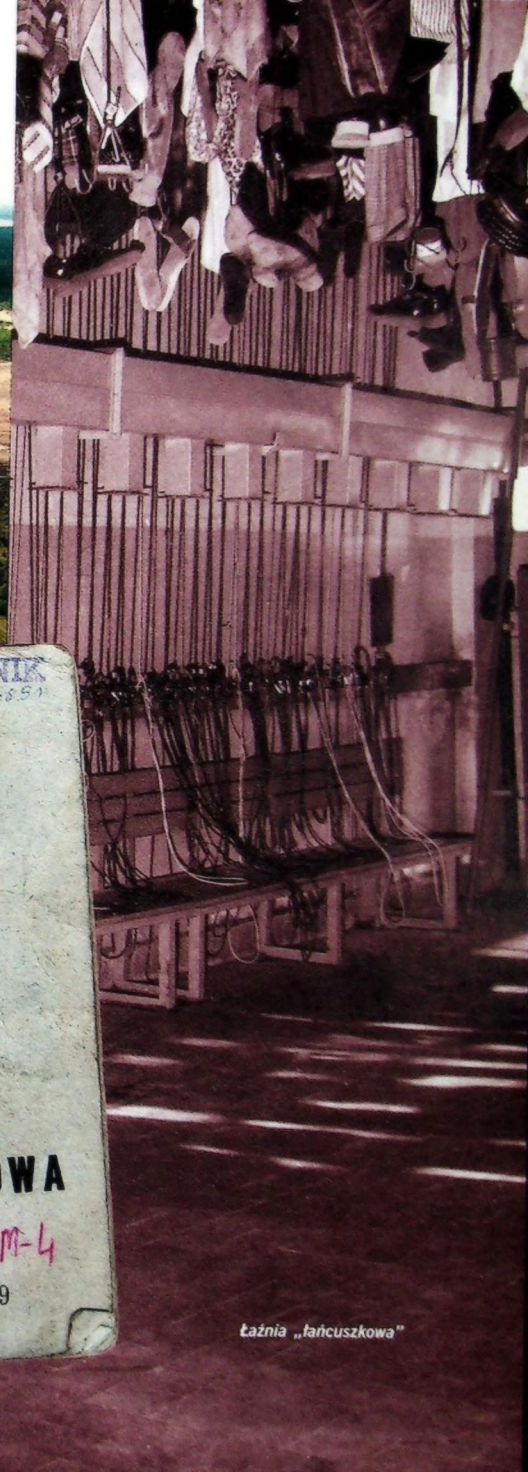
11 września

Ukazała się niepublikowana uchwała nr 199/81 Rady Ministrów, w sprawie środków zapewniających zwiększenie wydobycia węgla kamiennego oraz innych surowców wydobywanych w kopalniach głębinowych. Obowiązująca od 1 września 1981 r. uchwała wprowadzała zasadę wynagradzania za prace w wolne soboty i inne dni ustawowo wolne od pracy i opartej na zasadzie dobrowolności. Uchwała zrównywała przywileje górnictwa węglowego i rud.

Staw osadowy Gilów

Wynagrodzenie za pracę w sobotę lub niedzielę, na wniosek pracownika, było lokowane na książeczce oszczędnościowej PKO pod hasłem „Górnik” i było powodem zazdrości pozostałych pracowników. Książeczka umożliwiała nabycie atrakcyjnych w tamtych czasach towarów, a także zakup dewiz na wyjazdy zagraniczne. Uchwała obowiązywała do końca 1990 roku.

Łazienka „łańcuskowa”

Medal z podobizną
Jana Wyżykowskiego,
wykonany z okazji
25-lecia odkrycia złóż
rudy miedzi

1-Majowy pochód
w 1982 roku,
z komisarzem wojskowym
na czele

16 września

Obowiązki dyrektora naczelnego zakładu objął mgr inż. Kazimierz Ziaja.

Dyrektor K. Ziaja

29 września

Rozpoczęcie wyborów do komitetu założycielskiego samorządu załogi (trwały do 6 października). Spośród uprawnionych 5090 pracowników głosowało 3716 (73% załogi).

20 października

II tura wyborów do komitetu założycielskiego samorządu załogi, trwająca do 27 października. Frekwencja wyniosła 64%. Skład założycielski powiększono do 57 osób.

2 listopada

Odbyło się inauguracyjne zebranie komitetu założycielskiego samorządu załogi, które prowadził mgr inż. Jan Zogórski – nestor wśród delegatów. Podjęto uchwałę, która pozwoliła na przekształcenie komitetu w Radę Pracowniczą zakładu, zgodnie z ustawą z dnia 26 września 1981 roku o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego.

12 listopada

Przewodniczącym Rady Pracowniczej wybrano mgr inż. Jana Zogórskiego.

29 listopada

Prymas kard. Józef Glemp poświęcił sztandary organizacyjne zakładowych struktur NSZZ Solidarność; w tym również kopalni.

4 grudnia

Poświęcono pomnik ku pamięci tragicznie zmarłych w wypadkach przy pracy w kopalni. Autorem epitafium był Zygmunt Ostaszewski, dozorca w oddziale szybowym LW.

8 grudnia

Komisja główna i oddziałowe podzieliły 164 samochody osobowe, które otrzymano od resortu. Kryteria podziału to 6 lat na dole, 8 lat na powierzchni. Przydzielano samochody: Łada, Skoda, Wartburg, Fiat 126p i Trabant. Do roku 1986 rozdzielono jeszcze ponad 300 samochodów.

14 grudnia

Po ogłoszeniu stanu wojennego, załogi wszystkich kopalń i hut w Zagłębiu Miedziowym przystąpiły do straj-

ku okupacyjnego. Protest został przerwany akcją ZOMO w nocy z 15 na 16 grudnia.

20 grudnia

Zarządzeniem Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego zakład został zmilitaryzowany.

1982**1 stycznia**

Działalność w kopalni zakończyło Przedsiębiorstwo Robót Górniczych z Wałbrzycha.

31 stycznia

Zakończył działalność w zakładzie Kombinat Budowy Maszyn Grodzisko. Przedsiębiorstwo prowadziło roboty udostępniające, przygotowawcze i montażowe w rejonie LW a potem LZ.

18 lutego

Zakończono drugi etap budowy komory remontowej MD-10 na poziomie 610 przy szybach głównych. Obiekt uzyskał pełną zdolność usługową. ■

25 lutego

Wobec zawieszenia działalności związkowej i społecznej inspekcji pracy, powołano zakładową Komisję Ochrony Pracy pod kierownictwem mgra inż. Alojzego Panica.

23 marca

W 25. rocznicę odkrycia złóż rudy miedzi na terenie LGOM zakładowe koło SITG zorganizowało sesję naukowo-techniczną.

26 marca

Pod przewodnictwem Czesława Mularskiego odbyło się zebranie założycielskie zakładowego Obywatelskiego Komitetu Ocalenia Narodowego.

21 kwietnia

Po 6-letniej przerwie uruchomiono podsadzkownię przy szybie L-III. Podaje ona mieszaninę podsadzkową do oddziału G-1, wybierającego złożę, położone w filarze ochronnym Lubina.

1 maja

Pochód 1-Majowy załogi kopalni prowadził komisarz wojskowy. ■

Komora remontowa MD-10

Coroczny festyn

Przed wszystkim profesjonalizm

Lata 1978-1990
w Zakładach Górniczych
„Lubin” wspomina
Kazimierz Ziaja

Najwcześniejsze moje wspomnienia związane ze złożem rudy miedzi, na którym (po jego przemysłowym rozpoznaniu) zbudowano kopalnię „Lubin”, sięgają lat 1958-1959, kiedy to Zakłady Górnicze Lubichów przejęły od Głównego Instytutu Geologicznego w Warszawie nadzór i finansowanie dalszych wierceń badawczych w Niecce Przedsudeckiej. Wiercenia te miały na celu określić charakter przemysłowy złoża i możliwość podjęcia decyzji opracowania wstępnego programu jego zagospodarowania.

Od 1 stycznia 1960 roku nadzorowanie tych prac przejęły Zakłady Górnicze „Lubin” w budowie, a następnie od połowy roku 1961 powołany przez resort Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi w Lubinie.

Kontakt z działalnością górniczą w „Nowej Miedzi” odzyskałem we wrześniu 1978 roku, kiedy objąłem stanowisko Naczelnego Inżyniera Zakładów Górniczych „Lubin”. Miało to miejsce po upływie 10 lat od chwili rozpoczęcia wydobywania rudy w tym zakładzie, a więc po okresie największego nasilenia wdrożeń nowych technologii górniczych, nowoczesnych samojedźnych maszyn, nowych systemów organizacji i zarządzania oraz szkoleń wewnątrz zakładowych.

W chwili objęcia tego stanowiska zakład osiągnął już wysoki poziom wydobywania – 6 mln ton/rok, który w kolejnych trzech latach podnieśliśmy do ponad 7 mln ton/rok, pracując równocześnie nad poprawą jakości wydobywanej rudy w niekorzystnie zmieniających się warunkach mineralizacji złoża, nad poprawą jakości koncentratu, wskaźnika uzysku miedzi w koncentracji, nad

dalszym rozpoznawaniem i badaniem złoża robotami górniczymi na kierunkach południowym i wschodnim. To ostatnie przedsięwzięcie było tym ważniejsze, że w pierwszej kolejności rozpoczęto i kontynuowano eksploatację złoża w pobliżu szybów na skutek czego, w miarę upływu lat stosunkowo najbogatsze części złoża niebezpiecznie zmniejszyły się, zmuszając zakład do lokalizacji frontów eksploatacyjnych w uboższych częściach złoża nierównomiernie okruszczonego (wschód) i szczególnie silnie zaburzonego tektonicznie (południe).

Obok intensyfikacji ilości i jakości wydobywania, co najmniej równoważne było dążenie do permanentnej poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Naturalne i wywołane działalnością człowieka zagrożenia: tąpniętami, zawałami, opadami mas i brył skalnych, pożarami, wysokimi temperaturami – to tematy dyżurne obecne w podejmowaniu bieżących i perspektywicznych decyzji.

Mimo wielu wysiłków podejmowanych dla zmniejszenia tych zagrożeń, nie zawsze udało się uniknąć najbardziej bolesnych dla każdego wypadków górniczych, w których pracownicy, szczególnie dołowi, ponosili niejednokrotnie ofiarę najwyższą. W celu zminimalizowania tych dramatycznych wydarzeń,

kierownictwo zakładu (oprócz realizacji wielu przedsięwzięć drobnych) podejmowało działania, zmierzające na przykład: do modyfikacji istniejących filarowo-komorowych systemów eksploatacji, udoskonalenia monitoringu górniczych zagrożeń sejsmicznych, lepszego zabezpieczenia operatorów ciężkich maszyn górniczych przed nagłym niespodziewanym opadem skał i co najważniejsze ciągłego podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz konieczności prowadzenia wzrokowo-słuchowych obserwacji warunków pracy, umożliwiających ewentualną bezpieczną ewakuację ludzi.

W latach osiemdziesiątych opracowano i wdrożono nowy warstwowy filarowo-komorowy system eksploatacji z podszadką płynną, który pozwolił na bezpieczną eksploatację grubego złoża w północno-zachodniej części rejonu zachodniego.

Podczas mojej pracy w ZG „Lubin”, w sierpniu 1980 roku i grudniu 1981 roku, przetoczyły się przez zakład, podobnie jak w całym kraju, fale niepokojów społecznych, które powodując przerwy w ruchu zakładu zakłóciły jego rytm pracy tym skuteczniej, że jednym z najważniejszych postulatów strajkowych załóg było zniesienie, stosowanego efektywnie od wielu lat, czterobrygadowego systemu organizacji pracy.

Dużo uwagi poświęciliśmy zagadnieniom wypoczynku członków załogi i ich rodzin. Oprócz dużego pakietu propozycji wczasowych i rekreacyjnych w różnych ośrodkach wypoczynkowych w kraju i zagranicą, zakład prowadził własne, komfortowe ośrodki w górach, nad jeziorami i nad morzem, w których wypoczywali wszyscy chętni na ten rodzaj wypoczynku. Było to możliwe dzięki wykonaniu własnym sumptem, remontu połączonego z modernizacją „Górnictwej Strzechy” w Szklarskiej Porębie, wybudowania nad jeziorem w Wojnowie ośrodka wypoczynkowego i domu wczasowego „Argentyt” w Dąbkach koło Darłowa.

We wrześniu 1981 roku objąłem stanowisko dyrektora zakładu. Pełniłem tę funkcję przez 9 lat – do chwili przejścia na emeryturę w wieku 60 lat. Efektywne działania w tym czasie nie były możliwe bez nawiązania ścisłej współpracy z wieloma wspaniętymi ludźmi. Z oczywistych powodów nie mogę wymienić tu wszystkich. Ograniczę się, więc tylko do tych, którzy współpracowali ze mną najbliższej i najdłużej.

Najbliższym współpracownikiem, przez cały czas mojej pracy na stanowisku dyrektora, był Jerzy

Markowski, pełniący obowiązki I zastępcy. To człowiek o wysokiej osobistej kulturze, rozważny, pełen inwencji, bezkonfliktowy, świetnie przygotowany teoretycznie i praktycznie do wykonywanego zawodu. Po moim odejściu na emeryturę – używając terminologii sportowej – przejął pałeczkę dyrektorowania.

Wysoko oceniam również współpracę z moimi zastępcami: zastępcą ds. ekonomicznych Mieczysławem Kulczyckim, zastępcą ds. pracowniczych Joachimem Szymczakiem i kolejno zastępcami ds. inwestycyjnych Zbigniewem Grzybem i Czesławem Mularskim. Wszyscy oni, w swoim zakresie działania, wykonywali obowiązki w sposób kompetentny, samodzielny, efektywny i nienaganny.

Nie mogę również nie wspomnieć z satysfakcją o dobrej współpracy z głównym inżynierem ds. Energomechanicznych Zbigniewem Marcinkowskim – wyjątkowo energicznym, systematycznym i pracowitym członkiem kierownictwa ruchu, z głównymi inżynierami, specjalistami: Antonim Boberem, Januszem Mrozem, Stanisławem Piwnikiem, z głównymi inżynierami zakładu wzbogacania rud Czesławem Masłowskim i Sławomirem Brokiem.

Nie sposób wymienić tutaj wszystkich, bo w działalności zakładu i budowaniu jego pozycji w kombinacie uczestniczyło kilka tysięcy zdyscyplinowanych fachowych i odważnych ludzi, dobrze wykonujących wyznaczone zadania.

W tym miejscu poczuwam się do miłego obowiązku z okazji Jubileuszu 35-lecia wyrazić Im najwyższe uznanie i podziękować za wszystko, co zrobili na rzecz kopalni, umożliwiając mi sprawne kierowanie zakładem.

Pierwsze lata pracy w ZG „Lubin” to okres przenoszenia do zakładu wieloletnich doświadczeń zdobytych w starym zagłębiu miedziowym, poznawania znacznie odmienionej specyfiki górnictwa w nowym zagłębiu oraz systematyczne wdrażanie nowych i usprawnienie dotychczasowych rozwiązań organizacyjno-technicznych.

Cennym partnerem, szefem w realizacji tych zadań był ówczesny, nieżyjący już niestety dyrektor zakładu – Józef Szczerba, bardzo doświadczony górnik, szczerze oddany zakładowi i niezwykle efektywnie angażujący się w prowadzeniu ruchu.

Jedno z najtrudniejszych, pod względem produkcyjnym, ekonomicznym i bezpieczeństwa zadań w prowadzeniu ruchu zakładu, mieli zawiadowcy kopalni: Zygmunt Wróblewski i Tadeusz Szeląg, kierownicy robót górniczych: Edward Rzepka i Bronisław Tomicki, sztygarzy oddziałowi: Stefan Nowacki i Ryszard Kurek oraz wielu innych.

Stacja obsługi pojazdów na terenie szybu „Bolesław”

7 czerwca

Dokonano wymiany maszyny wyciągowej dwubębnowej 2C-5x2,3 szybu L-IV na maszynę z napędem przekształtnikowym.

26 lipca

Na terenie szybu „Bolesław” uruchomiono zakładową stację obsługi pojazdów samochodowych. ■

1 sierpnia

W dyspozytorni górniczej uruchomiono pierwszą centralę alarmowo-rozgłoszeniową typu CSG-58.

21 października

Odbyło się zebranie grupy inicjatywnej tworzenia nowych związków zawodowych. Przewodniczącym komitetu założycielskiego został Ryszard Zbrzyzny z oddziału MD-5. Przyjęto nazwę związku – NSZZ Pracowników ZG „Lubin”.

2 listopada

Inauguracyjne posiedzenie nowo wybranej Rady Pracowniczej zakładu. ■

Głosowanie podczas posiedzenia Rady Pracowniczej zakładu

Okolicznościowy medal wybity na pamiątkę rocznicy 15-lecia zakładu

26 listopada

Sąd wojewódzki w Legnicy dokonał rejestracji NSZZ Pracowników ZG „Lubin” i przyjął jego statut.

1 grudnia

Służby socjalne zakładu rozproszły wśród pracowników 400 ton ziemniaków, 3 tony cebuli oraz jabłka, marchew i pietruszkę.

4 grudnia

Dyrektor zakładu anulował kary, udzielone pracownikom w okresie od 1 stycznia do 4 grudnia 1982 r., w tym te nałożone za okres strajkowy. Abolicja nie objęła kar za nietrzeźwość, nieobecność nieusprawiedliwioną oraz zabór mienia zakładowego.

1983

1 stycznia

Na kopalni zamontowano model nowego systemu rejestracji zjawisk wstrząsowych, opracowany przez ZD Cuprum.

9 stycznia

Na pierwszym walnym zebraniu programowo-wyborczym NSZZ Pracowników ZG „Lubin” przewodniczącym wybrano Ryszarda Zbrzyznego.

10 stycznia

Dyrektor zakładu powołał społeczny komitet budowy domów jednorodzinnych, pod kierownictwem Czesława Mularskiego. Zainteresowani tematem pracownicy mogli liczyć na pomoc zespołu w sprawach formalnych.

15 stycznia

Minister Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego zniósł militaryzację zakładu.

20 marca

Z okazji 20. rocznicy wydobycia pierwszego kubła rudy miedzi w szybie L-III zorganizowano w ZDK okolicznościowe spotkanie z weteranami górniczego trudu.

25 marca

Plenum KZ PZPR wybrało Jana Uniatowicza na I sekretarza organizacji zakładowej.

19 kwietnia

Postanowieniem prezydium WRN w Legnicy, do księgi zasłużonych wpisano Waldemara Jezierskiego, mechanika maszyn i urzędników górniczych.

14 czerwca

W dniach 14-17 i 29-30 czerwca odbyły się wybory do organów samorządowych KGHM. Wybrano trzech delegatów do Rady Pracowniczej: K. Bombika, J. Bagiena i P. Krosnego oraz 17 członków zebrania delegatów KGHM.

22 lipca

Na terenie całego kraju zniesiono stan wojenny. Zakłady górnicze, na okres wychodzenia z kryzysu, zostały objęte szczególną regulacją prawną. Kierownik zakładu miał prawo wydłużyć czas pracy do 48 godz./tydzień, a okres wypowiedzenia pracy przez pracownika do 6 m-cy.

12 września

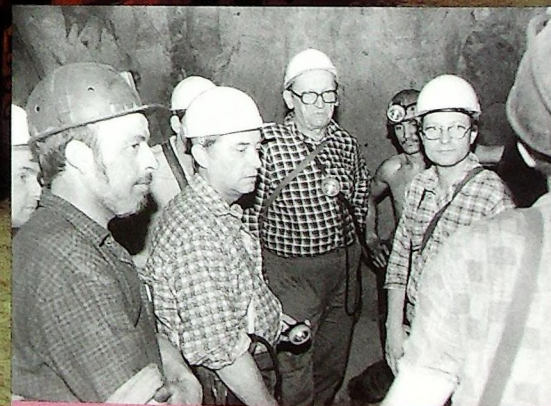
W dniach 12-18 września uroczystie obchodzono 15-lecie zakładu. Odbyło się sympozjum naukowe. W zorganizowanym „Tygodniu otwartych bram” kopalnię zwiedziło około 2.500 uczniów z terenów woj. legnickiego i leszczyńskiego.

Szyby główne

Elektrowóz LD-31/2 z wozem
12-osobowym „Montana” na
stacji osobowej przy szybie L-I

Minister M. Orzechowski wśród załogi górniczej

20 września

■ W obchodach jubileuszu zakładowej organizacji ZSMP uczestniczył Jerzy Jaskiernia, przewodniczący Zarządu Głównego.

■ Zakładowa organizacja młodzieżowa ZSMP otrzymała złotą odznakę im. Janka Krasickiego.

24 października

W konkursie „Trybuny Ludu” na „Najlepszy hotel pracowniczy”, zakładowy obiekt D-30 kierowany przez panią Halinę Bilmon zajął I miejsce w woj. legnickim i 7 lokatę w skali kraju.

23 listopada

Sąd Wojewódzki w Warszawie zarejestrował Federację Górniczych Związków Zawodowych, której członkiem jest NSZZ Pracowników ZG „Lubin”.

13 grudnia

Od początku działalności kopalni wydobyto 1 mln ton metalu w rudzie.

16 grudnia

Na podstawie uchwały Rady Pracowniczej KGHM przeprowadzono wybory 19 członków Rady Pracowniczej oraz 80 osób na zebranie delegatów KGHM.

21 grudnia

Na zebraniu Rady Pracowniczej wybrano przewodniczącego. Pracami Rady kierował Krzysztof Porzycki.

1984**1 lutego**

Prof. Marian Orzechowski, członek Biura Politycznego KC PZPR, minister spraw zagranicznych, został członkiem zakładowej organizacji partyjnej. ■

30 kwietnia

Do księgi zasłużonych woj. legnickiego wpisano Franciszka Sienkiewicza, górnika-mechanika kopalni.

18 maja

Uroczyste otwarcie nadmorskiego ośrodka wypoczynkowego „Argentyt” w Dąbkach. Ośrodek na 300 osób zbudowano wspólnym przedsięwzięciem z ZM Legmet.

19 lipca

Sztandar zakładu odznaczono orderem Sztandaru Pracy I klasy. ■

28 lipca

Uruchomiono Centralną Ciepłownię o mocy 140 Gcal, która wraz z zakładową elektrociepłownią ZG zaopatrywała miasto w ciepło. Budowę obiektu nadzorowali pracownicy pionu inwestycyjnego kopalni.

15 sierpnia

Z okazji 40-lecia PRL ogłoszono „amnestię zakładową”. Zostały anulowane kary dyscyplinarne, nałożone na pracowników do 21 lipca 1984 roku.

4 października

W zakładzie przebywał z wizytą wicepremier Zbigniew Messner. Zwiedził ZWR. ■

7 października

W ramach obchodów 40-lecia Ligi Obrony Kraju zakład odznaczony został medalem „Za zasługi dla obronności kraju”. Odznaczenie wręczył gen. dyw. Zygmunt Huszcza.

Wicepremier Z. Messner

1985**1 lutego**

Podpisano umowę o wymianie wczasowo-kolonijnej z VEB Automoto z Heidenau w NRD. Do dyspozycji pracowników i dzieci był ośrodek w Szwajcarii Saksońskiej.

8 marca

Szybem L-II wyciągnięto 604 skipy, co było nowym rekordem kopalni.

18 marca

W rejonie LZ połączono poziomy 710 i 910, poprzez zabicie pochylni C-141. Zadanie wykonały brygady górnicze PBKR Cz-wa i oddział przygotowawczy G-8.

1 kwietnia

Dokonano wymiany elektrowozów typu LD-30 (eksploatowanych od 1969 na poziomie 610m w rejonach LG i LW), zastępując je nowszym typem LD-31/2. Docelowo wprowadzono 19 szt. nowych lokomotyw. ■

General Huszcza odznacza zasłużonych

Podpisanie umowy z VEB Automoto o wymianie kolonijnej

M. Orzechowski dekoruje sztandar zakładowy

Order Sztandaru
Pracy I Klasy
i dyplom jego nadania

K. Ziąja dekoruje D. Martyniuka najwyższym odznaczeniem
dla Honorowych Krwiodawców - „Kryształowym Sercem”

29 kwietnia

Powołano zakładowy Komitet Narodowego Czynu Pomocy Szkole, pod przewodnictwem Joachima Szymczaka – zastępcy dyrektora ds. pracowniczych.

19 lipca

Konkurs na dwuwiersz o tematyce miedziowej wygrał Zygmunt Ostaszewski. Tekst stał się mottem umieszczonym na okolicznościowej plakietce miedzianej. ■

15 sierpnia

W dniach 15-16 sierpnia odbyły się kolejne wybory do organów samorządu załogi.

1 września

Uchwałą Rady Pracowniczej zakładu przekazano 8 mln zł na konto budowy przedszkola w Lubinie.

1 grudnia

W lubińskim parku miejskim odsłonięto pomnik Jana Wyżykowskiego, autorstwa Hanny Jelonek. ■

1986

1 stycznia

Przestała obowiązywać ustawa o szczególnej regulacji prawnej w okresie przewyciężania kryzysu. Praca w wolne soboty odbywa się na zasadzie dobrowolności.

9 stycznia

Na przewodniczącego rady pracowniczej zakładu wybrano mgr inż. Czesława Szczepanika.

23 marca

Zarządzeniem dyrektora zakładu wprowadzono obowiązkowy 6-dniowy tydzień pracy, dla pracowników zatrudnionych w ciągu technologicznym oraz wyznaczonych do pracy w wolne soboty.

6 kwietnia

Sztandar zakładowej organizacji PZPR udekorowano złotą odznaką im. Janka Krasickiego.

1 czerwca

Uroczyste obchodzono 15-lecie zakładowego klubu krwiodawców „Serce Górnika”. ■

Miedziana plakietka z wierszem Zygmunta Ostaszewskiego „W trudzie, ziemi wyrwana materii istota, choć nie złotem... nam bliższa i droższa od złota.”

Imieniem Wyżykowskiego nazwano również skwer, na którym stoi dziś pomnik

JAN WYŻYKOWSKI

Pomnik Wyżykowskiego w trakcie realizacji w pracowni na LW

Sztandar NSZZ Pracowników ZG „Lubin”

Dekoracja zwycięzców Biegu o Lampkę Górniczą, zorganizowanego w 20. rocznicę powstania zakładu

29 czerwca

Zarządzeniem Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego utworzony został obszar górniczy „Lubin I”, o powierzchni 82,6 km².

30 listopada

Zorganizowano po raz pierwszy Barbórkowy Bieg o Lampkę Górniczą. Z czasem impreza przybrała charakter ogólnopolski. ■

4 grudnia

Zarząd zakładowy NSZZ Pracowników ZG „Lubin” otrzymał sztandar ufundowany przez organizację społeczno-polityczną i indywidualnych darczyńców. Sztandar udekorowano odznaką „Za zasługi dla ruchu związkowego”. ■

29 grudnia

Pełnienie obowiązków przewodniczącego NSZZ Pracowników ZG „Lubin” w zakładzie powierzono Ryszardowi Kurkowi, po oddelegowaniu Ryszarda Zbrzyznego do centrali związku.

REGULAMIN XII BARBÓRKOWEGO BIEGU O „LAMPKĘ GÓRNICZĄ”

ORGANIZATOR:

KGHM Polska Miedź S.A.
Oddział ZAKŁADY GÓRNICZE „LUBIN” w LUBINIE

TERMIN: 30 listopada 1997 r. start godzina: 11⁰⁰

MIEJSCE STARTU: Stadion OSiR w Lubinie, ul. Odrodzenia

DYSTANS: 10 kilometrów ulicami Lubina

KATEGORIE:

- open
- open kobiet
- open zatrudnionych w OZG „Lubin”
- open zatrudnionych w KGHM Polska Miedź S.A.
- mężczyźni do lat 28
- mężczyźni wiek 30 - 39
- mężczyźni wiek 40 - 49
- mężczyźni wiek 50 - 59
- mężczyźni wiek powyżej 60 lat
- kobiety do 35 lat
- kobiety powyżej 35 lat
- open górników z poza KGHM

ZGŁOSZENIA: w dniu biegu w godzinach od 9⁰⁰ do 10⁰⁰
na stadionie OSiR w Lubinie

Regulamin Biegu o Lampkę Górniczą

W ramach czynu społecznego pracownicy kopalni sadzą las

1987

7 stycznia

Odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze zakładowego ognia Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego. Przewodniczącym został Czesław Mularski.

20 czerwca

W oddziale G-6, prowadzącym roboty górnicze w obrębie pochylni C-161/162/163, nastąpił wstrząs górotworu o energii $3,2 \times 10^8$ J połączony z tąpnięciem.

26 czerwca

Zakończono kampanię sprawozdawczo-wyborczą do organów samorządu III kadencji załogi kopalni oraz do Rady Pracowniczej KGHM. Wybrano do niej Tadeusza Batora, Ryszarda Bartosika i Ryszarda Zbrzyznego. Do Rady Pracowniczej zakładu wybrano 21 pracowników.

9 lipca

Dyrektor generalny KGHM zatwierdził założenia techniczno-ekonomiczne „podtrzymania zdolności produkcyjnych zakładu”.

Obejmowały one następujące zadania:

- udostępnienie i zagospodarowanie obszaru górniczego „Małomice”,
- zgłębienie szybu L-VII z pełnym zapleczem obiektów przyszybowych,
- zmianę funkcji wentylacyjnych szybów L-IV i L-VI,
- budowę rozdrabialni przy szybie L-VII.

Docelowe wydobycie kopalni określono na 27 000 ton na dobę i założono jego osiągnięcie w roku 1993.

5 listopada

Powołano zakładowy Obywatelski Komitet ds. Referendum.

12 listopada

Zarząd NSZZ Pracowników ZG „Lubin” zawiesił swoją działalność statutową wobec opóźnień w realizacji nowych zasad wynagradzania w przedsiębiorstwach górnictwa rud. Akcja protestacyjna trwała 7 dni, nim osiągnięto porozumienie z resortem.

4 grudnia

Kopalnię wizytowało kierownictwo kombinatu miedziowego Mansfeld im. Wilhelma Piecka z NRD. ■
Uroczystie wręczono Sztandar Przyjaźni i Współpracy.

Wizyta przewodniczącego OPZZ A. Miodowicza

Sztandar Przyjaźni i Współpracy
wręczony przez przedstawicieli Mansfeld

Okolicznościowy medal wybitny na
pamiątkę rocznicy XX-lecia zakładu

A. Miodowicz przed zjazdem na dół (w towarzystwie T. Cieszkowskiego) rozmawia z sygnalistką szybową Arletą Stańko-Włodarczak

Ośrodek wypoczynkowy „Argentyt” w Dąbkach

1988

7 stycznia

Przewodniczącym Rady Pracowniczej zakładu został mgr inż. Krzysztof Bombik.

11 stycznia

Zespół ds. zagrożeń wodnych przyjął model udostępnienia i zagospodarowania złoża zalegającego w południowej części obszaru górniczego kopalni. Projekt opracował zespół pracowników zakładu.

28 lutego

Na przewodniczącego NSZZ Pracowników ZG „Lubin” wybrano Ryszarda Kurka.

18 maja

Zakład odwiedził przewodniczący OPZZ Alfred Miodowicz. ■

16 września

Z okazji 20-lecia Zakładów Górniczych zorganizowano sesję naukową z udziałem naukowców AGH i Cuprum Wrocław. ■

1989

2 stycznia

Dział maszyn dotowych przechodzi z pionu głównego inżyniera energo-maszynowego – TME do pionu zawiadowcy – TG.

9 lutego

Zakładowy Ośrodek Wypoczynkowy „Argentyt” w Dąbkach uzyskał status ośrodka sanatoryjnego. ■

17 lutego

W obradach podkomisji ds. Górnictwa Okręgowego Stołu uczestniczyli także przedstawiciele LGOM: Ryszard Zbrzyzny (przedstawiciel FZZG), Włodzimierz Grodzki i Henryk Karaś (przedstawiciele Solidarności) oraz dyrektor zakładu Kazimierz Ziaja.

17 kwietnia

Nastąpiło oficjalne reaktywowanie Tymczasowych Komisji Zakładowych NSZZ „Solidarność” w zakładach KGHM.

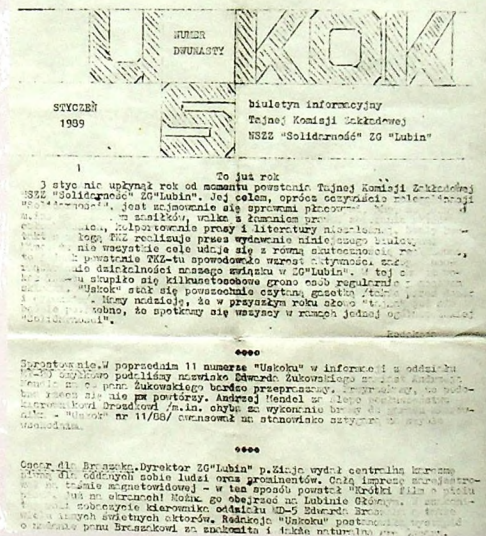
25 czerwca

W zakładzie została wznowiona działalność związkowa NSZZ „Solidarność”. Na przewodniczącego wybrano Bogdana Nucińskiego.

11 grudnia

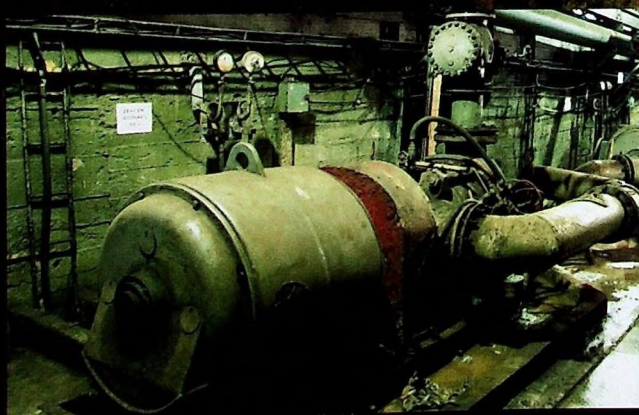
W Sądzie Wojewódzkim w Legnicy został zarejestrowany Związek Zawodowy Pracowników Technicznych i Administracji „Dozór”, z przewodniczącym Andrzejem Kuźmickim.

Biuletyn tajnej komisji zakładowej NSZZ „Solidarność” ZG „Lubin”

Konferencja naukowo-techniczna z okazji 20-lecia zakładu

Pompownia w rejonie LZ; zlikwidowana w 1991 roku

1990

1 stycznia

W ZWR rozpoczęto zmianę technologii odwadniania koncentratoru. Zbyt energochłonne odwadnianie w filtrach próżniowych zastąpiono prasami hydraulicznymi PF-570.

16 stycznia

W zakładzie zaprzestata działalności organizacja PZPR.

11 marca

Zorganizowano referendum dotyczące wprowadzenia kont indywidualnych z zakładowego funduszu socjalnego (ZFS).

30 marca

W wyniku przeprowadzonego referendum, fundusz socjalny przeznaczony na wypoczynek dla pracowników, został rozpisany na konta indywidualne.

1 października

Dyrektorem zakładu, w drodze konkursu, został dr inż. Jerzy Markowski. ■

Dyrektor
J. Markowski

1991

1 stycznia

Wdrożono do użytkowania pierwsze przejezdne urządzenie do rozbijania urobku typu ROXON.

1 lutego

Rozpoczęto mrożenie górotworu szybu L-VII.

1 lipca

W jednostkach KGHM wprowadzono zakładowy system wynagrodzeń.

13 sierpnia

Zlikwidowano pompownię głównego odwadniania na poziomie 670 w rejonie LZ. ■

11 września

■ Minister Przekształceń Własnościowych podpisał akt notarialny o utworzeniu Jednoosobowej Spółki Skarbu Państwa pod na-

Dyrektor T. Szeląg

zwą KGHM Polska Miedź S.A. Prezesem Zarządu został dr inż. Jan Sadecki, były pracownik zakładu. ■

■ Zakłady i przedsiębiorstwa należące do struktury KGHM zostały oddziałami Jednoosobowej Spółki Skarbu Państwa KGHM Polska Miedź S.A. Organy statutowe tych przedsiębiorstw – Rada Pracownicza i Zebra-
nie Delegatów zaprzestały swej działalności.

12 września

Zakład stał się oddziałem KGHM Polska Miedź S.A., a dyrektor, zgodnie z prawem handlowym, został prokurentem. Odtąd zakład przyjął nazwę Oddział Zakłady Górnicze „Lubin” (O/ZG „Lubin”).

23 września

Rozpoczęto głębienie szybu L-VII przy pomocy kombajnu szybowego KDS nowej generacji. ■

1 grudnia

W rejonie szybu L-VI uruchomiono wytwórnię wód gazowanych.

16 grudnia

Zarejestrowany został Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Miedziowego. Na pierwszego przewodniczącego wybrano Ryszarda Zbrzyznego.

1992

1 stycznia

Na mocy uchwały Zarządu KGHM Polska Miedź S.A. wyodrębniono w strukturze przedsiębiorstwa trzy sektory – zintegrowane obszary decyzyjno-realizacyjne. O/ZG „Lubin” znalazł się w sektorze I – górnictwo-hutniczym.

8 maja

Decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa powiększono obszar górniczy „Małomice I”, do 75,6 km².

1 lipca

Kierownictwo zakładu powierzono mgr inż. Tadeuszowi Szelągowi. ■

Wieża szybu
L-VII

Dyrektor
J. Markowski
i Prezes J. Sadecki

Uczestnicy konferencji z okazji 25-lecia ZG „Lubin”

*Honorowa szpada
górnicza, wręczana
za 25-letnią,
nienaganną pracę
pod ziemią*

2 lipca

Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Miedziowego ogłosił 20 lipca dniem początku strajku generalnego w Zagłębiu Miedziowym.

U podstaw strajku leżały sprawy płacowe oraz zasady prywatyzacji KGHM Polska Miedź S.A. Zakończenie strajku i podpisanie stosownych porozumień nastąpiło 21 sierpnia.

20 lipca

Rozpoczął się strajk generalny górników i hutników Polskiej Miedzi, w którym uczestniczyło niemal 100% pracowników kopalń, hut i zakładów zaplecza. Trwający 32 dni protest, w obronie polskości Polskiej Miedzi, zakończył się pełnym sukcesem strajkujących.

18 września

W zakładzie powstała nowa organizacja – Związek Zawodowy „Kontra”. Przewodniczącym został Alfred Henschel.

7 listopada

W rejonie LZ, z osadnika polowego, nastąpił niekontrolowany wyptyw szlamu, który podsadził chodnik przewozowy W74W1 do wysokości 1m. Spowodowało to 2-zmianową przerwę w produkcji.

1993

1 stycznia

❑ W rejonie LZ rozpoczęto likwidację centralnego zasilania oddziałów dołowych w sprężone powietrze.

❑ W ZWR zakończono modernizację 3 pras filtracyjnych do odwadniania koncentratu. Zmniejszono wilgotność materiału filtrowanego z 20 do 14% oraz zużycie gazu z 27 Nm³/Mg do 17 Nm³/Mg.

20 marca

Uroczyste obchodzono w LGOM-ie 30. rocznicę dołarcia szybem L-III do rudy miedzi. W Spółce zorganizowano spotkanie z grupą pionierów – budowniczych pierwszego szybu w Zagłębiu Miedziowym. ■

16 lipca

Zakończono głębienie szybu L-VII (494,9 m).

31 sierpnia

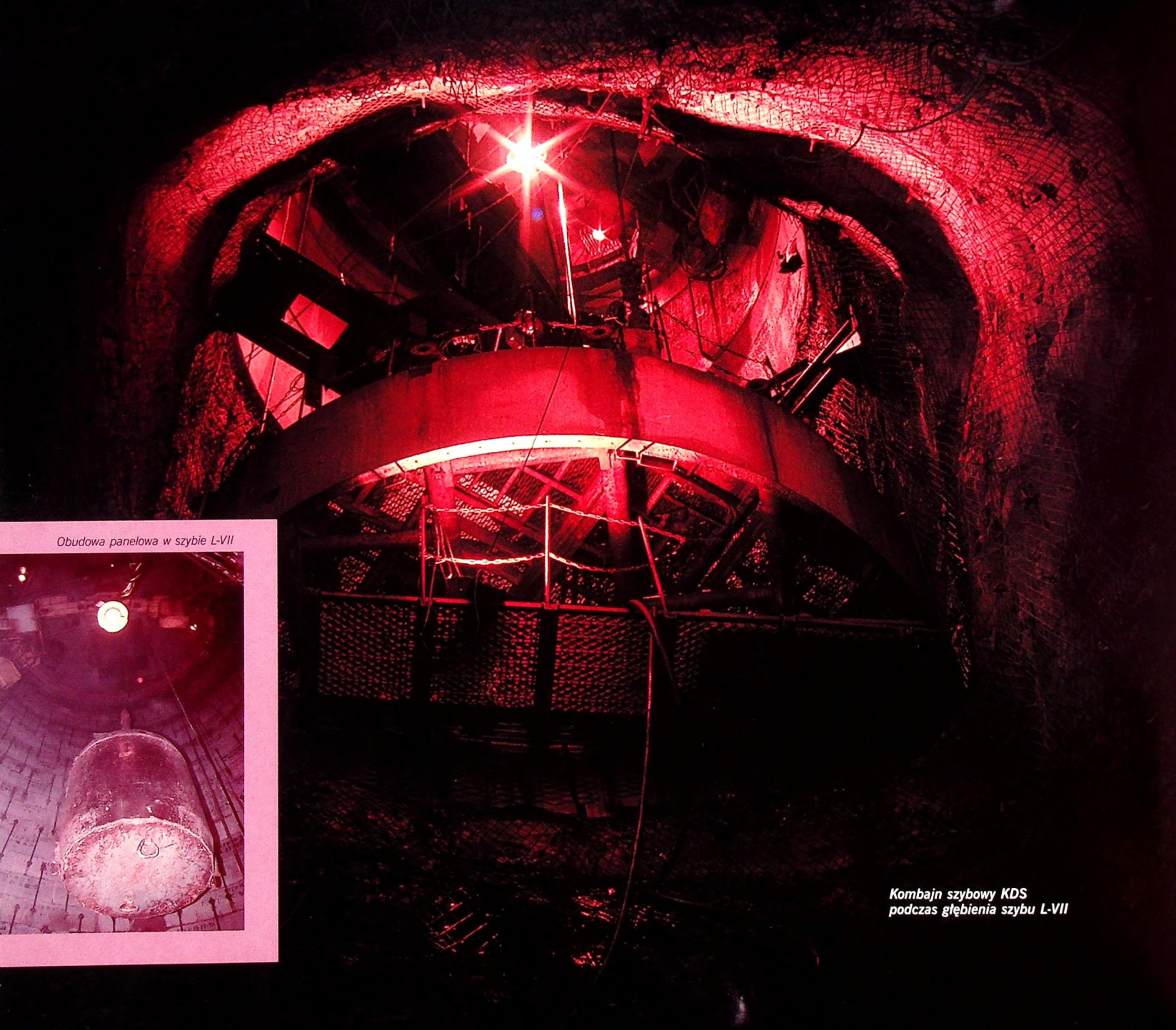
Przekazano majątek Przyzakładowej Zasadniczej Szkoły Zawodowej (ZSG) na rzecz Kuratorium Oświaty w Legnicy.

14 września

Otrzymano pierwsze srebro w postaci metalu Dore'a, z przetopu szlamów anodowych w piecu Kaldo, na wydziale metali szlachetnych w Hucie Miedzi „Głogów”.

Spotkanie z okazji Jubileuszu 30-lecia KGHM-u.
Od lewej: St. Brók, J. Markowski, Z. Dychtówicz, Z. Kur, A. Jesionek,
T. Kowal, T. Szelać, Cz. Szczupakiewicz, J. Reut

Obudowa panelowa w szybie L-VII

Kombajn szybowy KDS
podczas głębienia szybu L-VII

18 września

Z okazji 25-lecia zakładu odbyło się sympozjum naukowe, na którym obecni byli dotychczasowi dyrektorzy kopalni. ■

22 września

Przychodnię Zakładową przekazano do Zakładu Technicznej Obsługi Obiektów Przemysłowej Służby Zdrowia przy KGHM.

1 grudnia

Przekazano mieszkania z osiedla Staszica na rzecz Zarządu Miasta Lubina.

1994

8 stycznia

Przekazanie hali sportowej typu Berlin przy ZSG na rzecz kuratorium oświaty w Legnicy. ■

7 lutego

Został zawarty, pierwszy w historii przemysłu miedziowego, układ zbiorowy pracy podpisany przez Ministra Przekształceń Własnościowych i związki zawodowe działające przy KGHM Polska Miedź S.A.

1 czerwca

Oddano do eksploatacji szyb L-VII włączając go do układu wentylacyjnego kopalni.

13 czerwca

W dniach 13-16 czerwca zorganizowano w zakładzie referendum w sprawie przyjęcia umowy zbiorowej dla pracowników KGHM.

Hala sportowa przy ZSG

Wieża szybu L-I

Praca wśród przyjaciół

O swojej karierze
i wyjątkowych ludziach opowiada
Tadeusz Szelaąg

Będąc chłopcem, z okien swojego domu, widziałem wieże wiertnicze, gdzie prowadzono wiercenia w poszukiwaniu miedzi. Jej odnalezienie spowodowało gwałtowny rozwój przemysłu i miast. Region LGOM-u z bardzo biednego przekształcił się w dynamicznie rozwijający się okręg przemysłowy.

Te gwałtowne zmiany mocno podziały na moją wyobraźnię i były bezpośrednim powodem rozpoczęcia studiów na Wydziale Górniczym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Praktyki studenckie, stypendium fundowane i temat pracy magisterskiej były podporządkowane mojej przyszłej pracy w Zagłębiu Miedziowym.

W 1972 roku rozpocząłem pracę w Zakładach Górniczych Polkowice. Na rejonie Zachodnim utworzyliśmy pierwszy oddział eksploatacyjny wspólnie z rówieśnikami, jak i starszymi kolegami. Tam po raz pierwszy spotykałem się z solidarnością górniczą i poznałem wspaniałych kolegów, od których wiele się nauczyłem, jako młody niedoświadczony górnik, ale również jako nadzorujący. Po siedmiu latach pracy zostałem przeniesiony do Zakładów Górniczych „Lubin”, gdzie pracowałem 16 lat.

Tu miałem przyjemność pracować pod rządami znakomitych dyrektorów: Józefa Szczurby, Kazimierza Ziari i Jerzego Markowskiego. Tu współpracowałem z wyjątkowymi kolegami, bezgranicznie oddanymi kopalni: Tomkiem Cieszkowskim moim przyjacielem i wieloletnim zastępcą, Zygmuntem Wróblewskim, Antkiem Jankowskim,

Zbyszkim Marcinkowskim, Czesiem Mularskim, Zbyszkim Lechmanem czy Stefanem Nowackim i innymi, których żeby wymienić brakłoby tu miejsca. Stąd też wywodzą się znakomici następcy: Andrzej Kuźmicki, Krzysztof Tkaczuk, Janusz Mróz, Andrzej Niechwiej, Adam Zdrojewski.

Moje odejście w 1995 roku do Biura Zarządu KGHM przyjąłem bardzo boleśnie, nie tylko dlatego, że mocno żyłem się z zespołem lubińskim, ale także dlatego, że całe moje dotychczasowe życie było związane z kopalnią, a dokładnie z ruchem zakładu górniczego.

Pracowałem w dozorze ruchu zaczynając od nadgórnika, a kończąc na kierowniku ruchu zakładu, przechodząc wszystkie szczeble kariery górniczej. Nie wyobrażałem sobie, że mogę robić coś innego i nie być na co dzień związany z ruchem kopalni i moimi górnikami. Mimo, że w Biurze Zarządu KGHM pełniłem funkcję Dyrektora ds. Górnictwa to sentyment do ZG „Lubin” pozostał i będzie mi towarzyszył do końca życia.

W jubileuszowym roku, życząc wszystkim pracownikom, by kopalnia „Lubin” przez kolejne dziesięciolecie zapewniała swojej załodze dobre źródło utrzymania, by praca w niej dawała satysfakcję, pozwalała na spełnianie życiowych aspiracji, a niepowtarzalna atmosfera serdeczności w tym zakładzie trwała nadal.

Praca w kopalni „Lubin” to najpiękniejszy okres mojej kariery zawodowej. To czas nowych przyjaźni, to czas poznania pełnego życia górniczego stanu.

Moje spotkanie z ZG „Lubin” rozpoczęło się 3 stycznia 1997 roku. Kopalnia w przededniu 30-lecia znalazła się w obliczu podjęcia energicznych działań, wynikających ze swojego wieku. Przychodząc do ZG „Lubin” z kopalni „Polkowice-Sieroszowice” zadałem sobie pytanie: jakie problemy stoją przede mną i całą kadrą kierowniczą? Czy znajdę ludzi, którzy będą chcieli realizować ze mną trudne zadania?

Problemy te podzieliłem na trzy grupy:

1. Konieczność przenoszenia wydobywania z rejonu LZ i LG w Rejon LW. Aby plan ten zrealizować, zasła konieczność zmiany modelu wentylacyjnego kopalni. Już w maju 1997 roku dokonaliśmy zbitcia wentylacyjnego z kopalnią „Rudna”, a na przełomie lat 1998-1999 zakończyliśmy wszelkie prace związane z budową wentylatora pomocniczego w pochylnej wentylacyjnej EW-III (pierwszym i dotychczas jedynym tego typu, pod względem wielkości i wydajności, spośród wentylatorów pracujących w KGHM Polska Miedź S.A. w wyrobiskach chodnikowych). Bez tych działań niemożliwa byłaby praca w normalnych warunkach klimatycznych w rejonie LW, tym bardziej przy zwiększaniu wydobywania.

2. Potrzeba modernizacji kopalni, szczególnie w zakresie:

- wymiany maszyn flotacyjnych i automatyzacji procesu przerobczego w ZWR,
- modernizacji maszyny wyciągowej jedynego szybu wydobywczego L-II. To zadanie było szczególnie ważne i trudne, gdyż należało wszystkie działania wykonać z jak najmniejszą stratą wydobywania.
- modernizacji parku maszynowego SCMG poprzez:
 - rozszerzenie stosowania wysoko wydajnych ła-

warek, wykorzystywanych w naszej kopalni już wcześniej, z bardzo dobrym skutkiem,

- wprowadzenie kotwiarów jednostanowiskowych z wieżyczką typu Fletscher,
- zwiększenie zakupów inwestycyjnych, celem szybkiego odtwarzania parku maszynowego.

3. Problemem, chyba największym, było znalezienie środków finansowych oraz przekonanie przełożonych, że przyszłością ZG „Lubin” (obok eksploatacji w OG Małomice) jest udostępnienie tzw. Południa (strefy południowej OG Lubin i OG Małomice).

Wspominam dziś słowa, które umieściłem w referacie, otwierającym sesję z okazji jubileuszu 30-lecia Zakładu. Zaznaczyłem tam, że realizacja powyższych przedsięwzięć pozwoli na funkcjonowanie kopalni do minimum 2005 roku, przy nie zmienionym poziomie produkcji. Dzisiaj, po pięciu latach, mogę śmiało powiedzieć, że ta perspektywa przesunęła się do minimum 2015 roku.

Na drodze w pokonywaniu i rozwiązywaniu problemów spotkałem wsparcie, zgraną załogę i oddaną kadrę kierowniczą. Bez tych ludzi niemożliwe byłoby zrealizowanie nakreślonych zadań i celów.

Największym wspólnym osiągnięciem załogi i kadry kierowniczej było wprowadzenie zarządzania bezpieczeństwem pracy. Sukces ten został uhonorowany szacownymi tytułami: „Bezpieczna kopalnia” i „Kopalnia przychylna ludziom”. Myślę jednak, że nie tytuły i zaszczyty są tu najważniejsze. W moim przekonaniu liczy się przede wszystkim bezpieczna praca. Tego dzisiaj i w przyszłości życzę całej załodze ZG „Lubin”.

Bezpieczeństwo na pierwszym miejscu

O planach i ich realizacji w trakcie pracy na stanowisku dyrektora zakładu opowiada

Marek Cypko

Ładowarka TORO
w wyrobisku
eksploatacyjnym
„grubego złoża”

1 sierpnia

W ramach KGHM Polska Miedź S.A. wprowadzono Za-
kładową Umowę Zbiorową i Układ Zbiorowy Pracy.

1995

24 lutego

Nastąpiła wymiana pomp głównego odwadniania w rejonie LG z OWB-250/10 na OW-250B/10 o większej wydajności. ■

1 maja

W oddziale górniczym G-6 rozpoczęto wdrażanie do eksploatacji wysoko wydajnych ładowarek TORO. ■

1 czerwca

Zakończono modernizację suszarni koncentratu w ZWR.

1 lipca

Dyrektorem zakładu został mgr inż. Ryszard Wdowiak. ■

1 sierpnia

Wycofano aparaty uciezkowe SzS7 i zastąpiono je typem SR-100A. ■

Taśmociąg po pożarze w chodniku retencyjnym

Centrala telefoniczna DEFINITY

1 września

Rozpoczęto uzbrajanie szybów L-VI i L-VII w urządzenie wyciągowe, rewizyjne. Prace zakończono w listopadzie 1996 roku.

1 października

Pracownicy kopalni rozpoczęli zakładanie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, na które od tej pory otrzymywać będą wynagrodzenia przelewem.

Zlikwidowano oddział – warsztat budowlany MW-3.

27 października

Rozlosowano nagrody pieniężne wśród pracowników, którzy założyli indywidualne rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe.

1 grudnia

W dyspozytorni górniczej zabudowano system alarmowo-rozgłoszeniowy typu AUD80/160 w miejsce przestarzałej centrali CSG-58.

W ZWR zainstalowano dwie maszyny flotacyjne nowej generacji typu OK 30 TC o pojemności 30 m³, firmy OUTOKUMPU OY.

Oddano do użytku, funkcjonującą do dziś, „bacówkę”. Jest to obiekt socjalny specjalnego przeznaczenia, wybudowany przez załogę na hałdzie skały płonej (za budynkiem Pol-Miedź Transu).

17 grudnia

W kopalni uruchomiono nowoczesną cyfrową centralę telefoniczną typu DEFINITY AD 1160/500, amerykańskiej firmy AT&T. ■

1996

1 stycznia

W rejonie LW zlikwidowano kompresorownię.

Utworzono spółkę „Energetyka” z siedzibą w Lubinie. Baza majątkowa spółki to elektrociepłownia ZG „Lubin” i ZG „Polkowice”.

6 maja

W chodniku retencyjnym, przy szybie L-II, wybuchł pożar przenośnika taśmowego nr 2. W rejonie zagrożenia przebywało 280 osób. Zużyto 6 aparatów SR-100A. ■

9 maja

W szybie L-VII uruchomiono wyciąg rewizyjny, na bazie przewoźnej wciągarki awaryjno-rewizyjnej B1500A.

20 czerwca

Ryszard Kurek, przewodniczący ZZ ZZPPM, został wybrany członkiem Rady Nadzorczej III kadencji w KGHM Polska Miedź S.A.

1 lipca

W ramach restrukturyzacji ciągu technologicznego kopalni 170-osobowa załoga rozlewni wody mineralnej „Złoty Zdrój” została przejęta, wraz z punktami wydawania napojów, przez spółkę Ksante.

30 sierpnia

Sejm RP przyjął poprawkę Senatu do ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw. Rozszerzyła ona grono osób uprawnionych do bezpłatnych akcji prywatyzacji przedsiębiorstw o emerytów i rencistów, którzy przepracowali w tym przedsiębiorstwie co najmniej 10 lat.

O taki zapis usilnie ubiegali się emeryci i renciści KGHM Polska Miedź S.A., gdyż do tej pory prawa do bezpłatnych akcji mieli jedynie pracownicy zatrudnieni w momencie przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa (12 września 1991 roku).

1 września

W ramach procesu restrukturyzacji zakładu, służby administracyjno-porządkowe zostały przejęte przez Fundację Pracowniczą, w której utworzono Zakład Usług Administracyjno-Gospodarczych.

1 października

Dział kontroli jakości wszedł w skład nowo powstałego Centrum Badań Jakości Sp. z o.o.

14 listopada

Odbyło się sympozjum, którego celem była prezentacja efektów współpracy z firmą OUTOKUMPU, dostarczającą technologię automatyki procesów wzbogacania rudy i niezbędne do tego systemu urządzenia.

16 listopada

W szybie L-VI uruchomiono wyciąg awaryjno-rewizyjny, na bazie przewoźnej wciągarki awaryjno-rewizyjnej B1500A.

Przejezdny wywrot szynowych
wozów urobkowych

SPAWAL

021x059
041x009
001x009

Spawanie w komorze remontowej MD-5

21 listopada

21-22 listopada w Warszawie odbyła się (w Państwowym Instytucie Geologicznym) uroczysta sesja naukowa, związana z 40-leciem odkrycia złoża rud miedzi i 35-leciem KGHM Polska Miedź S.A.

W sesji, zorganizowanej przez KGHM i PIG, pod patronatem Premiera RP Włodzimierza Cimoszewicza, wzięli udział budowniczowie Zagłębia Miedziowego, przedstawiciele rządu oraz nauki i techniki.

9 grudnia

Zorganizowano stację aparatów rezerwowych dla załóg dołowych oddziałów G-1 i G-9.

17 grudnia

Wprowadzono do eksploatacji wozy do transportu ludzi STLs-01/02 Toyota. ■

31 grudnia

Zakładowa Zawodowa Straż Pożarna została przekazana do Jednostki Ratownictwa Górniczo-Hutniczego.

1997**7 lutego**

Zakończył działalność oddział remontowo-montażowy MT-30.

26 marca

Dyrektorem zakładu został mgr inż. Marek Cypko.

1 maja

Zlikwidowano magazyny materiałów i części zamiennych, poprzez przekazanie ich do PHP „MERCUS”.

30 czerwca

■ Do Aquakonrad przekazano oddział gospodarki wodno-sciekowej i c.o.

■ Uzyskano połączenie wentylacyjne wyrobiskami poziomu 910 m, z szybem R-VIII w kopalni Rudna. Połączenie jest wykorzystywane również do przejazdu maszyn z wyrobisk kopalni „Rudna” do kopalni „Lubin”.

1 lipca

W ramach akcji zbierania darów dla powodźian, wielu pracowników zakładu zrezygnowało z miesięcznych przydziałów posiłków profilaktycznych. W ten sposób zebrano prawie 3 tony żywności na ogólną kwotę 50 tys. zł i 10 tys. litrów wody mineralnej. Prowadzono także zbiórkę pieniędzy i darów rzeczowych. Powodźianom przekazano: koce, śpiwory, łóżka polowe, odzież. Pracownicy zakładu, poszkodowani przez powódź, otrzymali zapomogi i pożyczki.

1 sierpnia

Kopalniane warsztaty główne przekazano do Zakładu Usług Wielobranżowych ZUW Sp. z o.o.

8 października

Do tego czasu pracownicy składali oświadczenia o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji KGHM Polska Miedź S.A. (był to jeden z warunków otrzymania akcji).

24 listopada

Zakres działania Zakładowej Straży Przemysłowej przekazano do firmy Impel z Wrocławia.

5 grudnia

Oddano do eksploatacji wagi przenośnikowe typu WMTP zabudowane na przenośnikach taśmowych w upadowej centralnej 2, EW II i przyszybowych na poziomie 650 m.

Dyrektor M. Cypko

Wóz do transportu ludzi STLs-01 Toyota

Zawody wędkarskie

1998

12 stycznia

W okresie od stycznia do lipca uprawnieni pracownicy odbierali świadectwa depozytowe akcji pracowniczych KGHM Polska Miedź S.A. Najmniejsza ilość wynosiła: 11 akcji, a maksymalna 810 (dla pracowników o stażu ponad 20 lat).

31 stycznia

Biesiada Piwna zainaugurowała obchody 30-lecia kopalni.

20 marca

Zlikwidowano zakładową bibliotekę techniczną.

30 marca

Zarząd Główny PTTK nadał kopalni medal za zastugi w upowszechnianiu turystyki i krajoznawstwa w zakładzie pracy.

1 maja

■ W Międzynarodowym Turnieju Piłki Nożnej z okazji 30-lecia zakładu uczestniczyło 6 drużyn. Turniejowi towarzyszył minifestyn rodzinny.

■ Zakończono likwidację sieci sprężonego powietrza na oddziałach górniczych.

18 maja

Beskidzki Dom Maklerski otworzył w zakładzie punkt obsługi dla pracowników, którzy wyrazili chęć otwarcia rachunku inwestycyjnego (około 200 pracowników otworzyło takie rachunki i złożyło świadectwa depozytowe do weryfikacji).

21 czerwca

W ramach obchodów 30-lecia Oddziału odbyły się międzynarodowe zawody strzeleckie.

1 lipca

■ Na oddziale G-4 wprowadzono do eksploatacji podporową obudowę hydrauliczną „Hydrotech”.

■ ZWR O/ZG „Lubin” został wydzielony ze struktur kopalni i wspólnie z ZWR O/ZG „Sieroszowice-Polkowice” i O/ZG „Rudna” utworzył Zakłady Wzbogacania Rud.

7 lipca

Zakończono modernizację maszyny wyciągowej na wieży skipowej L-II, w przedziale zachodnim. ■

Modernizacja
maszyny wyciągowej
na wieży skipowej
szybu L-II

15 lipca

■ Rozpoczęto budowę komory wentylatora stacjonarnego w diagonalni EW-III na poziomie 670 kopalni. Prace górniczo-montażowe wykonało PeBeKa Lubin. Prace zakończono 25 lutego 1999 roku. ■

■ Odbył się festyn z okazji 30-lecia kopalni. Uczestniczyło w nim ok. 20 000 osób.

18 lipca

W Buszkowicach na Odrze odbyły się jubileuszowe zawody wędkarskie. ■

29 września

W 31. rocznicę zbiecia przekopu, łączącego szyb wschodni z głównymi, odbyła się sesja popularnonaukowa. Otwarta z tej okazji wystawa fotograficzna obrazowała 30-letnią historię kopalni.

29 października

Zarząd Główny Polskiego Związku Filatelistycznego przyznał Zakładowi Złotą Odznakę Honorową.

1 listopada

Kopalniane lampiarnie przekazano obsłudze Biura Usług Ochrony Mienia Dozorbud – Legnica.

11 listopada

Wojewoda legnicki, z okazji 30-lecia zakładu, wyróżnił kopalnię odznaką „Za zastugi dla województwa legnickiego”.

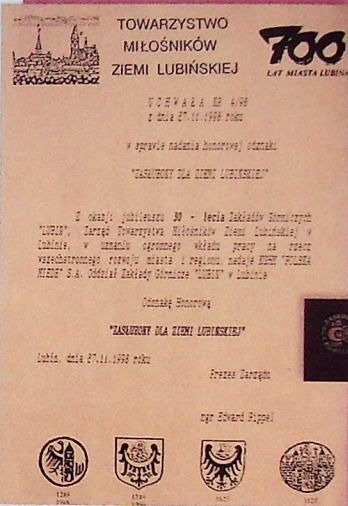
Komora wentylatora stacjonarnego
w diagonali EW-III

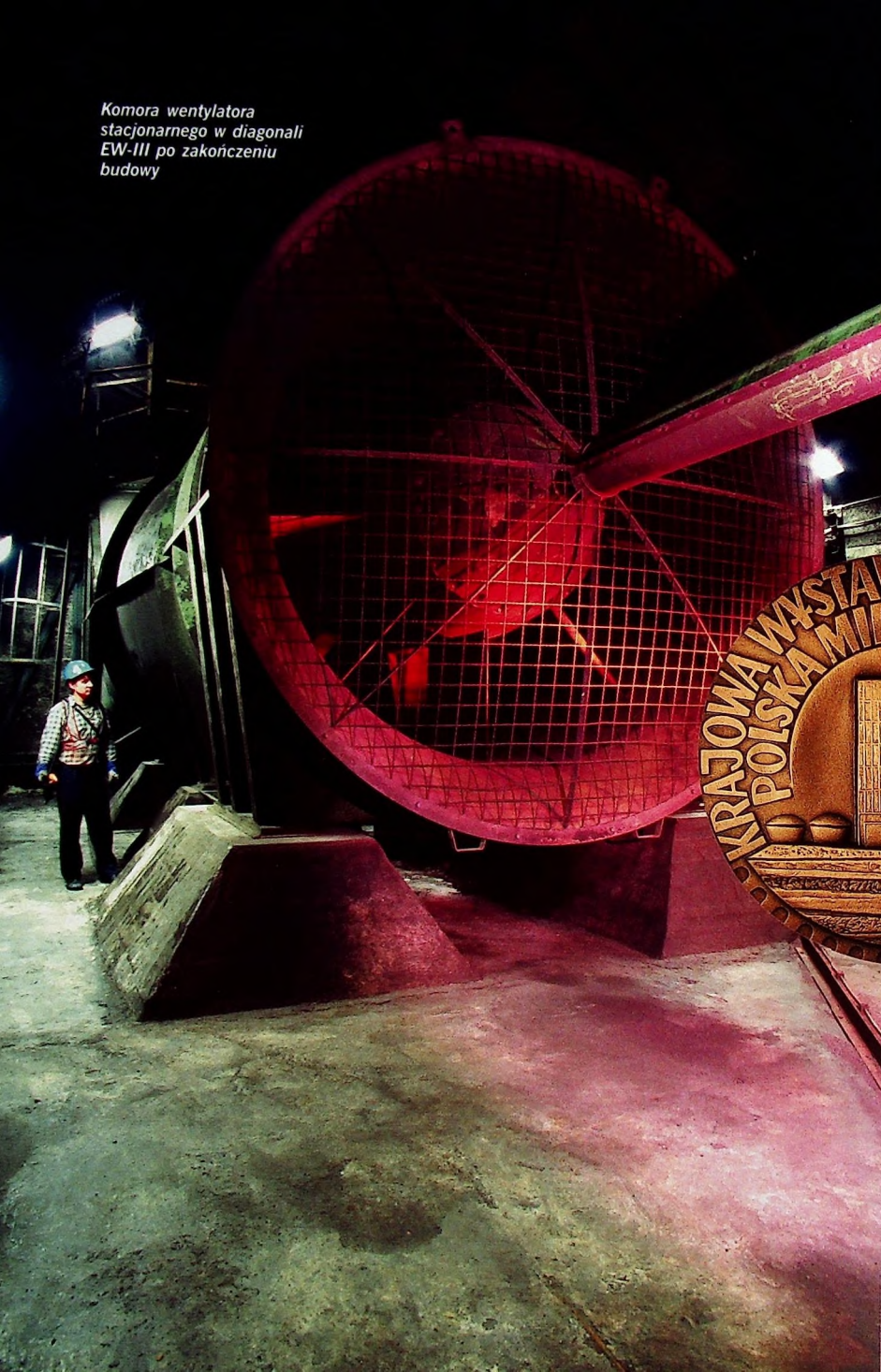
Okolicznościowy
medal, wybity z okazji
30-lecia zakładu

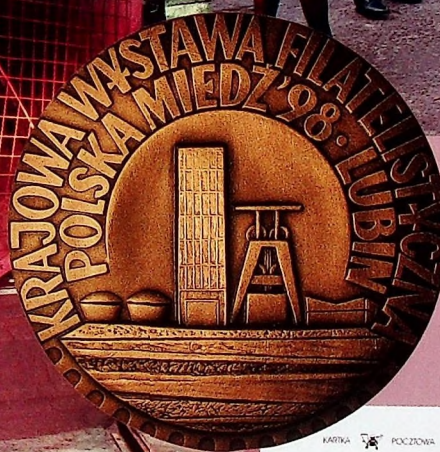
**30-lecie ZG „Lubin”
było okazją do
wyróżnienia
odznaczeniami
samego zakładu,
organizacji
działających na jego
terenie oraz
zasłużonych
pracowników**

Komora wentylatora
stacjonarnego w diagonali
EW-III po zakończeniu
budowy

R. Wdowiak uroczystie inauguruje
Krajową Wystawę Filatelistyczną.
Po lewej: komisarz wystawy - A. Kęstowicz

Okolicznościowy medal i karta pocztowa
z emblematem 30-lecia Zakładów
Górnich „Lubin”

14 listopada

W okresie do 21 listopada zorganizowano w zakładzie Krajową Wystawę Filatelistyczną. Zbiory prezentowane były w cechowni kopalni. Wystawie towarzyszyła ekspozycja maszyn górniczych i sprzętu ratowniczego. Była to pierwsza wystawa tej rangi w zagłębiu miedziowym.

26 listopada

Zarząd Polskiego Związku Wędkarskiego nadał zakładowemu kołu medal „Za zasługi w rozwoju wędkarstwa”.

28 listopada

Zarząd Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubińskiej przyznał zakładowi honorową odznakę „Zasłużony Dla Ziemi Lubińskiej”.

4 grudnia

Prezes Zarządu KGHM Polska Miedź S.A. wyróżnił zakład honorową odznaką „Zasłużony dla KGHM Polska Miedź S.A.”.

1999

1 stycznia

Remont szynowych wozów kopalnianych przejął ZUW (dla rejonu LG) i oddział przewozu GP (z rejonu LZ).

21 lutego

W upadowej centralnej 2 uruchomiono, po modernizacji, sterowanie taśmociągów nr T-1 i T-2 w systemie PROMOS.

25 lutego

W diagonalu EWIII-p10a oddano do eksploatacji wentylator pomocniczy, zwiększający ilość świeżego powietrza dla rejonu LW z 22 000 m³/min do 44 000 m³/min. (moc 1500 kW).

17 maja

W rejonie Lubina wschodniego zlikwidowano skład materiałów wybuchowych. Materiał dostarczany jest ze składu LG specjalnym pojazdem.

8 czerwca

Na wieży skipowej L-II zakończono modernizację maszyny wyciągowej w przedziale wschodnim.

Budynek byłej kompresorowni na szybie „Bolesław” przekazano na rzecz Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubińskiej z przeznaczeniem na Muzeum Ziemi Lubińskiej.

19 sierpnia

W międzynarodowej pomocy dla ofiar trzęsienia ziemi w Turcji uczestniczyło 7-miu ratowników z Jednostki Ratownictwa Górniczo-Hutniczego, w tym Andrzej Kowal i Mariusz Turbak z drużyny ratowniczej kopalni.

25 września

Piotr Artukiewicz i Stanisław Wałowski z drużyny ratowniczej kopalni uczestniczyli w Międzynarodowych Zawodach Drużyn Ratowniczych w Louisville w USA.

1 października

W rejonie LZ, w polach X/G-7-8-9, zakończono eksploatację grubego złoża. Wybieranie dwuwarstwowe rozpoczęto w maju 1995 roku.

24 października

Ryszard Kuc, działacz związkowy i PTTK, organizator turystyki w LGOMie, otrzymał medal „Za zasługi dla turystyki zakładowej”.

3 grudnia

Zakład odwiedził Marszałek Sejmu Marek Borowski.

Marszałek M. Borowski wśród załogi

Ratownicy podczas zawodów w USA

Akcja ratownicza po trzęsieniu ziemi w Turcji

2000

1 stycznia

Rozpoczęto instalację nowoczesnego centrum zawiadywania siecią elektroenergetyczną kopalni, pracą wszystkich węzłów grzewczych, monitoringiem poboru energii elektrycznej i ciepłej. Dyspozytornię dostosowano do standardów europejskich. System znajduje się w rozbudowie. ■

21 stycznia

■ W rejonie LZ zlikwidowano skład MW.

■ Zabezpieczono dostawę materiału wybuchowego składem ruchomym - samojednym.

14 marca

Został zawarty nowy układ zbiorowy, pomiędzy zarządem Spółki KGHM Polska Miedź S.A. a 32. zakładowymi organizacjami związkowymi. Wszedł w życie w maju 2000 roku.

24 marca

Na poziomie 740 m w rejonie LZ zakończono eksploatację z podsadzką.

29 kwietnia

Od 29 kwietnia do 14 maja, na szybie „Bolesław”, wymieniano najstarszą maszynę wyciągową w LGOM. ■

21 czerwca

Do transportu załogi pod ziemią zastosowano samochody terenowe LANDROVER.

1 lipca

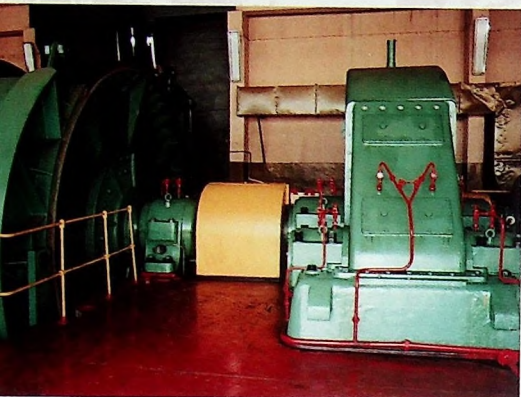
Zmodernizowano dyspozytornię górniczą, wprowadzając etapowo system wizualizacji parametrów produkcji i bezpieczeństwa WIZYCON.

4 lipca

Rozpoczęto zrzucanie wód dołowych z rejonu LZ do O/ZG „Rudna”.

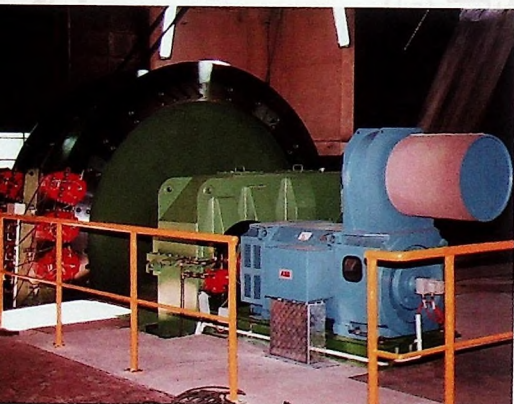
18 sierpnia

Na poziomie 610 (przy szybie L-III) zakończono, prowadzoną w latach 1999-2000, wymianę pomp głównego odwadniania. W miejsce pomp typu OWB250/10 zabudowano pompy OW250B/10 o większej wydajności.

Stara maszyna wyciągowa na szybie „Bolesław”...

... i jej następczyni

Wciąganie lin na wieżę L-III po modernizacji maszyny wyciągowej

Układ torowisk w chodnikach transportowych - podszybie L-I

Elektrowóz Ld-31/2 z wozem osobowym WOS-12, na stacji osobowej nr 1 w rejonie LG

1 września

Wprowadzono do eksploatacji nowy typ wozów szynowych do przewozu ludzi WOS-12, produkcji Zakładów Mechanicznych LENA. ■

1 października

Marszałek województwa dolnośląskiego przyznał zakładowi tytuł „Firma przychylna ludziom”.

2001

11 maja

Zakończono modernizację maszyny wyciągowej szybu L-I po stronie zachodniej.

7 czerwca

Dokonano modernizacji urządzeń podsadzkowych w rejonie szybu L-III, polegającej na automatyzacji procesu kierowania podszadaniem.

20 czerwca

Mgr inż. Alfred Wołczyński – nestor górnictwa miedziowego – otrzymał nagrodę Miasta Lubina 2001. ■

Dyrektor A. Wołczyński

Stanowisko dyspozytora kopalni – E. Warzecha, Z. Kur

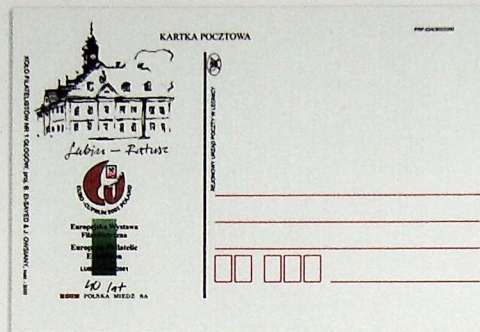
Rozdzielnia 6kV - KLG

Węzeł grzewczy szybu L-VI

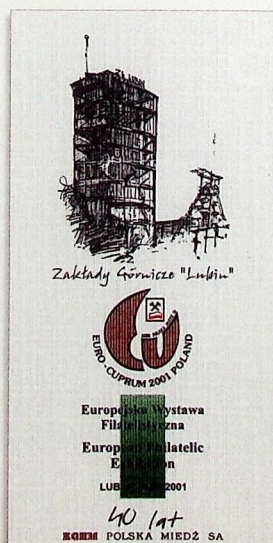

Statuetka, karty pocztowe i okolicznościowy medal Wystawy Filatelistycznej „Euro-Cuprum 2001”

Fragment karty pocztowej z motywem ZG „Lubin”

1 września

W dniach 1-9 września odbyła się Europejska Wystawa Filatelistyczna „Euro Cuprum 2001”, pod patronatem prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego, zorganizowana w ramach obchodów 40-lecia KGHM Polska Miedź S.A. Była to pierwsza tej rangi wystawa w Polsce.

Wiceprzewodniczącymi Komitetu Organizacyjnego Wystawy byli: Zygmunt Mackało i Ryszard Wdowiak – członkowie dyrekcji kopalni.

Po raz pierwszy na rynku filatelistycznym ukazały się znaczki pocztowe z rycinami Lubina i przemysłu miedziowego. Wystawa była znaczącym elementem promocji Polskiej Miedzi i Lubina. ■

15 października

Zakład zdobył I miejsce w ogólnopolskim konkursie „Firma przychylna ludziom”, organizowanym przez Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”. ■

25 października

Obchodzono 30-lecie oddziału SITG w Lubinie, z udziałem zasłużonych dla polskiego górnictwa Jana Mitręgi i Tadeusza Zastawnika.

1 listopada

Zakład otrzymał wyróżnienie w konkursie organizowanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej pt.: „Konkurs poprawy warunków pracy”.

2002

2 lutego

W konkursie „Bezpieczna kopalnia”, organizowanym przez Szkołę Eksploatacji Podziemnej, kopalnia uzyskała tytuł „Bezpieczna kopalnia roku 2001”.

24 czerwca

Przy chodnikach A-141-142-S1 uruchomiono pompownię S1-S3. Zlikwidowano pompownię K1-K3 w rejonie wschodnim.

5 września

Otwarto Muzeum Ziemi Lubińskiej na terenie szybu „Bolestaw”. ■

9 września

Oddział ZG „Lubin” otrzymał pełny adres z numerem obiektu ul. M. Skłodowskiej-Curie 188, 59-301 Lubin.

*Osadniki pompowni S1-S3
przy chodnikach A-141-142-S1*

W rocznicę zbięcia przekopu W4E, dokładnie o 1.00 w nocy,
pod pamiątkową tablicą spotkał się dozór rejonów LW i LG

29 września

W 35. rocznicę historycznego zbitcia przekopu W4E, zorganizowano uroczyste spotkanie przy tablicy pamiątkowej.

31 grudnia

Zlikwidowano pompownię głównego odwadniania, na poziomie 740 m w rejonie LZ. ■

2003**1 stycznia**

- Oddziały odstawy taśmowej eksploatują 35 przenośników taśmowych o łącznej długości 26 670 m.
- Centralę telefoniczną Oddziału włączono do sieci korporacyjnej KGHM Polska Miedź S.A.
- W zakładzie powołano Koto Polskiego Związku Filaristycznego. Prezesem został Andrzej Niechwiej.

Dyplom WOŚP przyznany za szczególną pomoc w akcji

◀ *Nalot kryształów markasytu na dolomicie*

6 stycznia

W rejonie LZ kopalni rozpoczęto wdrażanie wielozmianowego systemu organizacji pracy (WSP), celem optymalizacji produkcji zakładu.

1 lutego

Na dyrektora zakładu powołano mgr inż. Krzysztofa Tkaczuka.

Dyrektor K. Tkaczuk

3 marca

Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy przyznała zakładowi dyplom z podziękowaniem za aktywny udział w XI. finale tej humanitarnej akcji. ■

12 czerwca

Zakładowy System Zarządzania BHP otrzymał certyfikat Głównego Instytutu Górnictwa.

1 września

Wprowadzono wielozmianowy system organizacji pracy (WSP).

Dozór rejonu LW w rocznicę zbitcia przekopu W4E (od lewej: W. Chuchro, K. Kawecki, R. Wasiukiewicz, J. Węgrzyn, Z. Bonkosz)

Górnicza orkiestra z ZG „Lubin” gra w warszawskim studio TVP Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy

Budowa zakładu do 1968 r.

Obszar górniczy „Lubin” został utworzony decyzją Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 20 marca 1967 roku, a jego powierzchnia wynosiła 61,4 km². Podstawą utworzenia tego obszaru była, opracowana w 1959 roku przez zespół dra Jana Wyżykowskiego, dokumentacja geologiczna.

Projekt budowy kopalni Lubin zakładał udostępnienie złoża pięcioma szybami z trzech rejonów obszaru górniczego. W rejonie wschodnim zlokalizowano szyb L-III, w rejonie głównym szyby bliźniacze L-I i L-II oraz L-IV i L-V w części zachodniej.

Udostępnienie złoża odbyło się poprzez wykonanie szybów, pionowych wyrobisk górniczych, które łączą powierzchnię ze złożem kopaliny.

Szyby pełniły w strukturze kopalni różnorodne funkcje i dzieliły się na:

materiałowo-zjazdowe:

do transportu ludzi, sprzętu i materiałów;

wydobywcze:

do wydobywania na powierzchnię urobku;

wdechowe:

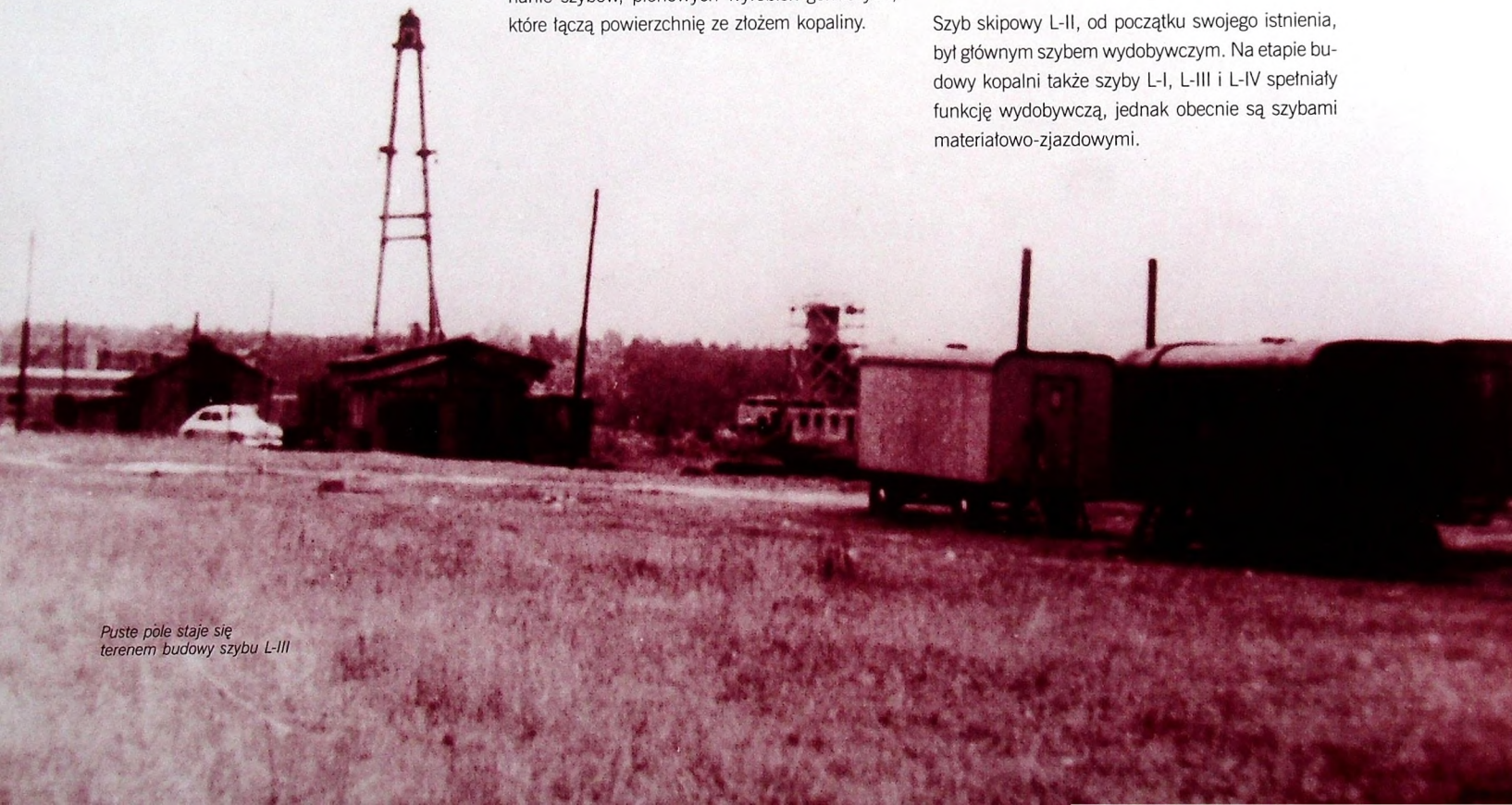
do zasysania do podziemnych wyrobisk świeżego powietrza;

wentylacyjne (wydechowe):

do wyrzucania z podziemi zużytego powietrza.

Szyb skipowy L-II, od początku swojego istnienia, był głównym szybem wydobywczym. Na etapie budowy kopalni także szyby L-I, L-III i L-IV spełniały funkcję wydobywczą, jednak obecnie są szybami materiałowo-zjazdowymi.

*Puste pole staje się
terenem budowy szybu L-III*

Walka z wodą

W warunkach zawodnionego górotworu, zalegającego nad złożem rudy w LGOM-ie, przy głębieniu szybów zastosowano metodę specjalną zamrożenia górotworu. Polega ona na wykonaniu, wokół przyszłej rury szybowej, instalacji zamkniętego obiegu chłodzenia w zarurowanych otworach wiertniczych, podłączonych do wysoko wydajnej stacji agregatów mrozeniowych. Ta przestrzenna, gigantyczna „zamrażarka” ma za zadanie doprowadzić do utworzenia w górotworze lodowego walca o średnicy ponad 20 metrów i głębokości od 320 metrów (dla szybów L-III) do 470 metrów (dla szybów L-IV i L-V).

Głębienie w strefie zamrożonej odbywało się ręcznie przy użyciu młotków pneumatycznych, ładowarek chwytakowych, a niekiedy i łopat. Ciągnięcie urobku, a często i wody nękającej górników PBKRM Lubin, zapewniały tymczasowe naczynia wydobywcze – kubły.

Plac budowy
szybu L-IV

Proces zamrażania górotworu trwał kilka miesięcy i w tym czasie kontrolowany był przez rejestrację narastania płaszcza lodowego. Jego szczelność to istotny warunek bezpiecznej pracy górników i postępu szybowego przodka.

Budowa szybu L-II (w tle ZWR)

Wizyta wicepremiera
Tokarskiego
16 lutego 1961 roku.

Na zdjęciu
(od prawej):
D. Grzanka,
T. Zastawnik,
J. Tokarski,
J. Kuczma

Przy wyjeździe z szybu wschodniego. Od prawej: J. Kuczma, B. Krupiński, Z. Ostrowski, J. Ulrich.
Fotografia wykonana z okazji wizyty prof. dr inż. Bolesława Krupińskiego w 1962 roku.

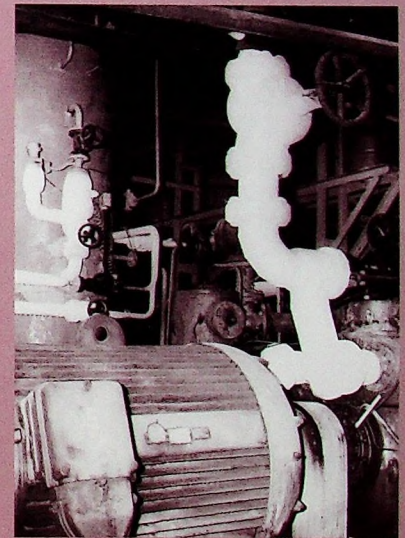

Jan Wyżykowski

Zręb szybu L-I. Wokół widoczne są rury systemu mroźniowego.

Stacja agregatów mroźniowych

W okresie budowy kopalń dowóz załogi odbywał się wozami urobkowymi

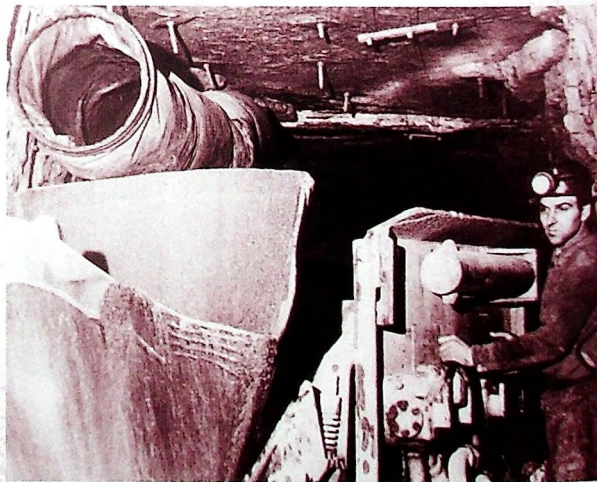
Bezpieczne szyby

Obudowę wstępną – najczęściej murową i ostateczną – betonową lub tubingową, wykonywano od dołu do góry. Stanowiło to zagrożenie dla pracującej w szybie załogi, ze względu na długi czas wykonania obudowy ostatecznej.

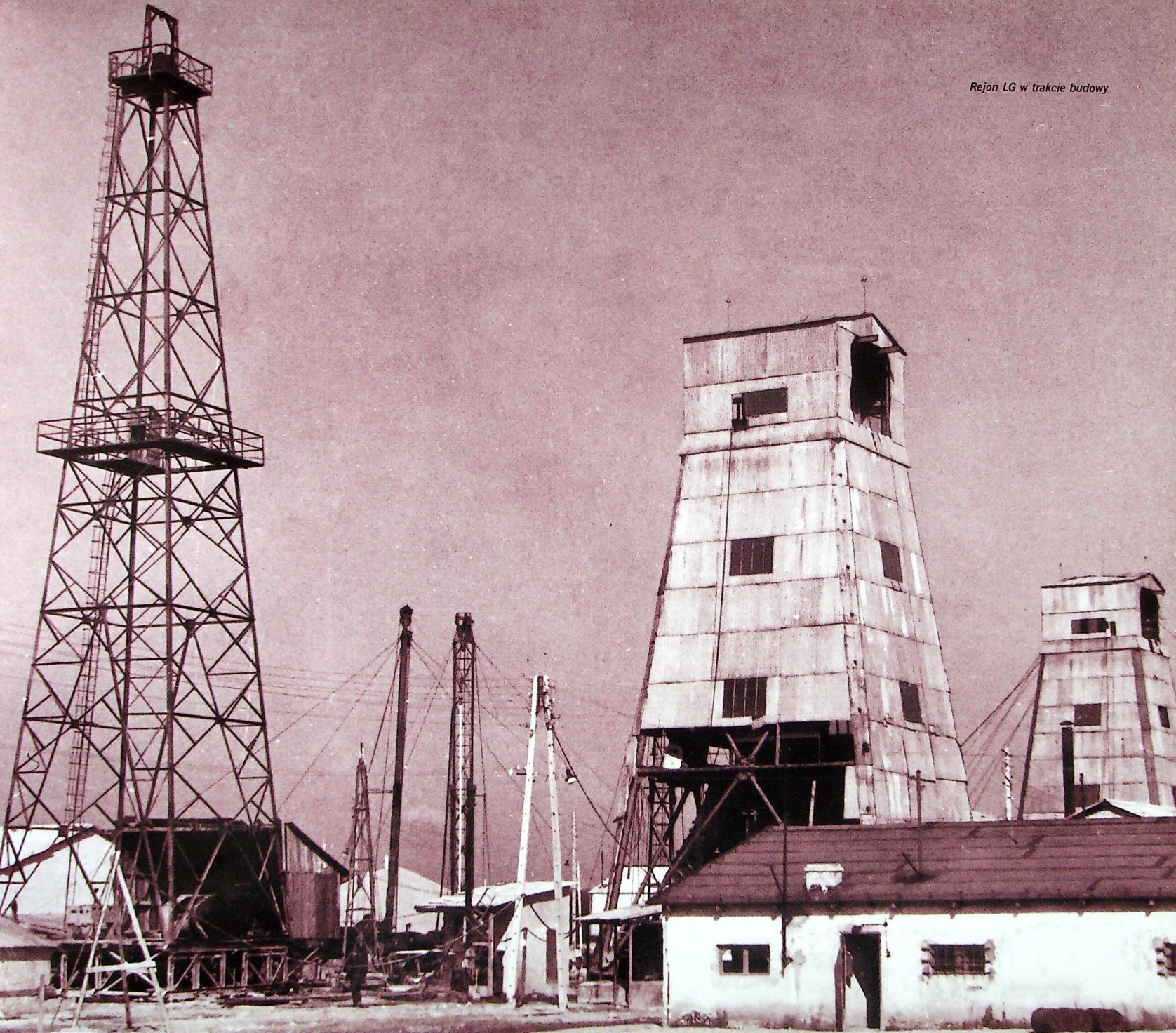
W pierwszych szybach, o średnicy 6 metrów w świetle, poza uzbrojeniem technologicznym szybu, wykonywano przedziały drabinowe. Było to wyjście awaryjne na wypadek zagrożenia wodnego. Przedziały spełniały rolę pomocniczą obok istniejącego systemu wyciągów kublowych.

W 1964 roku ten awaryjny ciąg komunikacyjny uratował życie górników, starających się uszczelnić obudowę szybu L-I na głębokości 302 metrów, kiedy to nagły wyrzut kurzawki spowodował przecięcie lin przewodniczych pomostu roboczego i uniemożliwił ewakuację kulem. Trudności, które pokonano w pierwszych lubińskich szybach, ilustruje kalendarium okresu budowy.

Prace przodkowe

Rejon LG w trakcie budowy

PIERWSZA
RUDA
Kop. ➤
MIEJ
LUBIĆ

Pierwsza ruda

20 marca 1963 roku pilotowy szyb L-III dotarł do pokładu rudy miedzi. Ostateczną (754 m) głębokość osiągnięto 30 grudnia tego samego roku. Dotarcie do złoża było pierwszym znaczącym sukcesem budowniczych LGOM. Rozkruszone kawałki miedzionośnej skały są historycznymi pamiątkami tamtych pionierskich czasów.

Głębenie w trudnych warunkach

W pierwszym etapie budowy, walka z naturą i pokonywanie nieprzewidzianych trudności w drążeniu spowodowały, że terminy budowy odbiegły znacząco od rezultatów uzyskanych następnie w kopalni Polkowice. Kolejnych sześć szybów udostępniono bezawaryjnie.

Przedstawiony poniżej terminarz robót odzwierciedla trudności związane z pokonywaniem niedokładnie rozpoznanego górotworu i braku doświadczenia w posługiwaniu się technologią mrożenia do głębokości zastosowanych w LGOM-ie:

szyb L I	85 m-cy do głębokości	643,9 m
szyb L II	88 m-cy	“ 691,4 m
szyb L III	37 m-cy	“ 754,0 m
szyb L IV	68 m-cy	“ 765,5 m
szyb L V	48 m-cy	“ 768,2 m

Dla porównania: w kopalni Polkowice najdłużej wykonywano szyb P-V (40 m-cy), a najszybciej P-VI (tylko 18 m-cy). Było to możliwe dzięki praktyce zdobytej w trakcie głębenia szybów kopalni Lubin.

Brygady górnicze PBKRM Lubin, w trakcie głębenia szybu L-III, wykonały wloty poziomu wydobywczego 610 metrów oraz krótkie wcinki lunet wentylacyjnych.

We wrześniu 1964 roku górnicy Przedsiębiorstwa Budowy Kopalń Rud z Częstochowy (PBKR Częstochowa) rozpoczęli roboty chodnikowe z szybu L-III na polu wschodnim obszaru górniczego „Lubin” w kierunku szybów głównych – L-I i L-II.

Początki wydobywania

Na wniosek inwestora (KGHM) Minister Przemysłu Ciężkiego wydał w roku 1968 decyzję o udostępnieniu złoża tylko jednym poziomem wydobywczym – 610 metrów.

Zmiana modelu kopalni wyeliminowała konieczność zgłębnienia szybów głównych o dalsze 234 metry. Tym samym skrócono o 8 miesięcy dyrektywny cykl osiągnięcia pełnej zdolności wydobywczej.

Przy udostępnieniu złoża rudy przyjęto plan połączenia szybu L-III z szybami LG. Podstawowe chodniki zostały wykonane w złożu, przy równoczesnym prowadzeniu jego rozcinki na poziomie wydobywczym 610 metrów przy szybie wschodnim.

W ten sposób, już na pierwszym etapie budowy kopalni, uzyskiwano rudę z robót przygotowawczych. Do roku 1968 dostarczano ją do zakładu przeróbki rudy na kopalni „Konrad”, skąd trafiała do huty w Legnicy.

Równocześnie z postępem robót korytarzowych powstawały – potrzebne do normalnego funkcjonowania kopalni – komory technologiczne z przeznaczeniem na rozdzielnie elektryczne, warsztaty i park maszyn dołowych. Równolegle na powierzchni kopalni wykonywano niezbędne prace budowlano-montażowe.

Według projektu wstępnego budowy kopalni założono eksploatację z dwóch poziomów wydobywczych, w oparciu o trzy rejonory szybów:

- wschodni LW
- główny LG
- zachodni LZ.

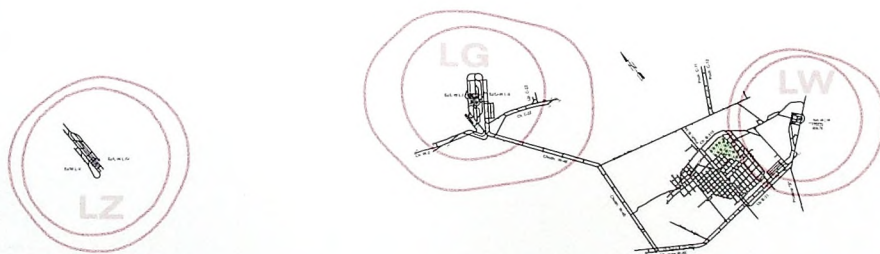

Górnicy szybowi

Ładowarka zasięrutna ŁZK

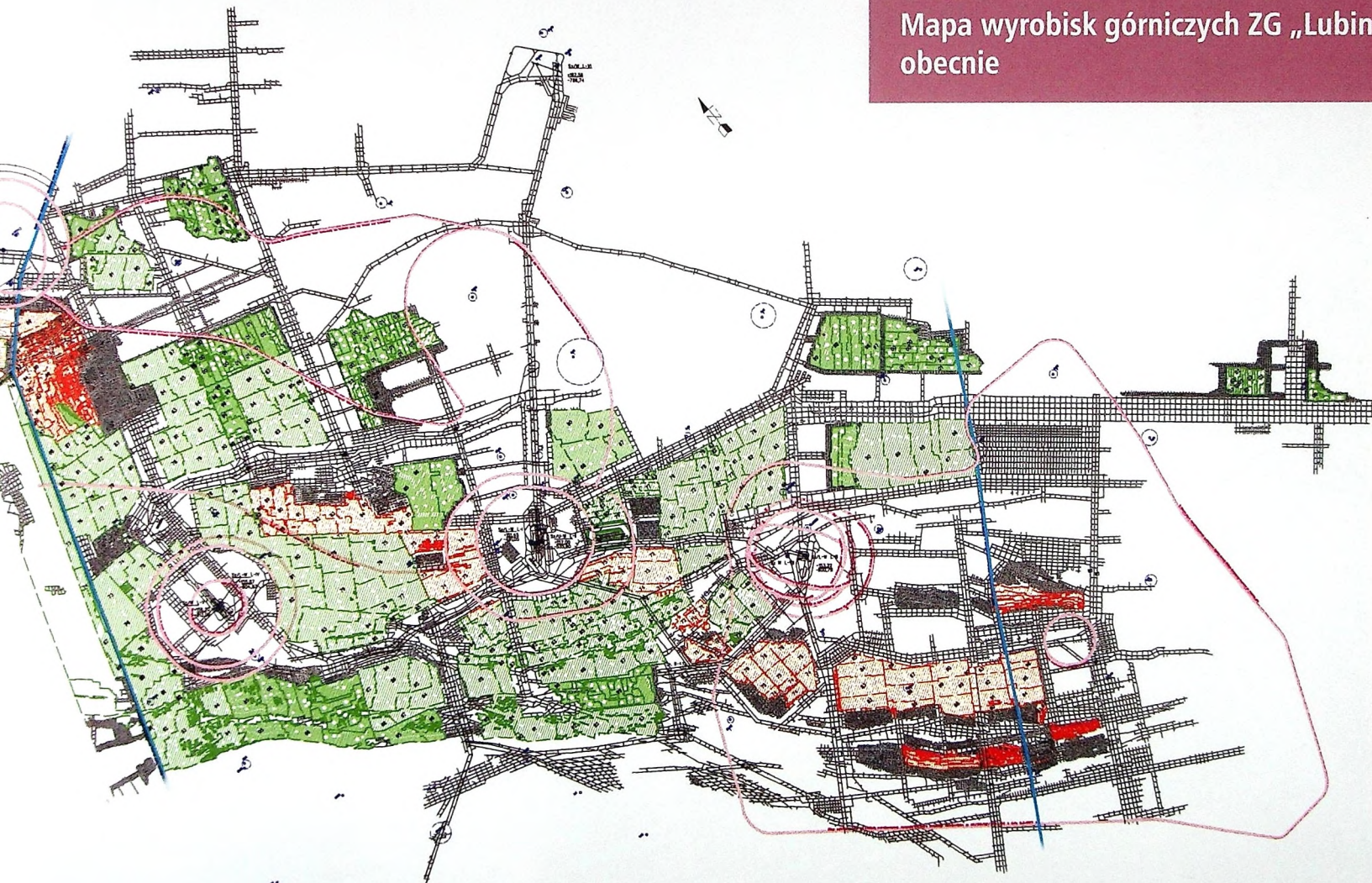

Mapa wyrobisk górniczych ZG „Lubin” w 1969 roku

◀ Żyłki bornitowe w łupku miedzionośnym

Mapa wyrobisk górniczych ZG „Lubin” obecnie

W lipcu 1966 roku załoga Przedsiębiorstwa Budowlano-Montażowego Oddział Lubin (często nazywanego w skrócie „Rem”) przystąpiła do montażu konstrukcji nadzyszybia klatkowego L-I oraz wieży wyciągowej dla szybu L-IV.

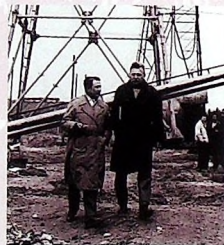
Kopalnia „zaczyna się” od szybów

Szyb z imieniem

L-III, pierwszy szyb zbudowany w LGOM-ie, jako jedyny nosi oprócz numeru imię – „Bolesław”. W ten sposób, spontanicznie uczczono pamięć zmarłego w 1964 roku naczelnego inżyniera PBKRM – mgr inż. Bolesława Sztukowskiego, pioniera budownictwa szybowego, pracownika Przedsiębiorstwa Budowy Szybów w Bytomiu.

Mimo licznych starań nie udało się ustalić konkretnej daty „chrztu” szybu. Prawdopodobnie nazwa pojawiła się w pierwszą rocznicę (kwiecień 1965) śmierci wybitnego znawcy budowy szybów, ponieważ od tego czasu w dokumentach używa się tej nazwy jako potocznej.

Podsadzka

Już w styczniu 1965 roku przystąpiono do budowy zbiornika podsadzkowego przy szybie wschodnim, a na poziomie 610 w rejonie LW rozpoczęto montaż pierwszych pomp i rozdzielni elektrycznej.

W obrębie obszaru górniczego kopalni znalazły się tereny miejskie, a eksploatacja przewidywała wybieranie złożeń pod Lubinem.

Urządzenia podsadzkowe miały zapewnić wypełnienie wybranych przestrzeni w górotworze dla ochrony powierzchni przed szkodami górniczymi.

Obudowa wyrobisk

W początkowym okresie, wyrobiska były zabezpieczane klasyczną obudową podporową w postaci łuków podatnych oraz stojaków. Była ona stosowana jako obudowa ostateczna lub wstępna, a następnie – po oszalowaniu – zabetonowana. Tak wykonano podszybie, dworzec osobowy, ważniejsze skrzyżowania i komory. Stosowano również obudowę w postaci natryskowego torkretu.

W roku 1965 Zakład Doświadczalny KGHM Lubin, we współpracy z Głównym Instytutem Górnictwa w Katowicach, przeprowadził w chodnikach przy L-III badania nad zastosowaniem stalowych kotew do utrzymania stropu. Rozwiązanie to wzorowano na doświadczeniach kopalń francuskich. Od 1966 roku, pozytywne wyniki badań pozwoliły na powszechne zastosowanie kotew jako obudowy podstawowej.

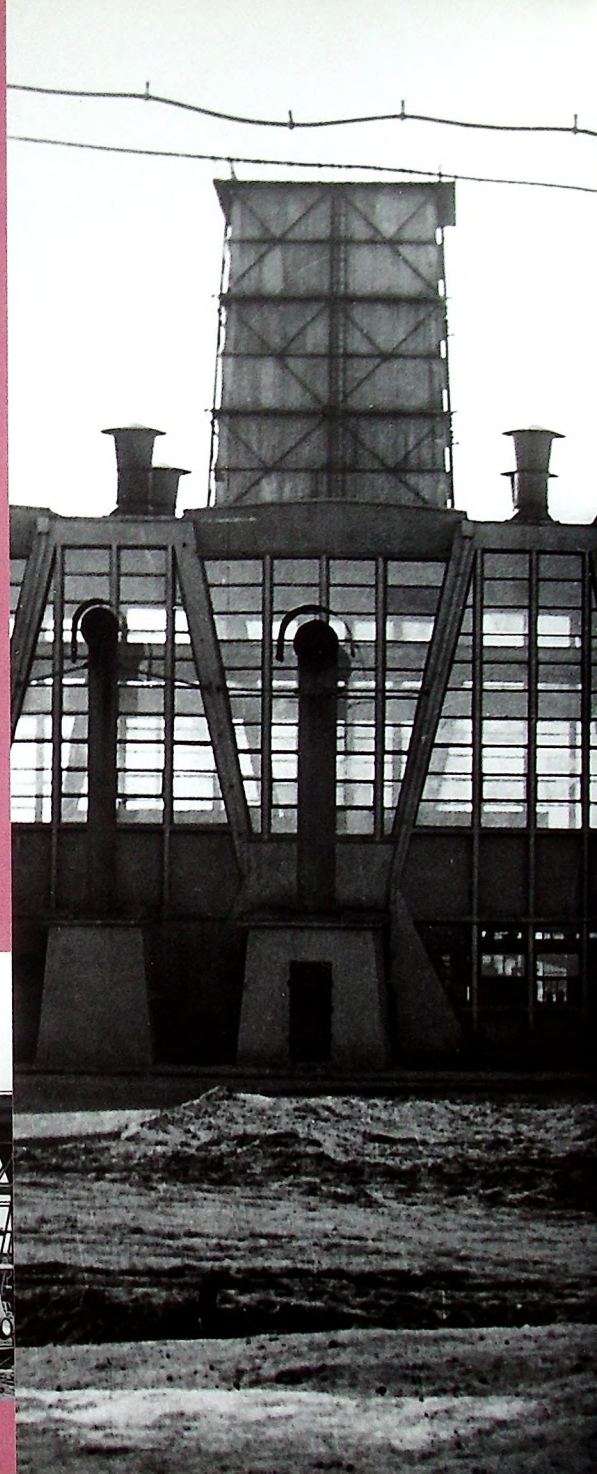

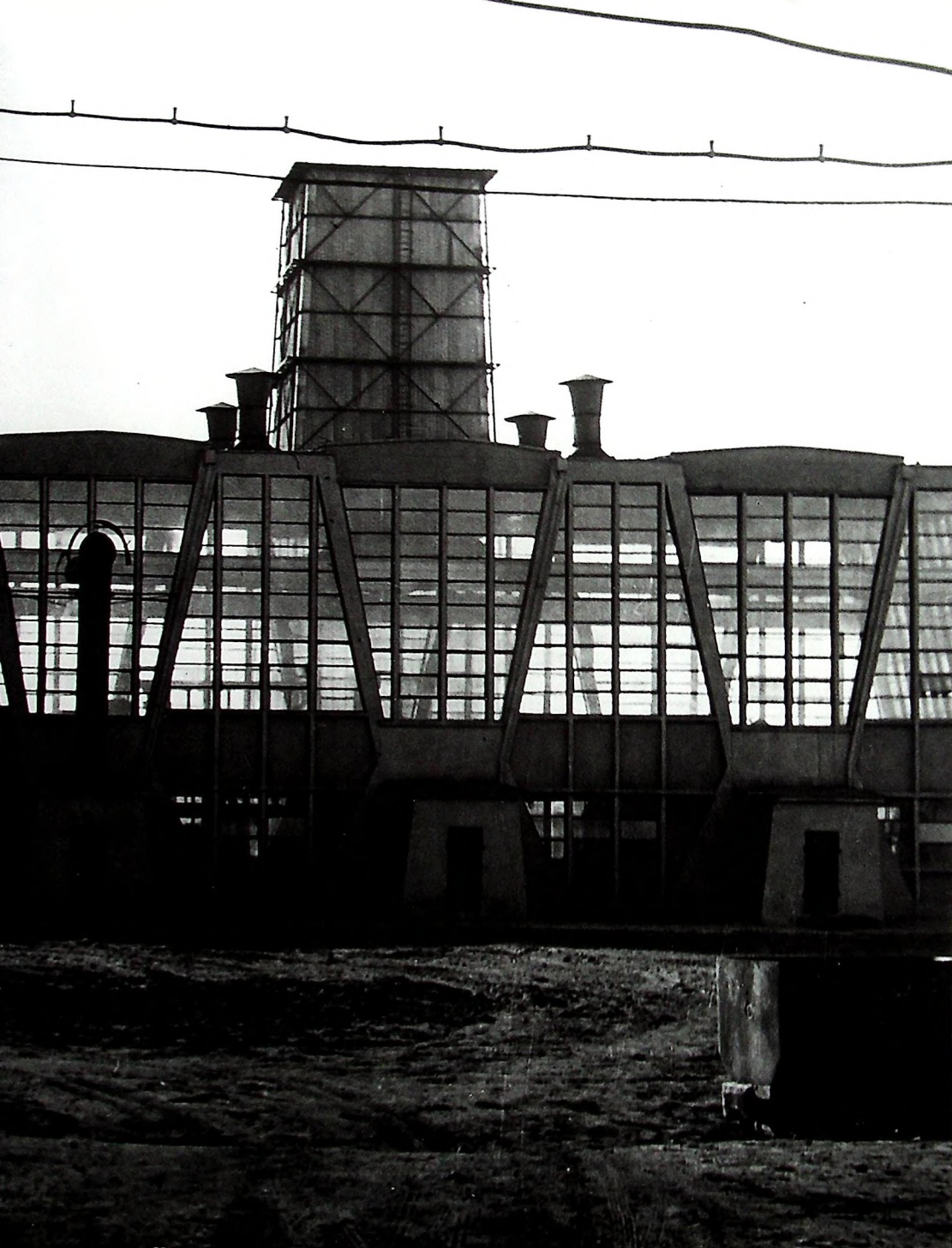

Dyrektor A. Jesionek wśród załogi

*Dzień
powszedni
budowy*

Aby zrealizować plan...

Jednym z podstawowych zadań pilotażowej kopalni „Lubin” było opracowanie bezpiecznych systemów eksploatacyjnych na podstawie rozpoznania robotami górniczymi.

W 1966 roku, w oparciu o opracowane wyniki, Kombinat Górniczo Hutniczy Miedzi (powołany w maju 1961 roku w miejsce „ZG Lubin w budowie”) ogłosił konkurs na „Projekt eksploatacji złoża, zapewniający osiągnięcie wydajności dołowej 15 ton/rbdn. (roboczodniówka) przy docelowym wydobyciu 4,5 mln ton rudy rocznie”.

Zakład Doświadczalny KGHM opracował projekt wstępny oddziału doświadczalnego kopalni, którego projekt techniczny wykonał „Bipromet” Katowice. Wrocławski oddział „Bipromet” był załącznikiem Zakładów Badawczych i Projektowych Miedzi „Cuprum”, w przyszłości głównego biura projektowego kombinatu.

Wśród nowinek technologicznych, zastosowanych w LGOM-ie, znalazła się również metoda obudowy wyrobiska poprzez kotwienie stropu. Pierwsze kotwy zabudowano w przekopie przy szybie wschodnim kopalni Lubin. Tutaj też prowadzono pierwsze obserwacje i pomiary przy ich stosowaniu.

Systemy wybierania

10 maja 1967 roku, w rejonie LW w polu B-3 w oddziale G-1, uruchomiono doświadczalną eksploatację złoża. Podobnie jak wszystkie inne wykonane tam prace, były to nowatorskie roboty górnicze. Rejon i oddział eksploatacyjny pełniły rolę poligonu doświadczalnego, gdzie - dla potrzeb eksploatacji złoża na skalę przemysłową - poznawano mechanizmy zachodzące w mało znanym górotworze.

Doświadczalne poszukiwanie najbardziej bezpiecznego i efektywnego sposobu wydobywania złoża zaowocowało - w ramach próbnej eksploatacji - dwoma systemami: ścianowym i komorowo-filarowym.

W maju 1967 roku rozpoczęto eksploatację systemem ścianowym, a system komorowo-filarowy uruchomiono w listopadzie tego samego roku.

System ścianowy

Przy systemie ścianowym, wzorowanym na górnictwie „starego zagłębia”, zastosowano do obudowy stojaki cierne typu „Valent” i stropnice stalowo-członowe, a do odstawy urobku przenośnik zgrzeblowy „Śląsk-22”.

Do likwidacji wybranych przestrzeni złożowych stosowano w pierwszej fazie podsadzkę suchą dmuchaną, a następnie zawal stropu wspomagany strzelaniem.

Urabianie rudy odbywało się przy użyciu dynamitu odpalanego w otworach strzałowych o długości 1,4 metra, wykonanych ręcznie wiertarkami pneumatycznymi obrotowo-udarowymi WUP-22. Przy cykliczno-równoległej organizacji robót, w systemie ścianowym osiągnano wydajność przodkową zaledwie 7-10 ton/rbdn.

System komorowo-filarowy

Drugi z zastosowanych w oddziale doświadczalnym systemów - komorowo-filarowy - dostosowany był do wykorzystania sprzętu samojezdnego, wykonującego wszystkie podstawowe czynności w procesie urabiania, ładowania i odstawy rudy oraz obudowy wyrobisk.

Przy eksploatacji tym systemem, po raz pierwszy w górnictwie rudnym, zastosowano samojezdne, wysokowydajne maszyny dołowe, które usprawniły podstawowe prace przodkowe.

W pierwszym okresie (od października 1968 roku) stosowano system komorowo-filarowy dwuetapowy z zawalaniem stropu, polegający na wcześniejszym rozcięciu pola przeznaczonego do eksploatacji na filary, a następnie na ich wybieraniu. Stosowania tego systemu zaniechano w latach 1974-75 ze względu na szereg - w stosunku do jednoetapowego - wad technologicznych.

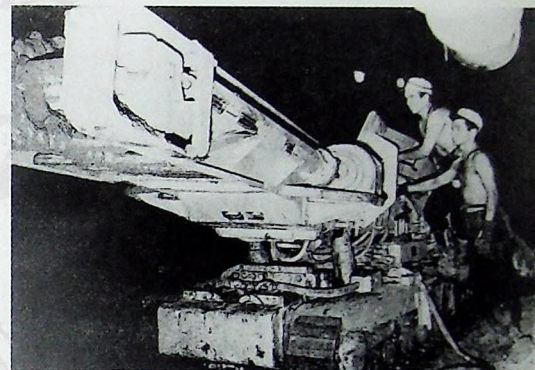
System komorowo-filarowy wykazał techniczną i ekonomiczną przewagę nad systemem ścianowym, a jego wprowadzenie stanowiło znaczący postęp technologiczny w górnictwie rud miedzi.

Doświadczenia zdobyte w oddziale doświadczalnym kopalni „Lubin” pozwoliły następnie na zmodyfikowanie systemu komorowo-filarowego i dostosowanie go do indywidualnych warunków górniczo-geologicznych w pozostałych kopalniach LGOM-u, charakteryzujących się różnorodną miąższością złoża, wytrzymałością skał stropowych itp.

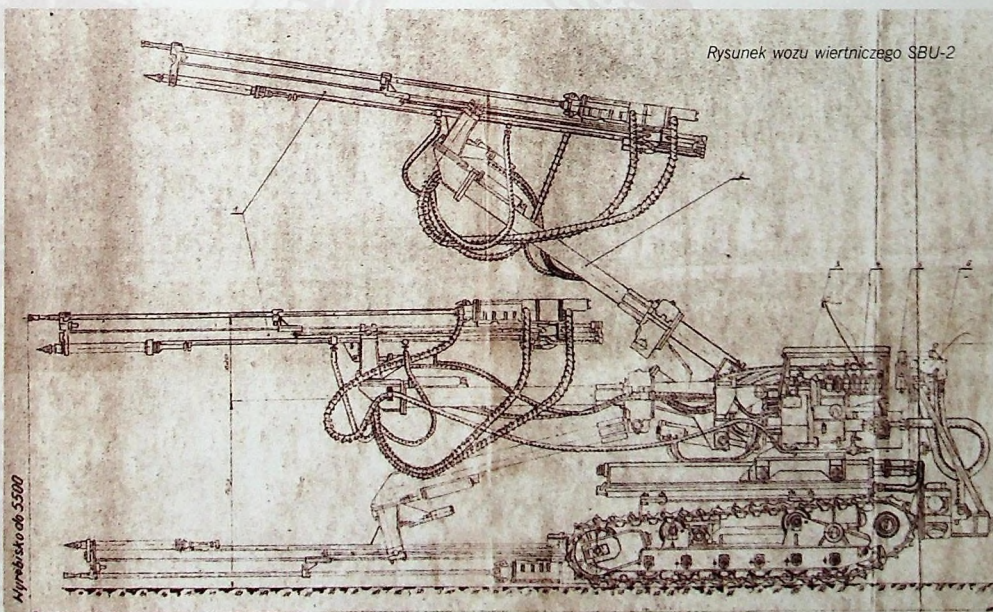
Eksploatację systemem komorowo-filarowym prowadzono przy użyciu maszyn z importu.

Były to:

- wozy odstawcze EXPADUMP 14 D-2 (prod. francuskiej)
- ładowarki łapowe 18 HR 4 (prod. francuskiej),
- wóz wiertniczy SERPENT MS-58 (prod. francuskiej),
- wozy do kotwienia RBD-15 (prod. francuskiej),
- ładowarki łapowe PNB-3k (prod. radzieckiej),
- wozy wiertnicze SBU-2 (prod. radzieckiej).

Ładowarka łapowa 18HR4

Drażenie chodnika w obudowie łukowej ŁP

Maszyny dla nowego systemu

Wraz z rozwojem systemów eksploatacji trwał rewolucyjny proces konstruowania i wdrażania do pracy pod ziemią maszyn samojezdnych. Ich różne, stosowane do dziś odmiany, powstały na podstawie prototypowych polskich maszyn, adaptowanych i modernizowanych w oparciu o doświadczenia dotowe z lat 1968-69.

Pierwsze stosowane to najbardziej znane ładowarki ŁK-1 i ŁK-2. Typ ŁK-1 powstał w oparciu o prototyp maszyny ładująco-odstawczej MŁO-100/2, wykonanej we wrocławskiej „Fadromie” przy udziale ZD KGHM. Na bazie ładowarki ŁK-1 podjęto seryjną produkcję wozów do kotwienia, wiercenia i innych czynności technologicznych. Produkcją tych maszyn zajęły się zakłady zaplecza technicznego LGOM-u.

**KOMBINAT GÓRNICZO-HUTNICZY MIEDZI
ZAKŁAD DOŚWIADGZALNY
LUBIN**

**FABRYKA MASZYN BUDOWLANICH
„FADROMA”
WROCŁAW**

MŁO-100/2

**MASZYNA
ŁADUJĄCO-ODSTAWCZA**

Pierwsze połączenie

9 września 1967 roku jest ważną datą w historii kopalni. W tym dniu, w przekopie W4E na poziomie 610 metrów, nastąpiło pierwsze w zagłębiu połączenie dwóch rejonów – LW i LG.

Długość chodników do zbitia wynosiła 3640 metrów. W ten sposób powstał naturalny ciąg wentylacyjny i komunikacyjny niezbędny dla robót dotowych. Drażenie chodnika od strony szybu L-III rozpoczęło w kwietniu 1967 roku, natomiast prace od strony szybu L-II ruszyły 24 czerwca.

Z początkiem 1968 roku ukończone zostały pierwsze, pionierskie etapy przygotowawcze.

W styczniu zakończono prace przy montażu maszyn dla ZWR. 2 lutego nastąpił rozruch pierwszego ciągu produkcyjnego, a 15 lutego uzyskano pierwszy koncentrat na skalę przemysłową.

W tym samym 1968 roku budowniczowie Zakładów Górniczych „Lubin” świętowali sukces oddania kopalni do wstępnej eksploatacji (osiągając 25% docelowego wydobywania).

Data 19 lipca 1968 roku jest uznawana jako oficjalne rozpoczęcie działalności ZG „Lubin”.

*Pomiar przed zbiciem
W4E, wykonany
teodolitem giroskopowym,
po raz pierwszy
zastosowanym
w górnictwie miedziowym.*

*Na zdjęciu:
J. Zogórski
Wł. Kret*

Produkcja

W wyniku doświadczeń nabytych w końcu lat 60-tych w ramach prowadzenia oddziału doświadczalnego przy szybie wschodnim zdecydowano, że system komorowo-filarowy stał się powszechnie stosowanym do dziś sposobem eksploatacji złoża. W międzyczasie zaburzenia geologiczne oraz sposób likwidacji pustek poeksploatacyjnych powodowały lokalne modyfikacje tego sposobu.

W przyjętym do stosowania systemie komorowo-filarowym, a także w robotach przygotowawczych wydzielić można poniższe operacje robocze:

1. Urabianie
2. Ładowanie i odstawa urobku
3. Obudowa
4. Likwidacja przestrzeni wybranej
5. Transport poziomy
6. Transport pionowy
7. Inne operacje

Urabianie

ze względu na twardość skał, odbywa się całkowicie przy pomocy techniki strzałowej. Tę operację technologiczną dzielimy na dwie podoperacje: wiercenie otworów strzałowych i ich odpalenie, czyli roboty strzałowe.

Wiercenie otworów

Pierwsze przodki górnicze w kopalni wiercone były wiertarkami ręcznymi typu **WUP**, obsługiwany przez dwuosobową brygadę. Długość otworów strzałowych wynosiła najczęściej 1,4 m. Znaczny postęp technologiczny nastąpił wraz z zakupem maszyn samojezdnych. Pierwszą była wiertnica samojezdna **SERPENT MS-58** firmy Joy. Długość wierconych otworów strzałowych wynosiła 3,2 m. Bardzo niska konstrukcja podwozia Serpenta sprawiła, że często występowały trudności z dojazdem do miejsca pracy wiertnicy (nie było maszyn do budowy dróg). Niskie umiejętności obsługi i brak części zamiennych sprawiły szybkie zużycie techniczne tej maszyny.

Nowy wizerunek rejonu LW ▶

KGM POLSKA MIEDŹ S.A.
ul. Wolności 100 44-100 BOLESŁAW

P

Z początkiem lat 70-tych zakupiono w ZSRR wiertnice typu **SBU-2**. Miały one podwozie gąsienicowe napędzane silnikami pneumatycznymi, co ograniczało ich przemieszczanie pomiędzy przodkami górniczymi. Natomiast zaletą tych wiertnic, oprócz niskiego kosztu, była prostota budowy, a więc łatwość obsługi i naprawy.

Polski przemysł maszynowy, we współpracy z jednostkami badawczymi związanymi z LGOM-em, podjął próby budowy własnych maszyn wierzących. Nie wszystkie próby były udane. Na rejonie wschodnim testowana była wiertnica **GSW** (podwozie ze spychacza Mazurek, a organ roboczy wiertnicy SBU) oraz pierwsze typy **SWW** (na podwoziu walca drogowego).

Dopiero skonstruowanie przez Zakład Doświadczalny KGHM i zakup przez kopalnię samojezdnych wozów wierzących typu **SWW-2/1** na wiele lat rozwiązał problem wierceń otworów strzałowych. Maszyna posiadała dwa wysięgniki z wiertarkami pneumatycznymi, zabudowane na podwoziu ładowarki tyżkowej ŁK-1.

Następny przełom technologiczny w tej dziedzinie nastąpił na początku lat 90-tych wraz z zakupem w firmie Boart wiertnic hydraulicznych. Podstawową ich zaletą to większa wydajność, wiercenie oraz komfort pracy (poprzednio utrata słuchu eliminowała z pracy doświadczonych operatorów).

Obecnie wiercenie otworów strzałowych wykonywane jest wiertnicami samojezdnymi z napędem spalinywym. Wiertarki hydrauliczne (silnik elektryczny uruchamia pompę hydrauliczną) umieszczone są na prowad-

Ręczne wiercenie otworów strzałowych wiertarką WUP-22

nicach wysięgników tych maszyn. Ilość, długość i średnice wierconych otworów strzałowych są zgodne z odpowiednią dokumentacją (metryką strzałową przodka), dostosowaną do warunków danego przodka górniczego.

Roboty strzałowe

polegają na załadunku materiałem wybuchowym i przybitką uprzednio odwierconych otworów strzałowych, uzbrojeniu tego materiału w zapalnik elektryczny oraz odpaleniu przodka górniczego.

Początkowo nie było żadnych maszyn wspomagających wykonanie robót strzałowych. Dostarczony pociągiem na stację rozładowniczą materiał wybuchowy należało przenieść kilkaset metrów do oddziału wydobywczego i przodka.

Ładowanie znacznej części otworów strzałowych odbywało się z drabin, co przy „pracującym” górotworze stanowiło duże zagrożenie dla strzałowych.

Jako ciekawostkę należy odnotować, że w roku 1976 w chodniku C-121, w odległości około 700 metrów od szybu L-III przeprowadzono próby z urabianiem przodków pociskami artyleryjskimi wystrzeliwanymi z armaty. Stosowano różne rodzaje pocisków, w tym betonowe. Skończyło się tylko na eksperymentach.

Ładowanie przodka materiałem wybuchowym

Odpalanie załadowanych przodków wykonywane było w ich bliskim sąsiedztwie. Wzrastające zagrożenie związane z tapaniami wymusiło zmianę lokalizacji miejsc odpalania, a więc i budowę linii strzałowych, kilkaset metrów od strzelanych przodków.

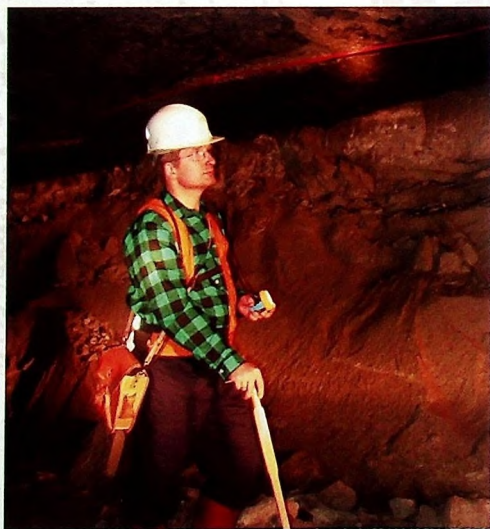
Materiał wybuchowy oraz inny niezbędny sprzęt strzałowy jest obecnie dowożony do miejsca pracy maszynami samojezdnymi typu **SWS**. Z ich platform także wykonywana jest przez górników strzałowych większość robót strzałowych.

Jako materiały wybuchowe stosowane są dynamity, saletrole i materiały emulsyjne.

W miejsce stałych składów materiałów wybuchowych, zlokalizowanych w komorach rejonowych, obecnie stosowane są ruchome składy MW.

Są to odpowiednio zaprojektowane i przystosowane do przewozu środków strzałowych samojezdne maszyny typu Kacper.

A. Niechwiej kontroluje linię strzałową

▶
Załadunek materiału wybuchowego
w składzie przy chodniku C-20
do ruchomego składu MW – Kasper,
dla rejonu LW.

Hydrauliczna obudowa podporowa w rejonie pochytego złoża w oddziale G-5. A. Niechwiej i W. Wachlarz.

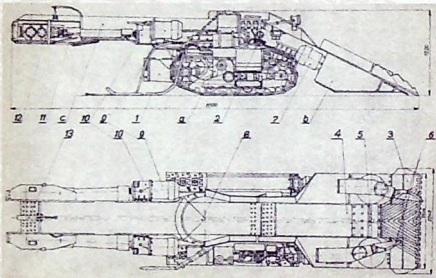

Ładowanie i odstawa urobku

to wybieranie odstrzelonego w przodku górniczym urobku i jego transport do oddziałowego punktu rozładowego.

Kruszarzka WB-14

Rysunek ładowarki JOY 18 HR-4

Początkowo ładowanie urobku w przodku odbywało się ładowarkami łopowymi **18 HR-4** na wozy odstawcze **EXPADUMP 14-D2**. Producentem tych maszyn była firma Joy. W okresie późniejszym wprowadzono ładowarki łopowe **PNB-3k** (produkcji radzieckiej) i polskie wozy odstawcze **CB-P**. Ładowarki łopowe posiadały napęd elektryczny.

W latach 70-tych i 80-tych typowy zestaw do ładowania i odstawy składał się z ładowarki łyżkowej **ŁK-2** i dwóch wozów odstawczych. Rolę oddziałowego punktu rozładowego spełniał początkowo przenośnik zgrzeblowy „Śląsk”.

Na wybudowanych w latach późniejszych kratownicach wyłapywane nadziarna rozbijane były ręcznie, a próby z kruszarkami polowymi **WB-14** zarzucono ze względu na wysokie koszty tych inwestycji. Problem nadziarna rozwiązano, wprowadzając do powszechnego stosowania hydrauliczne młoty typu **ROXON**.

Ładowarka LKP 1601

Obecnie stosuje się dwie technologie tej operacji roboczej:

1. Ładowarka łyżkowa wybiera urobek w przodku i ładuje go na wóz odstawczy, który ten urobek wozi na oddziałowy punkt rozładowy.
2. Ładowarka łyżkowa, z łyżką o dużej pojemności (TORO, ŁK-3, LKP), wybiera urobek w przodku i transportuje go bezpośrednio na oddziałowy punkt rozładowy.

Ładowarka TORO 650 w oddziale G-6 w rejonie LZ

Ładowarka TORO na wysypie kratowym, wyposażonym w młot hydrauliczny ROXON

Obudowa

to zabezpieczenie stropu, a w mniejszym stopniu także ociosów wyrobisk górniczych.

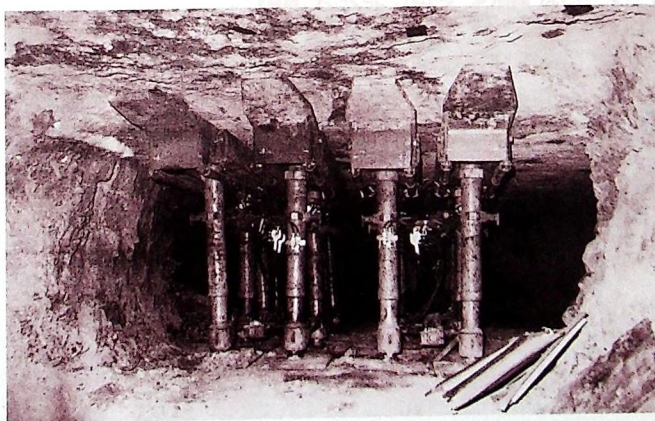
Pierwsze wyrobiska zabezpieczane były obudową podporową (obudowa łP, stalowa prostokątna, murowa). W roku 1965 pierwsze próby z zabudową kotwi szczelinowo-klinowych przeprowadził Zakład Doświadczalny KGHM na rejonie wschodnim. Z początkiem lat 70-tych wprowadzono kotwie z głowicami dwuszczkowymi, a następnie rozprężnymi.

W latach osiemdziesiątych wdrożono do stosowania kotwy mocowane w górotworze ładunkiem żywicznym. Zabudowa pierwszych kotew odbywała się ręcznie, tj. otwór wiercony był wiertarkami **WUP**, a żerdź kotew mocowano ręcznie przez wbijanie lub dokręcanie.

Pierwsza zakupiona kotwiarka **RBD-15**, ze względu na możliwość pracy w wyrobiskach do wysokości 2,5 m, miała ograniczone zastosowanie. Na początku lat 70-tych wykonywano więc tę operację prawie wyłącznie ręcznie. Dopiero zakup kotwiarek polskich typu **SWK-1** zmechanizował wykonywanie obudowy.

Indywidualne stojaki hydrauliczne

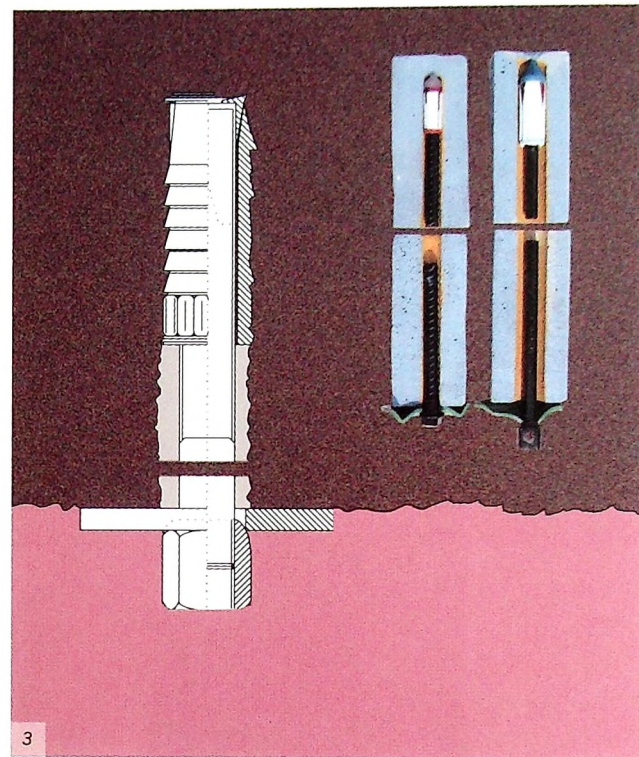
Kaszt
16-stojakowy
obudowy
hydraulicznej,
samokroczącej
typu Hemscheidt

1

2

3

4

W latach 70-tych wprowadzono próby zastosowania, jako podstawowej, obudowy hydraulicznej typu Hemscheidt, ale bez powodzenia. Tylko w wyjątkowych przypadkach stosowana jest obudowa podporowa, tak typowa dla górnictwa węglowego. Są to stojaki hydrauliczne, obudowa stalowa łukowa, stalowa prostokątna i stopy drewniane.

Obecnie jako obudowę podstawową, kopalnia stosuje prawie wyłącznie kotwienie. Polega to na spięciu prętem stalowym lub liną warstw zalegających nad wyrobiskiem. W tym celu w stropie wyrobiska wierce się otwór o średnicy 38 mm i długości uzależnionej od warunków złożowych (najczęściej 1,4 do 2,6 m).

Wprowadzona do otworu żerdź obudowy to pręt stalowy o średnicy 16-20 mm (lub lina stalowa) mocowany punktowo przy pomocy głowiczki szczękowej bądź na całej długości zaprawą cementową czy tładunkiem żywicznym. Operacja robocza wykonywana jest kotwiarkami odpowiednimi do rodzaju kotwi.

Wyrobisko w obudowie ŁP

- ◀
1. Kontrola stanu obudowy hydraulicznej w oddz. G-8 - J. Kuźniar
 2. Obudowa podporowa - stopy drewniane w rejonie LZ.
 3. Kotew rozprężna - schemat.
 4. Wyrobisko w obudowie stalowej prostokątnej.

Likwidacja przestrzeni wybranej

W oddziałach wydobywczych, celem zapewnienia warunków bezpieczeństwa i ochrony powierzchni, należy zlikwidować pustki poeksploatacyjne. W kopalni obecnie stosowane są dwa sposoby tej operacji: poprzez wypełnienie podsadzki hydrauliczną oraz poprzez ugięcie stropu.

Podsadzka hydrauliczna

Przestrzeń przeznaczona do likwidacji oddzielana jest od pozostałej części oddziału, następnie dostarczana jest tam rurociągami z powierzchni mieszanka piasku i wody. Po odprowadzeniu wody, piasek wypełnia pustki poeksploatacyjne. Ta metoda stosowana jest dla ochrony obiektów na powierzchni.

Ugięcie stropu

W złożu pozostawia się niewybrane filary o powierzchni około 12 m². Pod wpływem ciśnienia skał stropowych filary te podczas osiadania warstw stropowych są rozgniatane. Następuje stopniowe zaciskanie pustek poeksploatacyjnych.

W latach poprzednich podstawową metodą likwidacji przestrzeni wybranej, było **wywoływanie zawалу**. W tym celu w wyrobiskach przeznaczonych do likwidacji wiercono w stropie otwory strzałowe o długości najczęściej 12 m. Następnie ładowano je materiałem wybuchowym (saletrolem) i odstrzelivano.

Powstałe rumowisko miało podierać strop zasadniczy. Metody zaniechano ze względu na małą wysokość powstałego w wyniku robót strzałowych zawалу (najczęściej około 5 m) oraz z powodu niszczenia w wyniku prowadzonych robót zawalowych sąsiednich wyrobisk oddziału.

Ładowanie MW ładownicą TA-32c otworów zawalowych

Tarna podsadzkowa

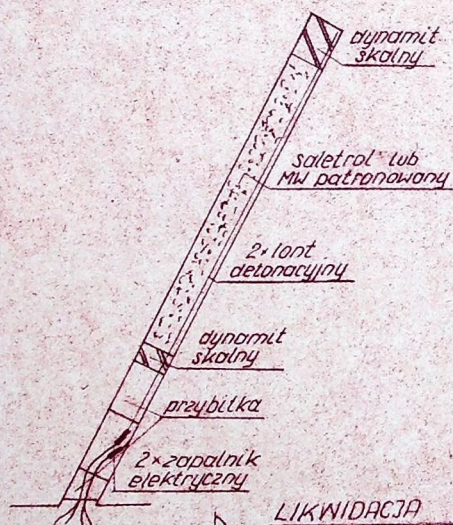

Jako materiał podsadzkowy stosowano eksperymentalnie: odpady poflotacyjne, żużle energetyczne i hutnicze, skalę płoną, a nawet zmieloną wymurówkę pieców hutniczych.

Samojedźny wóz zawalowy SWZ

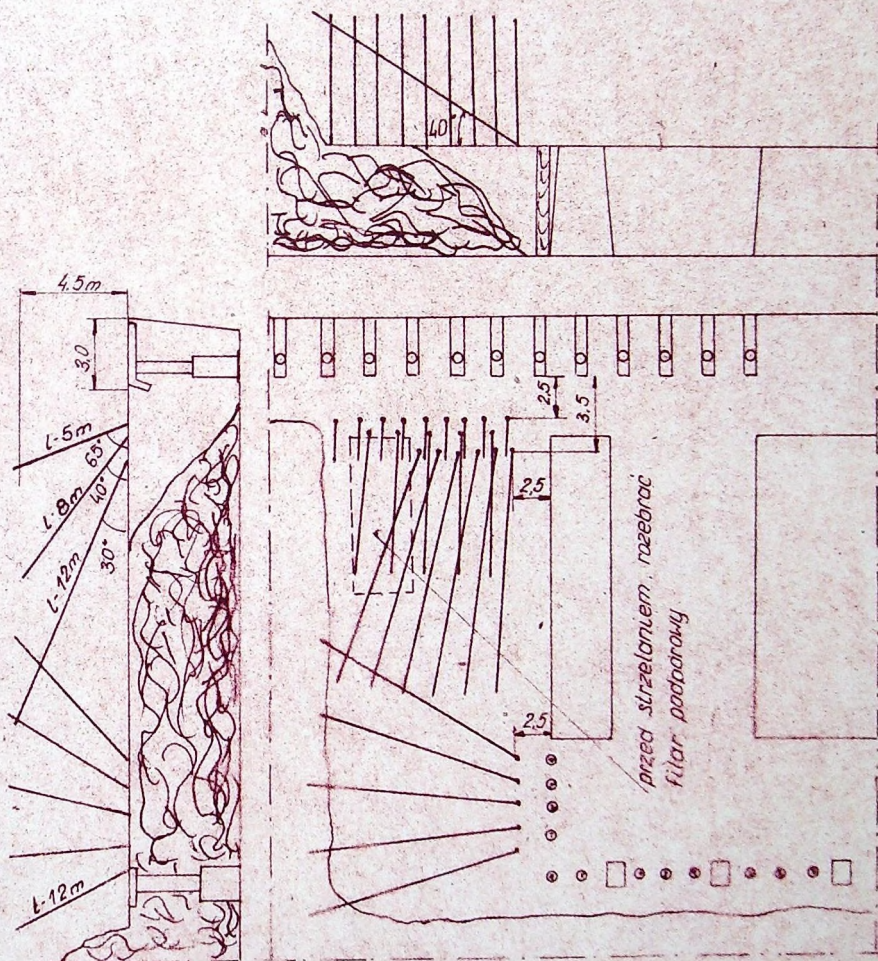
KONSTRUKCJA ŁADUNKU

LIKWIDACJA FILARA PODPORÓWEGO

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA OTWORÓW

Transport poziomy

Urobek z oddziałowych punktów rozładowniczych transportowany jest taśmociągami typu Legmet i Gwarek do:

- punktów załadowniczych na wozy kopalniane i nimi pod szyb skipowy (rejon główny i częściowo rejon wschodni),
- punktów załadowniczych na wozy kopalniane, wożami poprzez wywrot do taśmociągów zbiorczych i tymi taśmociągami pod szyb skipowy (z rejonu zachodniego),
- taśmociągami bezpośrednio pod szyb skipowy (część rejonu wschodniego).

Przenośnik LEGMET 1200 w rejonie LZ

Pierwsze projekty transportu poziomego przewidywały budowę w pochylniach transportowych zespołów taśmociągów, które miały dostarczać urobek na poziomy wydobywczy, gdzie podstawowe znaczenie miał mieć transport szynowy koleją podziemną.

Specjalnie zaprojektowane i wykonane w latach 70-tych przez Legmet przenośniki o szerokości taśmy 1200 mm, dużej wydajności i długości, pozwoliły zrealizować koncepcję taśmociągów zbiorczych.

Urobek z rejonów wydobywczych trafia z wywrotów wozów lub taśmociągów zbiorczych do kieszeni odmiarowych przy szybie skipowym L-II, po drodze ulegając procesowi kruszenia.

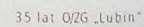
Od roku 1976 stosowane są naczynia skipowe o ładowności podwyższonej z 15 do 18 ton. Zwiększyło to znacząco możliwości wydobywania kopalni.

Kopalnia posiada łącznie 47 km taśmociągów i 48,5 km torowisk.

Przenośnik LEGMET 1200 w wyrobisku z obudową ŁP

stan z marca 2003 roku

Chodnik przewozowy A170 w rejonie LW

Transport pionowy urobku z dołu kopalni na powierzchnię

Uruchomienie eksploatacji na poszczególnych rejonach powodowało, że urobek był ciągniony w wozach kopalnianych szymbami L-I, L-III i L-IV, a następnie samochodami wożony do ZWR. Operacja ta była obciążona dużymi kosztami.

Zdolność wyciągowa szymbów klatkowych jest także ograniczona, a wożenie urobku samochodami znacznie zanieczyszczało środowisko. Mankamenty te wyeliminowano po uruchomieniu szymbu skipowego i połączeniu poszczególnych rejonów wyrobiskami podziemnymi z uruchomieniem w nich transportu poziomego.

Obecnie transport pionowy urobku odbywa się wyłącznie szymbem skipowym L-II.

Wykonane, w bezpośrednim sąsiedztwie szymbu, dwa zbiorniki retencyjne umożliwiają ciągłą pracę skipu.

Pozostałe szymby kopalni pełnią funkcję szymbów materiałowo-zjazdowych i wentylacyjnych (zjazd załogi szymbami L-III, L-I i L-IV), a L-VI i L-VII są wyłącznie szymbami wdechowymi.

Szymby pozwalają na doprowadzenie i odprowadzenie z kopalni powietrza w ilości 90 tys. m³/min., w tym około 16 tys. m³/min. szymbem wentylacyjnym R-VIII – O/ZG „Rudna”.

Szymba L-I i L-II ►

Inne operacje

Poza przedstawionymi powyżej podstawowymi operacjami technologicznymi, związanymi z wydobywaniem, konieczne jest tworzenie warunków do zapewnienia bezpiecznej i efektywnej działalności zakładu.

Składają się na to między innymi:

- odwadnianie,
- wentylacja,
- utrzymanie wyrobisk,
- transport ludzi i materiałów,
- obsługa i utrzymanie urządzeń głównych,
- obsługa i utrzymanie maszyn dołowych,
- utrzymanie sieci i urządzeń elektro-energetycznych,
- stałe rozpoznawanie geologiczne,
- nadzór mierniczy,
- utrzymanie łączności i powiadamiania,
- rozpoznawanie, ochrona i zwalczanie zagrożeń,
- szkolenie pracowników,
- działalność inwestycyjna,
- ratownictwo górnicze.

Koła odciskowe szybu L-II

Dyspozytor energetyczny B. Kawczyński

*Komora remontowa maszyn dołowych -
stanowisko napraw wozów odstawczych*

*Komora remontowa MD-10,
stanowisko obróbki skrawaniem*

1. Schemat blokowy ciągu technologicznego

2. Schemat blokowy Zakładu Wzbogacania Rudy

Ociosy w komorze remontowej wykonane precyzyjnie łonem detonacyjnym ▶

STANOWISKO
REMONTOWE

Nr 2

Wzbogacanie rudy

Zawartość miedzi wynosi 1,0-2,0% ogólnej masy urobku. Dalszy przerób w hucie bez wzbogacania zawartości metalu byłby nieopłacalny, stąd podstawowym celem i zadaniem ZWR jest produkcja koncentratu miedzi o zawartości około 18% Cu, który kierowany jest do przerobu metalurgicznego w hutach miedzi w Głogowie i Legnicy.

Wydobyty w kopalni urobek, poprzez szyb skipowy L-II, trafia systemem taśmociągów do Zakładu Wzbogacania Rudy. Koncentrat miedzi otrzymuje się jako produkt finalny procesu flotacji. Odpady poflotacyjne zawierające 0,16-0,18% Cu kierowane są obecnie do zbiornika osadowego „Żelazny Most”. Do listopada 1980 roku eksploatowano zbiornik „Gilów”.

Odpady stanowią około 94% całej masy przerabianej w ZWR rudy. Ruda miedzi z naszej kopalni pochodzi z trzech rejonów wydobywczych.

Pod względem litologicznym wyróżnia się w niej trzy gatunki rudy: piaskowcową, łupkową i węglanową. Ta różnorodność litologiczno-mineralogiczna struktury rudy determinuje proces technologiczny jej wzbogacania.

W ZWR wyróżnia się następujące procesy technologiczne:

1. Odbiór urobku z szybu skipowego.
2. Przygotowanie urobku do mielenia (przesiewanie i kruszenie).
3. Mielenie i klasyfikacja.
4. Wzbogacanie flotacyjne.
5. Proces odwadniania koncentratu.

Wszystkie procesy technologiczne prowadzone są w trzech oddziałach produkcyjnych ZWR:

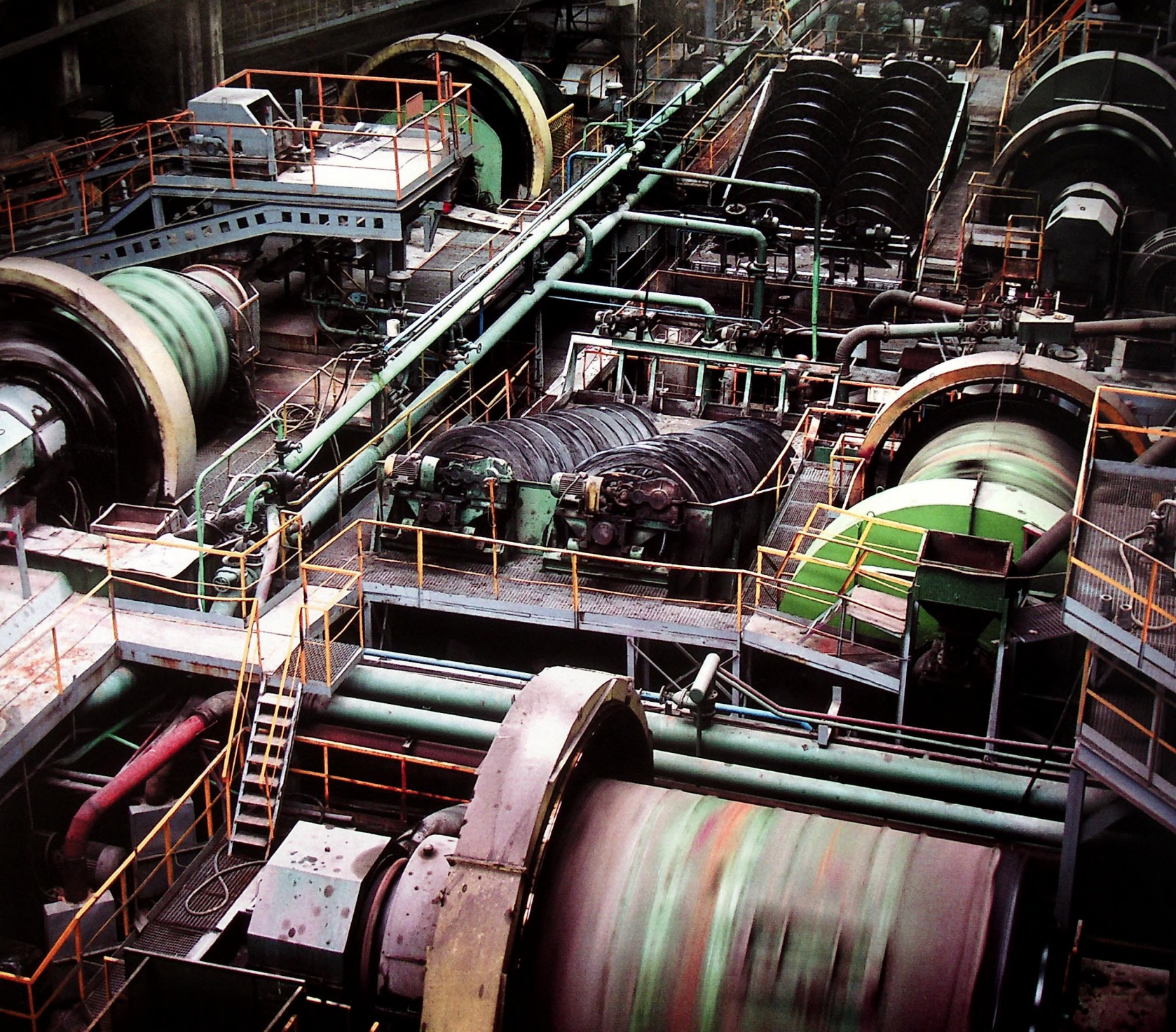
- w oddziale rozdrabialni,
- w oddziale młynowni i flotacji,
- w oddziale suszarni.

Pierwszy koncentrat z lubińskiego zakładu wzbogacania został wyprodukowany już w 1968 roku.

Maszyna flotacyjna

Oddział rozdrabialni

Głównym zadaniem oddziału rozdrabialni jest przygotowanie urobku do procesu mielenia przez przesiewanie i kruszenie.

Urobek o uziarnieniu do 500 mm poddaje się operacji przesiewania na dwóch przesiewaczach wibracyjnych – dwupokładowych, o ziarnie podziałowym 16 ± 2 mm. Tu następuje rozdział pod względem litologicznym: na łatwo wzbogacalną frakcję piaskowcową, stanowiącą produkt dolny przesiewacza i trudno wzbogacalną frakcję łupkowo-wapienną, stanowiącą produkt górny przesiewacza.

Frakcja piaskowca (przesiane ziarna o wielkości 0-16 mm) kierowana jest do procesu mielenia.

Frakcja łupkowo-wapienna o uziarnieniu 16-500 mm podlega kruszeniu w 5-ciu kruszarkach młotkowych, a następnie kierowana jest do II stopnia kruszenia z zastosowanym przesiewaczem i kruszarką stożkową typu **HP 700** firmy NORDBERG.

Otrzymany produkt kruszenia (ziarno ~15 mm) transportowany jest do procesu mielenia.

Oddział młynowni i flotacji

Zadaniem młynowni jest przygotowanie produktu pod względem uziarnienia i gęstości do właściwego wzbogacania flotacyjnego. Zadaniem flotacji jest rozdział na dwa produkty: koncentrat miedzi i odpady.

Przesiany i pokruszony urobek, zgromadzony w zbiornikach młynowni, kieruje się do mielenia w młynach prętowych. Dwa ciągi produkcyjne przerabiają oddzielnie urobek przesiany i pokruszony.

Po wstępnym mieleniu na mokro w młynach prętowych następuje klasyfikacja, w wyniku której dokonywany jest rozdział na ziarna drobne (tzw. przelew) o uziarnieniu 0,3 mm i ziarno grube (wylew) maksymalnie 5 mm. W wylewie dominuje frakcja węglanowa, a w przelewie

frakcja piaskowcowa, co jest istotne w dalszym procesie technologicznym. Wydzielone frakcje, piaskowcowa i węglanowa, wzbogacane są w oddzielnych ciągach maszyn flotacyjnych.

Wyróżnia się flotacje:

- wstępną w obiegu mielenia piaskowca i węglanów,
- główną dla frakcji piaskowców i węglanów,
- czyszczącą.

W maszynach flotacyjnych odbywa się, w środowisku wodnym, proces oddzielania minerałów miedzi od skały płonnej. Po dodaniu odpowiednich środków chemicznych (ksantogeniany i odczynniki pianotwórcze) minerały zawierające metale użyteczne unoszone są przy pomocy banieczek powietrza i piany na powierzchnię, a skała płonna opada na dno maszyn.

Uzyskana piana zawierająca minerały miedzi, jest następnie zagęszczana, odwadniana i suszona w celu uzyskania koncentratu miedzi.

Flotacja – klasyfikatory spiralne

Oddział suszarni

Oddział suszarni realizuje proces odwadniania koncentratu miedzi do zawartości wody około 8,5%. Koncentrat flotacyjny w pierwszej fazie podlega zagęszczaniu w zagęszczaczach DORRA do gęstości około 1600 g/dcm³, a następnie poddawany jest filtracji w prasach ciśnieniowych. W ten sposób odwadniany koncentrat (zawiera około 12-14% wody) kierowany jest do dosuszania w suszarkach obrotowych ogrzewanych gazem. Wysuszony koncentrat taśmociągami kierowany jest do zbiorników. Spaliny, pyły, para wodna oczyszczane są w cyklonach i płuczkach wodnych, a następnie wrzucane przez komin.

Ze zbiorników koncentrat ładowany jest do wagonów i wysyłany do hut.

W 35-letnim okresie pracy Zakładu Wzbogacania Rud systematycznie wprowadzano zmiany w technice i technologii wzbogacania. Do najistotniejszych zmian należą:

- zastosowanie wysokosprawnych krajowych przesiewaczy wibracyjnych dwupokładowych,
- wprowadzenie II stopnia kruszenia,
- wprowadzenie zmian w schematach technologicznych pod kątem wykorzystania właściwości przerabianego urobku,
- wyselekcjonowanie w procesie flotacji odczynników flotacyjnych, dających najlepsze efekty technologiczne,

- zastosowanie gumowych wykładzin do młynów kulowych i domielających początkowo importowanych, a obecnie produkcji krajowej.
- zastosowanie pomp typu DENVER, a następnie krajowych typu MF, co pozwoliło na 10-cio krotne zwiększenie ich żywotności w stosunku do poprzednio stosowanych pomp typu OŁ,
- prowadzenie prób i zastosowanie najnowocześniejszej maszyny flotacyjnej o pojemności 30m³ typu OK. 30TC produkcji fińskiej, a następnie krajowej JF-30R,
- zainstalowanie analizatorów dla ciągłego pomiaru zawartości miedzi w produkcji flotacji,
- zainstalowanie systemu automatycznego prowadzenia procesu technologicznego na II ciągu technologicznym,
- zastosowanie w procesie odwadniania pras filtracyjnych PF-570 produkcji krajowej, które pozwoliło to na znaczne zmniejszenie zużycia gazu w procesie suszenia.

Obecnie prowadzone są próby nad zastosowaniem rozmywania rudy w celu eliminacji mielenia w młynach prętowych. Wprowadzenie nowych rozwiązań techniczno-technologicznych pozwala na systematyczne zmniejszanie kosztów produkcji i ciągłą poprawę uzyskiwanych wskaźników technologicznych.

Zakład Wzbogacania Rud ZG „Lubin”, uruchomiony w 1968 roku był pierwszym zakładem, wybudowanym dla przerobu rudy miedzi w skali przemysłowej, z nowo odkrytych złóż w LGOM-ie. Mimo upływu lat, dzięki procesom modernizacyjnym i wdrożeniu wielu rozwiązań wynikających z lokalnych doświadczeń, jest wciąż zakładem na poziomie europejskim i światowym.

Od 1 lipca 1998 roku Zakład Wzbogacania Rud został wydzielony ze struktur O/ZG „Lubin” i stanowi część odrębnej jednostki organizacyjnej w strukturze miedzianego holdingu – KGHM Polska Miedź S.A.

Efektywność działalności gospodarczej kopalni, mocno zróżnicowanego zakładu produkcyjnego, podlega wnikliwej analizie ekonomicznej. Dotyczy to bieżącej i przyszłej działalności Zakładu i uzyskiwanych – założonych efektów.

W początkowym okresie funkcjonowania ZG „Lubin” rachunek ekonomiczny był sprawą drugoplanową. W pierwszej kolejności liczyły się miliony ton wydobytego urobku i postępy wykonywanych wyrobisk górniczych.

Zapewnienie opłacalności produkcji kopalni sprowadza się do stałego obniżania kosztów własnych. Jest to możliwe dzięki podejmowaniu trafnych decyzji gospodarczych w oparciu o rzetelne analizy ekonomiczne.

Aktualnie realizowany jest zakładowy „Program obniżki kosztów”. Wynikają z niego przedsięwzięcia zmierzające do wdrażania nowych technologii wydobywania, modernizacji parku maszynowego, restrukturyzacji zakładu górniczego poprzez wyłączenie z niego działów nie związanych bezpośrednio z produkcją (wydobyciem) oraz wprowadzenie zasady budżetowania poszczególnych komórek organizacyjnych.

Od lipca 2000 roku służby ekonomiczno-finansowe pracują w oparciu o zintegrowany system rachunkowości SAP-R/3.

Ostateczny wynik – zysk kopalni – podlega stałej analizie i ocenie, a wpływ na jego ostateczny poziom mają wszystkie służby i działy uczestniczące w produkcji zakładu.

Efektywność działalności gospodarczej kopalni

Obecnie, gdy liczy się rzetelny rachunek kosztów i zysk, znacznie wzrosła rola służb ekonomiczno-finansowych. Zajmują się głównie analizą sytuacji i zjawisk – w skali mikro i makro – w bieżącej działalności kopalni. Problematykę tą wymusza zmiana cen miedzi na giełdach światowych i stałe obniżanie kosztów przez konkurencyjne koncerny miedziowe.

Zagrożenia, zwalczanie i profilaktyka

Działalność górnicza niesie za sobą uciążliwości i zagrożenia dla środowiska, zarówno na powierzchni jak i w podziemiach. Efekty wykraczają często poza obszar nadania górniczego dla określonej kopaliny. Usuwanie skutków tej działalności i ochrona środowiska to jedno z podstawowych zadań przedsiębiorstwa górniczego.

Zakład koncentruje się na ochronie:

- zasobów naturalnych – złoża,
- środowiska wodnego,
- powietrza atmosferycznego,
- powierzchni terenu i jego zabudowy,
- terenów rolnych i leśnych.

Ochrona zasobów naturalnych – złoża

Sposób eksploatacji złoża – udoskonalany latami doświadczeń system komorowo-filarowy z podszadką hydrauliczną lub ugięciem stropu – zapewnia kopalni optymalne wydobywanie rudy.

Straty eksploatacyjne są niewielkie i wynoszą do 15%.

Ochrona środowiska wodnego

Warunki hydrogeologiczno-górniczne złoża w LGOM-ie stanowiły największe zagrożenie i wyzwanie na etapie budowy kopalni.

Sumaryczna miąższość warstw wodonośnych w rejonie szybów głównych kopalni wynosiła ~100 metrów, a średnia miąższość zasobów trzecio- i czwartorzędowych w obszarze górniczym „Lubin” ~350 metrów. Z tych utworów spodziewano się dopływu ~ 35m³/min. wody.

Dla zabezpieczenia kopalni przed nagłymi dopływami wód w pierwszej fazie rozczinki złoża, wybudowano w rejonie szybu L-III tamy wodne na wysokie ciśnienie rzędu 50, 70 atmosfer. W dotychczasowej praktyce górniczej nie zostały one nigdy wykorzystane.

Obecnie mimo wieloletniego zczyrpywania wód kopalnianych sumaryczny dopływ wody kształtuje się na poziomie 20m³/min. Część południowa obszaru górniczego, ze względu na zaburzenia tektoniczne tej partii złoża oraz znaczne zawodnienie skał stropowych, została zaliczona do wysokiego, III stopnia zagrożenia wodnego.

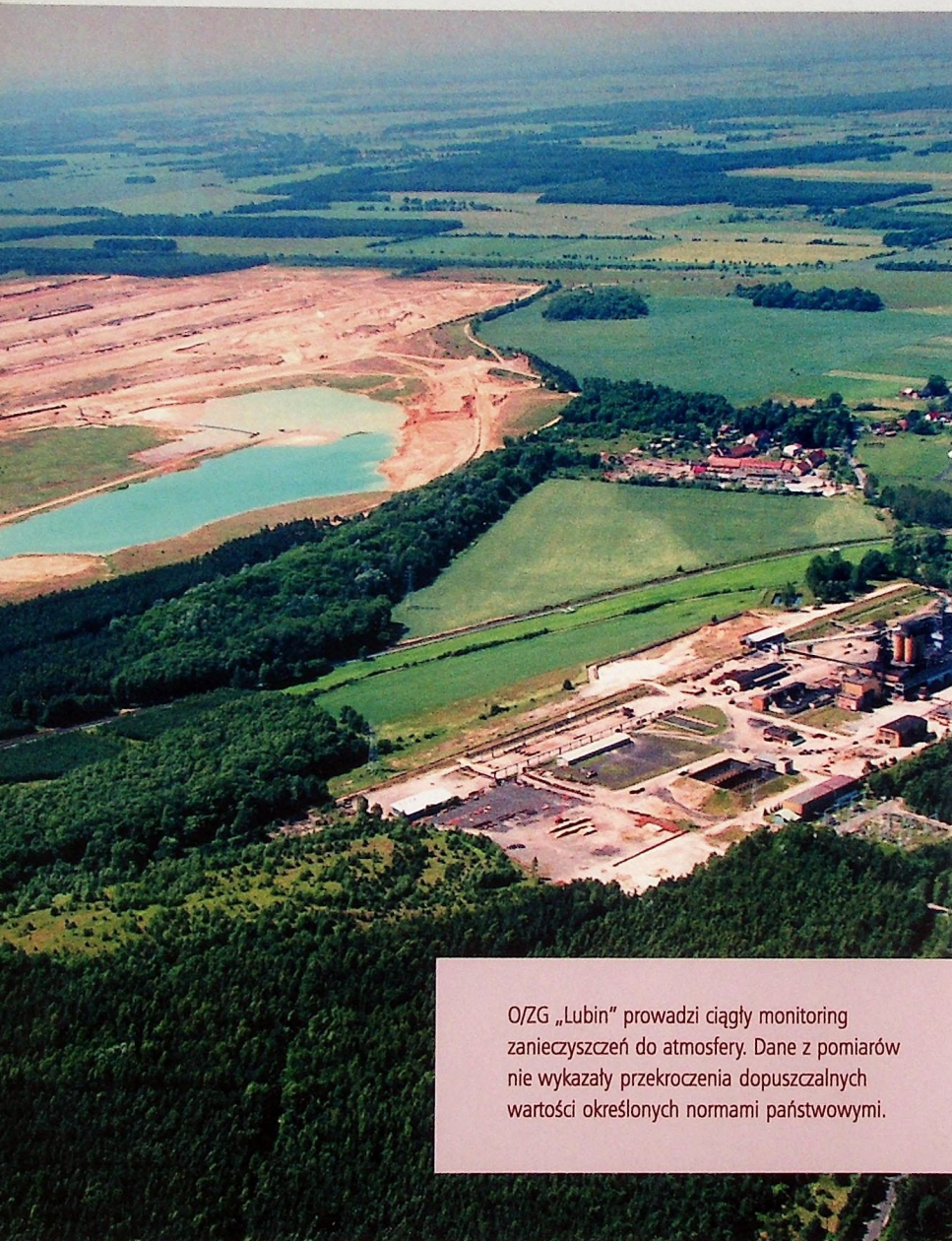
System odwadniania kopalni zorganizowany jest w trzech rejonach. Z rejonów LW i LG stacje pomp w układzie jednostopniowym podają wodę na powierzchnię, jest ona kierowana do przeróbki rudy w ZWR i dalej, jako hydromieszanina odpadów poflotacyjnych do zbiornika „Żelazny Most”. Wody z rejonu LZ spływają grawitacyjnie do O/ZG „Rudna”.

W latach 80-tych, w celu ochrony środowiska wodnego, zrealizowano przedsięwzięcie inwestycyjne budowy tzw. zamkniętych obiegów wodnych na powierzchni trzech rejonów kopalni.

Składają się na to: osadniki, przepompownie i rurociągi umożliwiające skierowanie wszystkich wód opadowych oraz zużytych pitno-gospodarczych, po ich oczyszczeniu, do procesu technologicznego ZWR. Rozwiązanie takie pozwoliło na całkowite wyeliminowanie zanieczyszczeń rzek Zimnicy i Zielenicy.

O/ZG „Lubin” prowadzi ciągły monitoring zanieczyszczeń do atmosfery. Dane z pomiarów nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych normami państwowymi.

Piaskownia Obora i rejon szybów zachodnich

Ochrona powietrza atmosferycznego

Skażenie powietrza atmosferycznego występuje głównie poprzez wyrzucanie do atmosfery czynników szkodliwych w wyniku działalności ZWR, elektrociepłowni i szybów wentylacyjnych (wydechowych).

ZWR i elektrociepłownia obecnie są poza strukturami kopalni, ale w odbiorze społecznym nadal są kojarzone z ZG „Lubin”. Najbardziej efektywne zmiany w kierunku ograniczenia emisji pyłów i gazów zanotowano w procesie technologicznym ZWR.

W latach 1974-1978 przeprowadzono modernizację układu odpylania w suszarni koncentratu miedzi poprzez wyeliminowanie palenisk węglowych i wprowadzenie opalania gazem. Wybudowano wspólny dla wszystkich suszarek komin o wysokości 60 metrów. Wprowadzono urządzenia odpylające mokre. Osiągnięto skuteczność odpylania 99%.

W latach 90-tych dokonano zmiany technologii odwodnienia koncentratu poprzez zastosowanie pras filtracyjnych w miejsce filtrów próżniowych eliminując emisję resztkową CS_2 . Ograniczenie emisji CS_2 uzyskano również poprzez dostawę (już w latach 80-tych) ciepłego ksantogenu, zamiast krystalicznego, do procesu flotacji.

W latach 1973-1975 wybudowano w elektrociepłowni nowy komin o wysokości 80 metrów wraz z urządzeniami odpylającymi. Kolejne dokonania organizacyjno-technologiczne doprowadziły do kilkukrotnego obniżenia emisji pyłów z elektrociepłowni; tylko na przełomie roku 1997/98 z 347 t/rok do wielkości 83,5 t/rok. Ta sama tendencja dotyczy emisji pyłów z szybów wydechowych

kopalni. W latach 1997/98 ilość ta uległa radykalnej obniżce z 80 ton do 43,4 ton/rok.

W roku 1998, w ramach inwestycji na rzecz ochrony środowiska, wykonano instalację pilotową wytwarzania materiału do podsadzki hydraulicznej i lityfikacji tj. zatlaczanie poprzez głębokie otwory z powierzchni do warstw trzeciorzędowych najdrobniejszych frakcji odpadów flotacyjnych zdeponowanych w zbiorniku osadowym „Gilów”. Obecnie próby te zostały wstrzymane.

Ochrona powierzchni terenu i jego zabudowy

W wyniku eksploatacji złoża powstały puste przestrzenie, zaburzające pierwotny stan równowagi górotworu. Pustki poeksploatacyjne, w ciągu 35 letniej historii kopalni, były wypełniane poprzez wywoływanie zawału stropu skał nadzłożowych, stosowanie podsadzki hydraulicznej lub w sposób naturalny, poprzez ugięcie stropu nad wybraną przestrzenią z pozostawieniem filarów reszkowych.

Eksploatacja złoża oddziałuje na powierzchnię terenu i jej zabudowę w postaci wpływów bezpośrednich i dynamicznych.

Wpływy bezpośrednie

Są to obniżenia terenu w formie niecek położone bezpośrednio nad wyeksploatowanymi i eksploatowanymi polami. Zasięg tych wpływów jest większy niż wielkość pól eksploatacyjnych i zależy od głębokości eksploatacji, miąższości wybieranego złoża i sposobu likwidacji pustki poeksploatacyjnej. Zasięg i wielkość wpływów bezpośrednich określa się metodami geodezyjnymi.

Wpływy dynamiczne

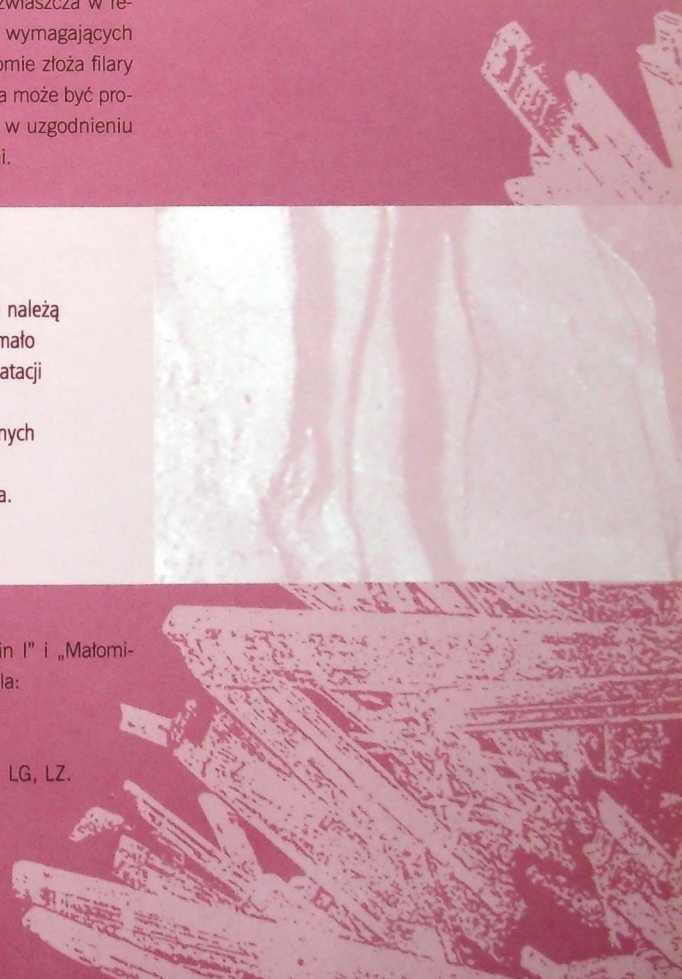
Na skutek wstrząsów górotworu nad wyeksploatowaną przestrzenią, generowane są drgania górotworu i powierzchni w postaci fal sejsmicznych o intensywności proporcjonalnej do energii wstrząsu w epicentrum i odwrotnie proporcjonalnej do odległości. Wielkości tych wskaźników mówią o możliwości wystąpienia uszkodzeń w obiektach budowlanych i urządzeniach na powierzchni terenu tzw. szkód górniczych.

Dla zminimalizowania szkodliwych wpływów eksploatacji górniczej na powierzchni terenu, zwłaszcza w rejonach zurbanizowanych lub obiektów wymagających szczególnej ochrony, tworzy się na poziomie złoża filary ochronne, w obrębie których eksploatacja może być prowadzona pod szczególnymi rygorami, w uzgodnieniu z władzami górniczymi i samorządowymi.

Zjawiska parasejsmiczne i tąpnięcia należą do najbardziej niebezpiecznych i mało przewidywalnych skutków eksploatacji górniczej prowadzonej na dużej głębokości oraz w otoczeniu mocnych i zwięzłych skał przyłożowych. Takie warunki podyktowała natura.

W granicach obszarów górniczych „Lubin I” i „Matomi-ce I” utworzone zostały filary ochronne dla:

- zabudowy miasta Lubina,
- grobli stawu osadowego „Gilów”,
- szybów i obiektów przyszybowych LW, LG, LZ.

Eksplorację w granicach filara ochronnego dla miasta Lubina prowadzi się systemem filarowo-komorowym z wypełnieniem pustki poeksploatacyjnej piaskiem pod-sadzkowym.

O wpływie doboru sposobu eksploatacji i likwidacji pu-stek poeksploatacyjnych świadczą dotychczasowe wiel-kości maksymalnych wskaźników charakteryzujących niecki obniżeniowe położone w granicach terenów chro-nionych (filar miasta Lubina) i na terenach o nieskrępo-wanej eksploatacji:

- w filarze miasta Lubina maksymalnie stwierdzone obniżenie wynosi 0,75 m.
- w rejonie położonym między szybami LG a LZ 2,9 m.

Na podstawie projektowanych robót górniczych sporządza się prognozy wpływu eksploatacji na powierzchnię terenu oraz określa zadania i kierunki profilaktyki górniczej, budowlanej, ochrony terenów rolnych i leśnych.

W pierwszych latach prowadzenia eksploatacji aktywność sejsmiczna kształtowała się na bardzo niskim poziomie. W roku 1972, kiedy wzrosła powierzchnia wyeksploatowanego złoża pojawiły się wstrząsy o dość wysokich energiach. Od połowy lat 70-tych gdy kopalnia przeszła w fazę rozwiniętej eksploatacji,

wstrząsy sejsmiczne zaczęły już nierozdzielnie towarzyszyć robotom górniczym.

Poziom aktywności sejsmicznej jest dość zmienny, jednak z widoczną tendencją wzrostową zarówno w ilości rejestrowanego zjawiska jak i wielkości wyemitowanej przez górotwór sumarycznej energii.

Wzmózonej sejsmice dość szybko zaczęły towarzyszyć skutki w wyrobiskach w postaci odprężeń górotworu oraz tąpnięć.

Po raz pierwszy w kopalni tąpnięcie wystąpiło 23 grudnia 1975 roku w oddziale G-7 i towarzyszyło wstrząsowi o energii $4,2 \times 10^6 \text{ J}$.

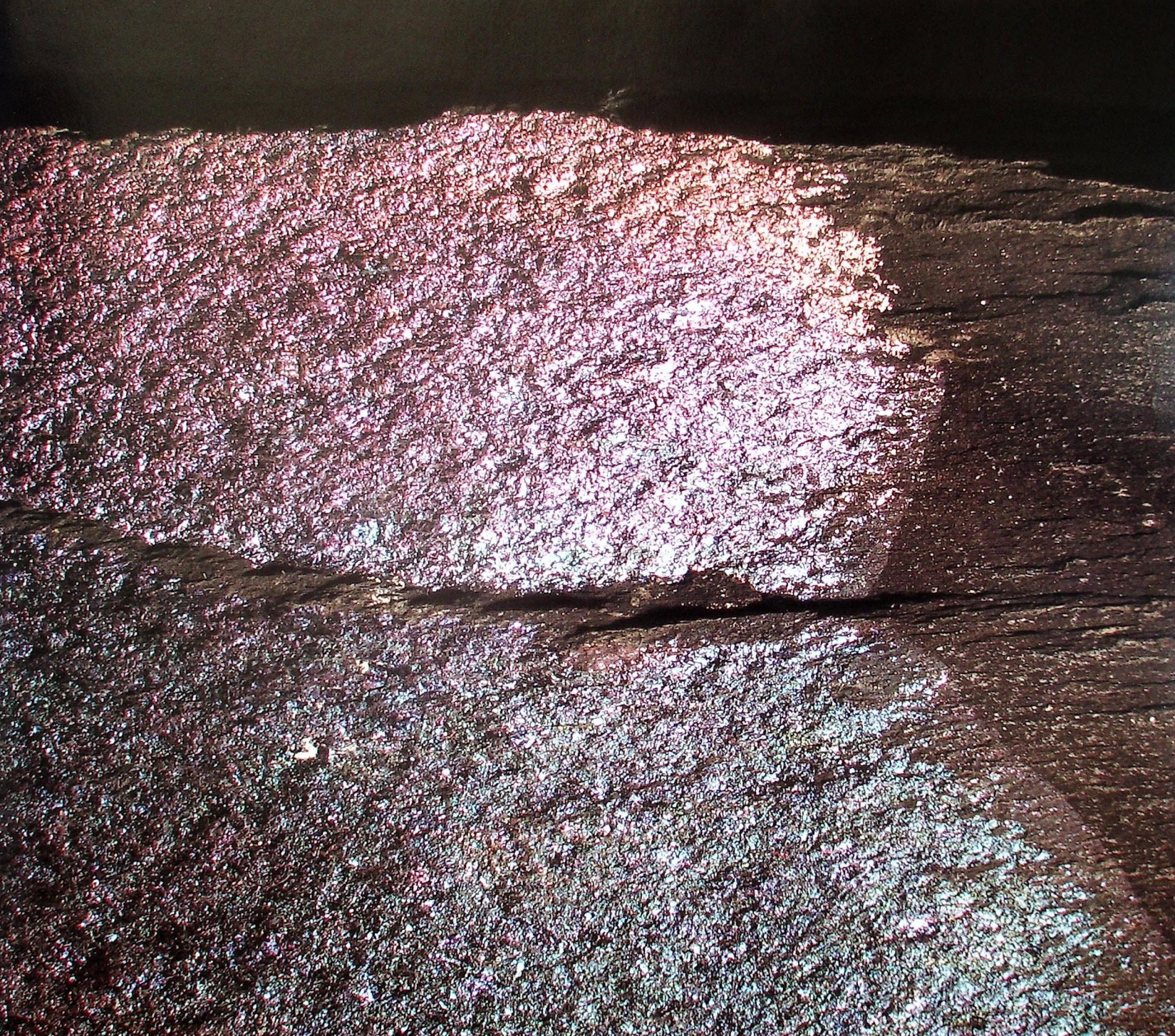
Szczegółowe analizy parametrów fizyko-mechanicznych skał oraz aktywności górotworu spowodowały zaliczenie części pól eksploatacyjnych do wysokiego, II i III stopnia zagrożenia tąpnięciami. Rejonem o najwyższej emitowanej energii sejsmicznej i najsilniejszych zarejestrowanych wstrząsach był zawsze rejon zachodni kopalni.

Wszystkie zjawiska dotyczące sejsmiki górotworu są obserwowane i rejestrowane od 1967 roku. W roku 1970 uruchomiono pełne dołowe stanowisko sejsmografów. W latach 1975-1976 liczba zainstalowanych stanowisk umożliwiała rejestrację wstrząsów sejsmicznych (określenie energii i lokalizacji) we wszystkich rejonach wydobywczych kopalni. Zastosowano aparaty fotooptyczne z zapisem na papierze światłoczułym.

W 1976 roku stacja sejsmologiczna zainstalowana w budynku ZD, nieopodal szybu L-III, została wyposażona w aparaty z zapisem magnetycznym. Wprowadzenie tego urządzenia podniosło jakość obserwacji sejsmicznych. Rejestrowano już wszystkie wstrząsy, począwszy od zjawisk śladowych.

W 1990 roku wdrożony został system ELOGOR z zapisem na rejestratorach papierowych, od roku 1997 z zapisem cyfrowym. Funkcjonuje on obecnie i dziś – w pełni skomputeryzowany z rejestracją i odczytem na komputerze PC.

Nawet najlepiej wyposażona baza rejestracyjna, przy obecnym stanie wiedzy i możliwościach technicznych, nie pozwala na pełne prognozowanie niekontrolowanych zawałów, wstrząsów i tąpnięć.

Ochrona terenów rolnych i leśnych

Istotą działalności górniczej jest ingerencja w naturę, co powoduje zauważalne zmiany w stanie środowiska naturalnego. Minimalizacja jej skutków i potrzeba zachowania dla przyszłych pokoleń pejzażu z zielonymi lasami i czystym powietrzem jest dla załogi ZG „Lubin” równie ważne jak wydobywanie kopaliny.

Szczególne zabiegi profilaktyczne stosowano w trakcie eksploatacji zbiornika osadów poflotacyjnych „Gilów”. Poprzez drenaże pionowe i poziome na jego przedpolu zminimalizowano niekorzystne zmiany w terenach leśnych.

Uszkodzenia terenów rolnych i leśnych powodują pośrednie wpływy eksploatacji górniczej. Uwidaczniają się one w postaci wielkoprzestrzennych obniżen terenu powstałych z komprymacji (zaciskania) warstw nadłożowych na skutek drenażu wód z poziomów wodonośnych w trakcie prowadzenia górniczych robót udostępniających, przygotowawczych i eksploatacyjnych.

W ciągu pierwszych 8 lat budowy kopalni zczepiano wiele horyzontów wodonośnych w całym obszarze górniczym „Lubina”. Zjawiska te zalicza się do szkód górniczych typu hydrogeologicznego. Dotknęły one najbardziej mieszkańców Szklar Górnych, Jędrzychowa i Sobina. W ramach eliminowania skutków działalności górniczej kopalnia wybudowała dla tych miejscowości rurociągi wody pitnej.

Po zakończeniu eksploatacji zbiornika „Gilów” w 1981 roku, w celu ochrony przed zapyleniem, przeprowadzono skuteczną stabilizację biologiczną jego powierzchni (ok. 60 ha) klasyczną metodą rekultywacji terenów przemysłowych oraz wdrożono metodę tzw. aviohydroobsiewu, szczególnie w miejscach niedostępnych dla sprzętu ciężkiego, wykorzystując technikę agrolotniczą.

Wszystkie hałdy skały płonnej zostały zrekultywowane oraz przekazane do zasobów lasów państwowych. Na byłej hałdzie w rejonie LW wybudowano kilkaset garaży. Na hałdzie w rejonie LG zagospodarowano teren i wybudowano „bacówkę”, która spełnia rolę obiektu socjalnego na spotkania rekreacyjne i integracyjne nie tylko dla pracowników kopalni.

Bezpieczeństwo załogi kopalni

Zapewnienie bezpieczeństwa załodze pracującej w kopalni zmusza wszystkie osoby na stanowiskach decyzyjnych do poszukiwania nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, mających na celu likwidację lub przynajmniej ograniczenie występujących zagrożeń. Uzależnione są one od wielu czynników związanych przede wszystkim z pracą w wyrobiskach podziemnych.

Straty związane z wypadkami to oprócz niewymierzalnych skutków humanitarnych, często znaczne, policzalne straty materialne wynikające z przestojów (zakłóceń w produkcji), prac odtworzeniowych czy naprawczych po awariach, straty czasu pracy osób poszkodowanych, ratujących i osób związanych z procedurą dochodzeń powypadkowych, to koszty zastępstw, koszty rehabilitacji poszkodowanych, a także koszty pomocy socjalnej rodzinom poszkodowanych, nie licząc tzw. kosztów społecznych.

Analiza i wyciąganie wniosków z już zaistniałych zdarzeń czy wniosków z okresowych kontroli własnych i instytucji zewnętrznych stało się niewystarczające. Biorąc pod uwagę znaczące zagrożenia występujące w całym procesie produkcyjnym, skomplikowany i współzależny ciąg technologiczny oraz złożoność i częste zmiany w obowiązujących przepisach ogólnych i branżowych, stało się koniecznością wprowadzenia systemowego podejścia do zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy, to znaczy stworzenia systemu, którego zadaniem będzie prowadzenie wszystkich prac zgodnie z przepisami i możliwie szybkie reagowanie na pojawiające się odstępstwa od norm.

Zadaniem systemu jest przede wszystkim zapobieganie wypadkom i chorobom zawodowym, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych Zakładu.

Udział Zakładu w projekcie EVISA (wprowadzenie nowoczesnych, sprawdzonych metod zarządzania bezpieczeństwem pracy do polskich przedsiębiorstw; 1997-98 r.), będący równocześnie realizacją zaleceń organów nadzoru górniczego pozwolił na inne spojrzenie na zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ta zmiana to przede wszystkim systemowe podejście do tematyki bezpieczeństwa i higieny pracy włączające całą załogę do odpowiedzialności za stan bhp na poszczególnych stanowiskach i w całym Zakładzie, stosownie do swoich odpowiedzialności i kompetencji.

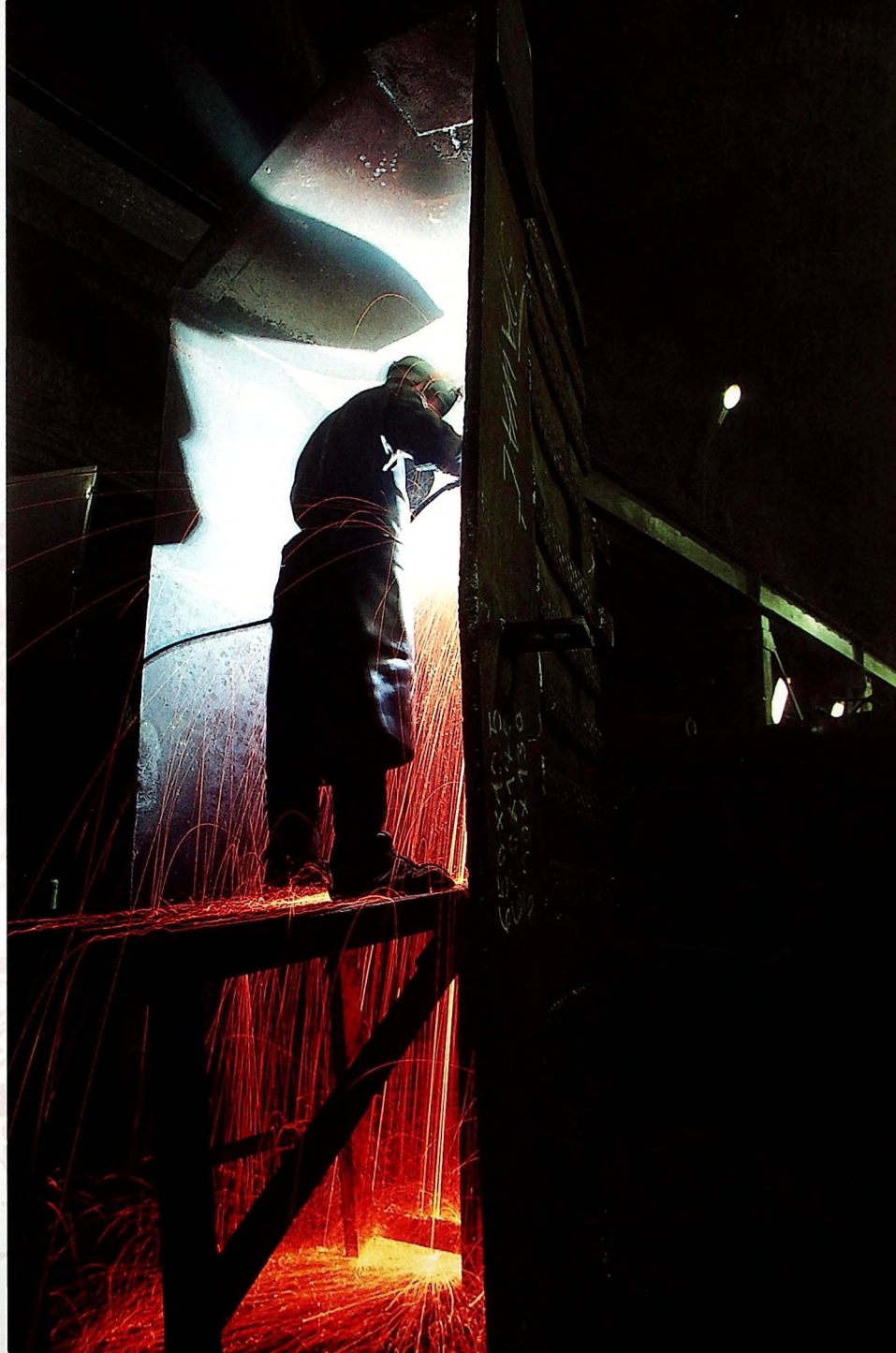
Uczestnictwo w programie dało podstawy do samodzielnego wprowadzenia zakładowego systemu zarządzania bezpieczeństwem pracy (SZBP), adekwatnego do specyfiki pracy w kopalni pod względem uwarunkowań prawnych i środowiska pracy.

Idea systemu polega nie tylko na wyciąganiu wniosków z zaistniałych wypadków, ale na monitorowaniu zagrożeń, ocenie i kontroli ryzyka zawodowego z wprowadzeniem działań ograniczających to ryzyko oraz systemowej weryfikacji funkcjonujących w zakładzie procedur (zarządzeń, poleceń, ustaleń, instrukcji) związanych z systemowym podejściem do zagadnień bezpieczeństwa.

Praktyczne wdrażanie SZBP opiera się na wprowadzeniu takich działań, które warunkują realizację celów zawartych w Polityce Bezpieczeństwa O/ZG „Lubin”. Wprowadzona jako pierwsza „Procedura zarządzania ryzykiem zawodowym” określa:

- sposób identyfikacji zagrożeń na stanowiskach pracy,

Aby system był skuteczny, niezbędne jest współdziałanie i odpowiedzialność wszystkich, na każdym stanowisku pracy, za bezpieczeństwo własne, podwładnych i współpracowników.

Główny Instytut Górnictwa
 JEDNOSTKA CERTYFIKUJĄCA

CERTYFIKAT
 SYSTEMU ZARZĄDZANIA
 BEZPIECZEŃSTWEM I HIGIENĄ PRACY
 Nr CS / 10 / 03

Potwierdza się, że :

KGHM POLSKA MIEDŹ S.A.
 ODDZIAŁ ZAKŁADY GÓRNICZE „LUBIN”

spełnia wymagania normy PN-N-18001 : 1999 „Systemy zarządzania
 bezpieczeństwem i higieną pracy. Wymagania.”
 w obszarze działalności :

kopalnictwo rud metali nieżelaznych z wyjątkiem rud uranu i toru.

Certyfikat ważny w okresie od 12 czerwca 2003 r. do 11 czerwca 2006 r. pod warunkiem
 przestrzegania przez jego posiadacza wymagań normy PN-N-18001:1999 oraz ustaleń zawartych
 w "Umowie o certyfikację" Nr CS / 10 / 03.

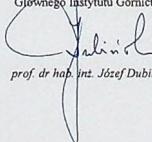
KIEROWNIK
Jednostki Certyfikującej

dr inż. Dariusz Stefaniak

NACZELNY DYREKTOR
Głównego Instytutu Górnictwa

prof. dr hab. inż. Józef Dubiński

KATOWICE, DNIA 12 czerwca 2003 r.

Certyfikat SZBP
na zgodność
z normą
PN-N-18001:1999
Oddział Zakłady
Górniczne „Lubin”
otrzymał w dniu
12 czerwca 2003
roku.

- odpowiedzialność na poszczególnych szczeblach organizacji zakładu górniczego,
 - przyjętą metodę oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
 - sposób dokumentowania oceny ryzyka oraz zaznajomienia załogi z występującym ryzykiem zawodowym na poszczególnych stanowiskach pracy,
 - okresy i sytuacje wymagające wykonania weryfikacji oceny ryzyka,
- jest podstawą prowadzenia działań dla ograniczenia zagrożeń i ryzyka zawodowego, czyli systemowego podejścia do zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy.

Całość przedstawionych działań daje podstawy zapewnienia funkcjonowania systemu. Dzisiaj można stwierdzić, że funkcjonujący już piąty rok Zakładowy System Zarządzania Bezpieczeństwem Pracy przynosi wymierne efekty widoczne w:

- poprawie warunków i atmosfery w pracy,
- podniesieniu poziomu wiedzy i świadomości załogi w zakresie występujących zagrożeń i metod zabezpieczeń,
- utrzymującej się tendencji spadku wypadkowości,
- poprawie wizerunku firmy (nagrody w konkursach ogólnokrajowych).

Opracowanie i wdrożenie Dokumentu Bezpieczeństwa (Księgi Zarządzania Bezpieczeństwem Pracy), funkcjonujących 14 procedur związanych z systemem oraz cały szereg zarządzeń i poleceń uszczegóławiających system, dało podstawy do ubiegania się o certyfikację SZBP.

NORMATYWY I STANY OLEJÓW
I SMARÓW ODDZIAŁU
G-10M C MAG-34

LP	NAZWA OLEJU	NORMA	STAN
1	OLEJ NAPĘDOWY	5000	_____
2	HYDRAULICZNY	2500	_____
3	SIEMIKOWY	500	_____
4	PRZETAKOWY	500	_____
5	SMAR OPAK. FABR.	600	_____
6	OLEJ OPAK. FABR.	600	_____
7	OLEJ PRZEPRAC.	500	_____

DATA ZM.	NAZWISKO WYD.	PODPIS
1	_____	_____
2	_____	_____
3	_____	_____

Perspektywy rozwoju

Wystarczalność zasobów w poszczególnych kopalniach KGHM Polska Miedź S.A. została określona na bazie zasobów przemysłowych, zatwierdzonych w projektach zagospodarowania złóż. Wielkość zasobów przemysłowych została obecnie skorygowana na podstawie nowych kryteriów, które spowodowały, że obliczone tą metodą zasoby przemysłowe kopalni są większe o 15%. Ma to wpływ na zwiększenie zasobów złoża eksploatowanego przez kopalnię.

Aktualnie O/ZG Lubin eksploatuje złożo w obszarach górniczych „Lubin”, „Małomice” nadanych w 1967 i 1992 roku. Budowę geologiczną złoża, w ramach zatwierdzonego obszaru górniczego, cechują liczne zaburzenia tektoniczne w postaci uskoków oraz znaczne zawodnienie warstw stropowych. Dotyczy to głównie południowo-zachodniej części złoża „Lubin - Małomice” tj. tej partii, która stanowi o dalszej perspektywie funkcjonowania kopalni.

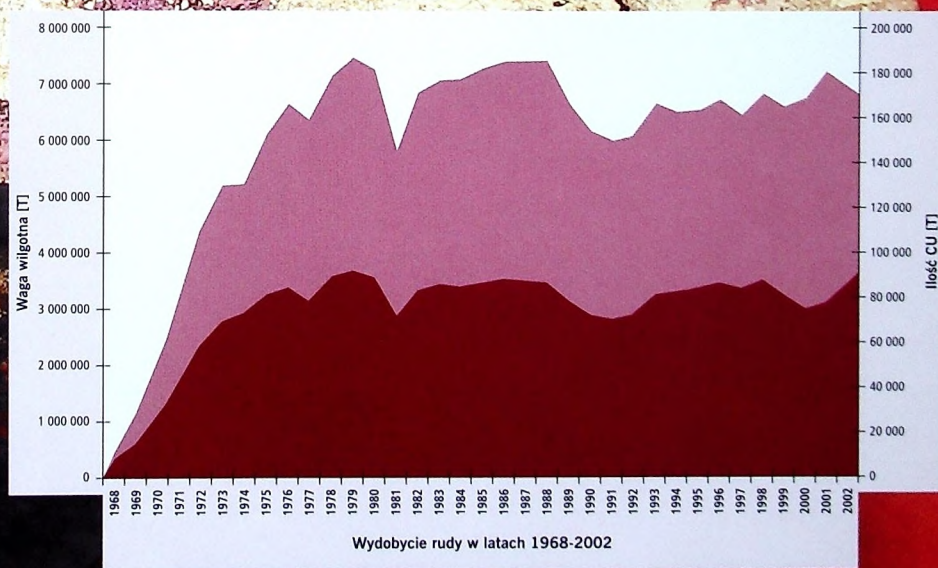
Rekompensatą od natury jest natomiast zjawisko, że złożo „Lubin - Małomice” stanowi obszar o wysokiej koncentracji większości metali, współwystępujących w złożu zwłaszcza srebra (Ag), kobaltu (Co), molibdenu (Mo) i ołowiu (Pb). Według danych z roku 2000 zawartość kobaltu w nadawie z kopalni „Lubin” była wyższa o ponad 75% w stosunku do nadawy przekazywanej do ZWR „Polkowice” i „Rudna”, natomiast zawartość srebra była wyższa o około 50% w stosunku do urobku z kopalni „Polkowice - Sieroszowice” oraz o 26% z kopalni „Rudna”.

Realizowany „Program eksploatacji złoża w KGHM Polska Miedź S.A. w latach 2000-2020” zakłada utrzymanie wydobycia na dotychczasowym poziomie. Powyższe założenia wskazują, że wielkości zasobów przemysłowych O/ZG „Lubin” pozwalają na funkcjonowanie kopalni do 2028 roku. Projektowane wydobycie kopalni w okresie 2002-2022 wynosić ma średnio 6,5 mln MG/rok.

Od 2024 roku zacznie się gwałtowny spadek wydobycia, który skończy się w roku 2028 likwidacją kopalni (zakończenie eksploatacji). Ta prognoza uzależniona jest jednak od czynników zewnętrznych w skali makro. Decydujące znaczenie będzie mieć cena miedzi na rynkach światowych i ekonomia kosztów wydobycia kopaliny.

Mineralizacja
bornitowo-chałkozynowa
chałkopirytowa
w dołomicie
organogenicznym

Znaczenie zakładu dla rozwoju miasta i regionu

1957
WYDARTA
ZIEM

Miasto powstałe na miedzi

W latach 60-tych, w początkach budowy Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego, Lubin zamieszkiwało zaledwie 5 tysięcy mieszkańców. Gospodarka niedoinwestowanego powiatu lubińskiego z nierozwiniętą infrastrukturą społeczno-przemysłową opierała się przede wszystkim o rolnictwo. Jedynymi zakładami produkcyjnymi były: Dolnośląska Fabryka Instrumentów Lutniczych, mleczarnia, zakłady gazownictwa i zakłady związane z produkcją rolną.

Podstawowym aktem prawnym otwierającym Lubinowi drogę do rozwoju i zaistnienia na mapie gospodarczej Polski była uchwała nr 9 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 1962 roku w sprawie zagospodarowania Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego i zabezpieczenia realizacji inwestycji w tym okręgu w latach 1961-1965.

Szczegółowy plan regionalny LGOM na lata 1966-1980 został opracowany przez Pracownię Planów Regionalnych Prezydów Wojewódzkich Rad Narodowych we Wrocławiu i Zielonej Górze w 1966 roku. Powyższe plany nakładały określone zadania na Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego i KGHM.

Realizacja zadań wynikających z budowy nowego regionu przemysłowego spowodowała rewolucyjny rozwój zacofanego dotychczas regionu.

Na Dolnym Śląsku powstał nowy okręg przemysłowy, którego siedzibę usytuowano centralnie – w Lubinie.

Największy wkład inwestycyjny państwa w budowę LGOM przypada na lata 1960-1975. W tym czasie Lubin radykalnie zmienił swoje oblicze. Z sennego, prowincjonalnego miasta, stał się otwartym, przyciągającym przybyszów z całego kraju ośrodkiem. Zainteresowanie budową LGOM-u najwyższych władz partyjnych i rządowych, których przedstawiciele często wizytowali budowniczych nowego zagłębia, miało również znaczący wpływ na rozwój infrastruktury miasta i jego zaopatrzenie.

Miasto i rejon – obok Górnego Śląska – znalazły się w gronie regionów uprzywilejowanych. Dotyczyło to także priorytetów płacowych.

Dr inż. Tadeusz Zastawnik był dyrektorem naczelnym KGHM w pionierskich latach 1962-1975, które były niezwykle istotne dla rozwoju LGOM-u.

W chwili mianowania Tadeusza Zastawnika na dyrektora naczelnego KGHM sytuacja na budowie nowego Zagłębia była dramatyczna. W 1962 roku głębione były już szyby L-III, L-II i L-I, w których częste awarie na całe miesiące wstrzymywały prace górników. Nie brakowało również sukcesów, jak w marcu 1963 roku, kiedy to szyb L-III dotarł do pokładu rudy miedzi.

Rok 1964 okazał się przełomowym dla inwestycji miedziowej. Na najwyższych szczeblach władzy państwowej pojawiły się wątpliwości – czy warto kontynuować tak ryzykowną inwestycję? W opinii oponentów „pieniądze topione w błocie LGOM-u” mogły z korzyścią zafunkcjonować w przemyśle maszynowym. Problemem tym osobiście interesował się

I sekretarz KC PZPR Władysław Gomułka. Dyrektor Zastawnik był kilkakrotnie wzywany do Warszawy, aby przekonać, że załoga jest w stanie wybudować planowane kopalnie. Zasadnicza rozmowa odbyła się w obecności Bolesława Jaszczyka – sekretarza KC partii. Ostateczną decyzję podjęło Biuro Polityczne KC PZPR.

Ten epizod miał kapitalne znaczenie dla przyszłości LGOM-u. W miesiąc potem rząd przyznał środki na kontynuowanie budowy kopalń „Lubin” i „Polkowice”, rozbudowę huty miedzi w Legnicy oraz budowę Zakładów Mechanicznych „Legmet”. Budowniczo wie nowego Zagłębia Miedziowego wykorzystali tę szansę.

Twórcy miedziowego regionu – Jan Wyżykowski i Tadeusz Zastawnik – wyróżnieni zostali tytułami „Honorowych mieszkańców Lubina”.

Ludzie Miedzi

Z perspektywy budowy nowego Zagłębia Miedziowego i jego udziału w tworzeniu majątku narodowego koniecznym jest przypomnieć rolę dra inż. Tadeusza Zastawnika. Obok dra Jana Wyżykowskiego – odkrywcy wielkiej miedzi, zapisał się on znacząco w powstaniu przemysłu miedziowego.

Kompleks szypów LG
z główną stacją transformatorową

Miedź dla regionu i miasta

W latach 1960-1975 Lubin przeżył okres dynamicznego rozwoju. W ciągu kilkunastu lat miasto osiągnęło swój obecny kształt urbanistyczny. W krótkim czasie ilość mieszkańców przekroczyła 70 tysięcy. Pojawiły się nawet prognozy demograficzne o możliwym przekroczeniu magicznej liczby 100 tysięcy mieszkańców. Jednak w szczytowym momencie liczba zameldowanych osiągnęła 82 tysiące. Obecnie obserwuje się jej powolny spadek.

Prezentując wkład przemysłu miedziowego w rozwój miasta i regionu trudno rozdzielić zadania, które zrealizowano w ramach KGHM czy ZG „Lubin”. Przedstawione dokonania obejmują swoim zasięgiem miasto, region oraz placówki naukowe, stanowiące zaplecze kadrowe i badawcze dla LGOM-u.

Efekty obecności przemysłu miedziowego można zauważyć w wielu dziedzinach życia społecznego:

Gospodarka komunalna i mieszkaniowa:

- rozbudowa sieci wodociągów, kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- odbudowa miejskiej gazowni,
- przebudowa drogi Lubin-Polkowice poprzez wykonanie dwupasmowej drogi szybkiego ruchu wraz z oświetleniem na odcinkach łączących dojazdy do poszczególnych szybów,
- wykonanie oświetlenia ulic w Lubinie oraz na odcinku drogi krajowej Lubin-Polkowice,
- rozbudowa sieci ulic w mieście,
- budowa sieci ciepłowniczej i elektrociepłowni, zapewniającej w latach 60-tych znaczącą ilość ciepła dla miasta,
- realizacja budowy osiedla awaryjnego i osiedla Staszica, które przez wiele lat było administrowane przez ZG „Lubin”,

- włączenie zakładowej elektrociepłowni w układ grzewczy miasta,
- udział kopalni (jako inwestora zastępczego) w budowie Centralnej Ciepłowni dla miasta,
- uzbrojenie terenu pod budownictwo jednorodzinne na Osiedlu Przylesie, sfinansowane z budżetu gminy miejskiej,
- położenie kabla energetycznego Lubin - Polkowice,
- wykonanie przejścia nadziemnego nad ulicą Hutniczą.

Oświata i wychowanie:

- budowa dwóch przedszkoli w Lubinie,
- budowa Szkoły Podstawowej nr 4, która od 1972 roku nosiła imię „Przodowników Pracy ZG Lubin”.

W latach 1960-1975 wiele zadań realizowano jako łączne inwestycje miedziowe, które prowadzono w ramach KGHM jako przedsiębiorstwa wielozakładowego. Po tym okresie łatwiej można wyodrębnić nadzór poszczególnych zakładów w budowie i rozbudowie infrastruktury w ramach inwestycji własnych.

Panorama Lubina

Budowa zakładowych mieszkań przy lubińskim rynku

Lubiński stadion

Zdrowie i opieka społeczna:

- budowa szpitala powiatowego w Lubinie,
- budowa kompleksu górniczej służby zdrowia – obecnie Miedziowego Centrum Zdrowia.

Komunikacja i łączność:

- rozbudowa bazy lubińskiego oddziału PKS (w okresie szczytowym ponad 220 jednostek obsługiwało przewozy pracownicze KGHM),
- modernizacja stacji PKP - Lubin Górniczy,
- budowa przystanków PKS na terenie miasta i powiatu,
- budowa Stacji Technicznej Obsługi Samochodów (były Polmozbyt),
- budowa 4. mijanek na szlaku kolejowym Legnica - Lubin - Głogów,
- budowa Przemysłowej Linii Kolejowej na potrzeby transportu rudy i koncentratu miedzi,
- budowa portu rzecznego w Ścinawie
- udział w realizacji „Programu kompleksowej modernizacji oświetlenia drogowego miasta Lubina” oraz systemu monitorującego komunikację miejską typu GPS.

Kultura:

- budowa Domu Kultury Zagłębia Miedziowego w Lubinie, otwartego w 1969 roku.
- udział w modernizacji placówki Centrum Kultury „Muza”.

Kultura fizyczna:

- budowa stadionu miejskiego przy ulicy Odrodzenia,
- wykonanie obiektów sportów wodnych na Zalewie Małomickim,
- budowa hali sportowej przy Zasadniczej Szkole Górniczej,
- ułożenie bieżni tartanowej na stadionie miejskim,
- budowa hali sportowej przy Szkole Górniczej,

- udział w przystosowaniu wieży ciśnień na Osiedlu Przylesie do nowej funkcji wieży wspinaczkowej (obecnie najwyższy tego typu obiekt w kraju). Słynny „kieliszek”, którego nigdy nie napełniono wodą, stał się wielką atrakcją sportową.

Współpraca ze szkolnictwem wyższym:

- udział w budowie obiektów Ekonometrii: Instytutu Metod Rachunku Ekonomicznego Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu,
- udział w realizacji obiektów Wydziału Górniczego i Wydziału Metali Nieżelaznych AGH w Krakowie,
- udział w modernizacji i wyposażeniu bazy Kliniki Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Przemysł lekki:

- budowa zakładu odzieżowego „Elpo” w Lubinie.

Inwestycje socjalne:

- w rejonie szybu L-VI uruchomiono wytwórnię wód i napojów gazowanych, która zaopatrywała zakłady LGOM-u.

Ochrona środowiska i eliminowanie skutków eksploatacji na powierzchnię:

- uruchomienie rurociągu wody pitnej dla mieszkańców Szklar Górnych,
- oddanie do użytkowania zawrotów wód deszczowo-przemysłowych rejonów LG i LW, mających na celu likwidację zanieczyszczeń ściekami rzeki Zimnicy oraz z rejonu LZ w celu ochrony rzeki Zielenicy,
- uruchomienie rurociągu wody pitnej (o długości 5 km) łączącego ujęcie wody w rejonie Jędrzychowa i Sobina z hydrofornią na terenie LZ.

Wiele z wymienionych powyżej osiągnięć przemysłu miedziowego stało się ważnym argumentem na korzyść powołania w 1975 roku województwa legnickiego.

Lubin dziś

Lubin położony jest w granicach administracyjnych województwa dolnośląskiego, leży między Zieloną Górą a stolicą regionu Wrocławiem, od którego odległy jest o 70 kilometrów.

Przez miasto przebiega droga krajowa będąca częścią międzynarodowej trasy Jakuszyce – Świnoujście, a w pobliżu usytuowana jest autostrada A4 łącząca Polskę z Zachodem. Dzięki temu Lubin ma łatwy dostęp do najważniejszych europejskich szlaków komunikacyjnych. W przyszłości, dzięki planowanym autostradom A-8 i A-12 otworzą się nowe połączenia ze stolicą kraju oraz południem Europy.

Obecnie w Lubinie mieszczą się siedziby starostwa oraz urzędów gmin miejskiej i wiejskiej. Miasto poszczycić się może nowoczesną infrastrukturą społeczno-gospodarczą. W Lubinie poza zarządem miedziowego holdingu funkcjonuje również oddział Spółka – Zakład Gospodarki Wodą oraz spółki z udziałem KGHM Polska Miedź S.A.: Pol-Miedź Trans, Energetyka, Miedziowe Centrum Zdrowia, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „Cuprum”, Miedziowe Centrum Kształcenia Kadr, Centrum Innowacji Technicznych „Inova” (dawniej Zakład Doświadczalny), KGHM „Metraco”, Dolnośląska Spółka Inwestycyjna S.A. oraz KGHM Metale S.A. Czynnikiem stanowiącym o otwarciu miasta na współpracę międzynarodową jest wciąż potencjał przedsiębiorstw i zakładów związanych z KGHM.

W XX-wiecznej historii Polski Lubin należy do niewielu ośrodków miejskich zbudowanych prawie od podstaw, takich jak Jastrzębie Zdrój, Tychy czy Gdynia.

To „ludzie z miedzi”, budując kopalnię, stworzyli miasto nowoczesne i życzliwe dla mieszkańców. Bez ZG „Lubin” na mapie gospodarczej kraju nie byłoby miasta Lubina.

Wieża wspinaczkowa
na Osiedlu Przylesie

A po pracy...

Równoległe z budową kopalni organizowano życie kulturalne, które miało nie tylko dostarczyć rozrywki. Zgodnie z założeniami, starano się stworzyć odpowiednie warunki do odpoczynku i rekreacji, a jednocześnie zintegrować załogę pochodzącą ze wszystkich zakątków kraju.

Kierownik oddziału G-7 K. Bombik z drużyną

*K. Tkaczuk - Naczelny
Strażak „Przystanku
Wódstock 2002”*

Wiele z podejmowanych inicjatyw kulturalnych było nie tylko efektem działań zakładu ale wynikało również z wewnętrznej pasji i zaangażowania osób, które mogły realizować własne zainteresowania.

Na początku lat 70-tych w trzech hotelach pracowniczych mieszkało około 920 osób, pozostali wynajmowali opłacane przez zakład pracy kwatery. Czas oczekiwania na własne mieszkanie nie był zbyt długi, własne lokum przyznawano po 1-2 latach pracy.

Wyżywienie zapewniała stołówka znajdująca się przy ul. M.Curie-Skłodowskiej oraz kioski spożywcze usytuowane bezpośrednio na terenie trzech rejonów zakładu.

Ważnym aspektem polityki socjalnej było stworzenie odpowiedniej bazy wypoczynkowej dla pracowników i ich rodzin.

*Zabawa mikołajkowa
zorganizowana przez górników.
Na zdjęciu: kierownik oddziału MD-5
E.Braszcok w roli św. Mikołaja.*

Ośrodek wypoczynkowy z Wojnowie

Początkowo korzystano z ośrodków innych przedsiębiorstw oraz kwater prywatnych. Budowa obiektów wypoczynkowych w Wojnowie i Szklarskiej Porębie, oraz korzystanie z oferty urlopowej innych zakładów KGHM pozwoliło rozwiązać te problemy.

Zespół
Muzyczny
Miedziortny
(1975)

**DOM KULTURY
ZAKŁADÓW
GÓRNICZYCH
„LUBIN”
W LUBINIE
UL. M. SKŁODO-
WSKIEJ 88**

Jak co roku, 4-go grudnia, zakładowa orkiestra dęta budzi górniczymi melodiami mieszkańców Lubina, aby przypomnieć im, że „Lubin górnictwem stoi”

W początkach lat 70-tych (w hotelu D-25) powstał Zakładowy Dom Kultury, wokół którego skupiły się m.in.:

- Koło Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego
- Robotnicze Stowarzyszenie Twórców Kultury
- Koło Polskiego Związku Wędkarskiego
- Klub Honorowych Dawców Krwi
- Koło Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa.

Zakładowy Dom Kultury tętnił do niedawna życiem. Spotkania z ciekawymi i znanymi ludźmi cieszyły się dużym zainteresowaniem pracowników i ich rodzin. W ZDK działały również zespoły: taneczny i muzyczny. W ramach Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury zorganizowano sekcje: fotograficzną, plastyczną, metaloplastyki, rzeźby, poezji i haftu. Spotykali się tu również brydżyści, numizmatycy oraz klub PTTK „Joy”.

Z początkiem 1970 roku rozpoczęła działalność orkiestra dęta. Jej założycielem był Czesław Piątkowski a pierwszym dyrygentem Jan Werbowy, w 1973 roku jego miejsce zajął Wacław Janiszewski. Orkiestrę kopalni Lubin okłaskiwała publiczność Görlitz, Wilna, Rygi i Petersburga. Obecnie daje około 60 koncertów rocznie.

Zespół taneczny

Górnicy Chór Męski, powstał w 1980 roku przy Domu Kultury Zagłębia Miedziowego. W związku z likwidacją DKZM-u został objęty mecenatem zakładu. Obecnie liczy 50 członków. Chór wpisał się trwale w krajobraz kultury Zagłębia Miedziowego. Uczestniczy w niemal wszystkich ważniejszych wydarzeniach związanych z uroczystościami państwowymi, regionalnymi, kościelnymi i górnictwem. Zdobył wiele wyróżnień i nagród na festiwalach w kraju i za granicą. Szczególną uwagę chór przywiązuje do występów dla Polonii kresowej, którą często odwiedza z repertuarem polskiej pieśni patriotycznej, a także z darami. Od początku istnienia zespołu obowiązki dyrygenta sprawuje Zdzisław Francuz, prezesem zarządu jest Piotr Strzelecki.

*Chór górniczy w towarzystwie
Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego*

*Wystawa działkowców
podczas zakładowego festynu*

Zdecydowanie najliczniejszą grupą o wspólnych zainteresowaniach byli działkowcy, skupieni w Pracowniczych Ogrodach Działkowych, objętych patronatem zakładu.

Honorowi krwiodawcy

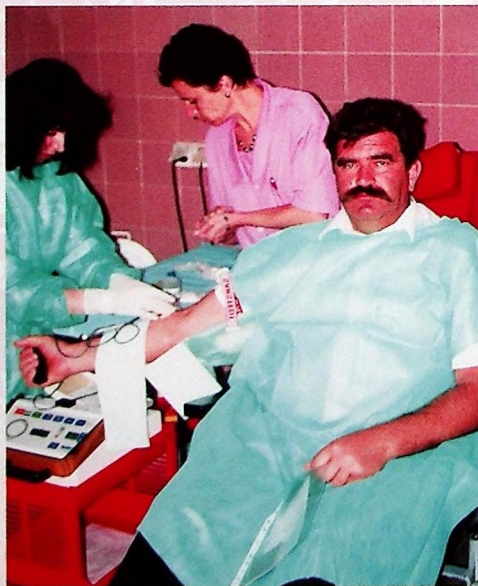

Honorowi krwiodawcy w Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie

Wielkim uznaniem i szacunkiem cieszy się w zakładzie działalność Klubu Honorowych Dawców Krwi „Serce Górnika”. Klub zorganizowano w roku 1970, a jego pierwszym prezesem był Bolestaw Matek. Celem klubu jest służenie darem życia ludziom będącym w potrzebie. Jego członkowie zorganizowali wiele akcji, między innymi na rzecz ofiar trzęsienia ziemi w Armenii i Rumunii, dla potrzeb Kliniki Kardiologicznej w Zabrze, dla małych pacjentów „Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie i „Centrum Zdrowia Matki Polki” w Łodzi. Przede wszystkim pomagano ratować życie kolegów, którzy ulegli wypadkom w pracy.

W latach 1970-2002 członkowie klubu oddali honorowo 47 800 litrów krwi, daru życia. Władysław Flak, Edward Każanowicz, Marek Mogielski, Marek Skowron, Zbigniew Sulski i Jerzy Ziółkowski (aktualny prezes klubu) oddali dotąd honorowo ponad 50 litrów krwi każdy.

Centrum Zdrowia Dziecka
w Warszawie - J. Jasiński, górnik operator G-5

Zawody wędkarskie

Jedną z najliczniejszych zorganizowanych grup są wędkarze zrzeszeni w kole PZW, które liczy obecnie ponad 600 członków. Ich celem jest propagowanie aktywnego wypoczynku nad wodą, a także świadomości ekologicznej wśród młodzieży. Najwyższe zdobyte przez członków koła laury to: Drużynowe Mistrzostwo Federacji Górniczej w 1986 roku i II miejsce w Mistrzostwach Polski Górników w roku następnym.

Pamiątki
z imprez
organizowanych
przez zakładowe
koło PTTK

Zorganizowane w 1970 roku Koło PTTK zrzeszało sporą część załogi. Liczne rajdy, wycieczki i ogniska dawały pracownikom i ich rodzinom możliwość aktywnego wypoczynku. Obecnie imprezy plenierowe prowadzi zakładowe organizacje związkowe, które urozmaicają spotkania zawodami strzeleckimi i wędkarskimi, a także festynami i biesiadami rodzinnymi. Częstym miejscem tych spotkań jest „bacówka” wybudowana przez zakład na zrehabilitowanej hałdzie kopalnianej w rejonie LG.

„Bacówka”

Zawody strzeleckie

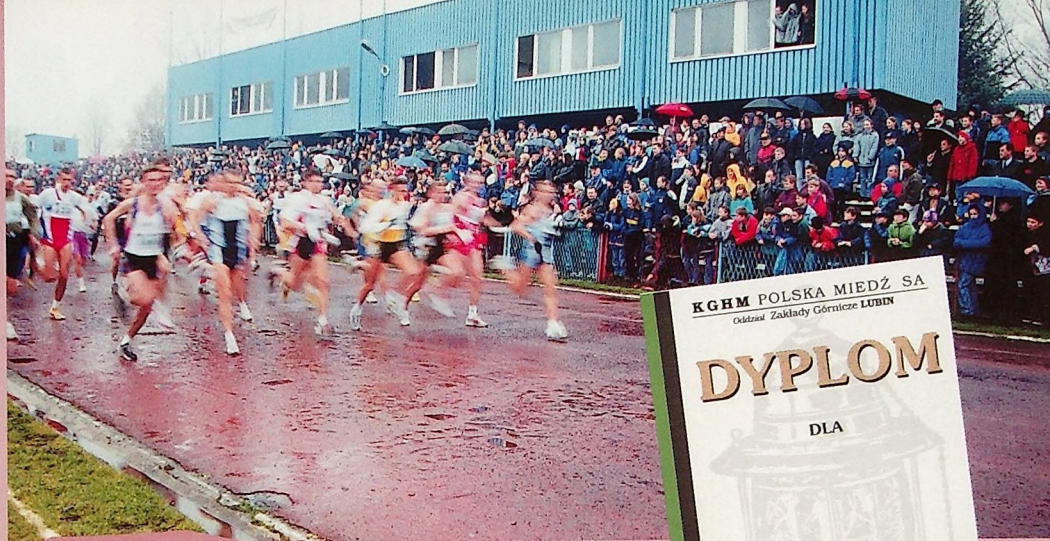

Ważną rolę w zakładzie pełni koło Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, które organizuje sympozja i seminaria naukowe z okazji zakładowych jubileuszy. Zarząd koła zainicjował i uczestniczył w utworzeniu (w 1973 roku) Ośrodka Elektronicznej Techniki Obliczeniowej oraz wdrożenia systemu informatycznego SEPAR (z zakresu eksploatacji i remontów maszyn ciężkich). Przez blisko 20 lat znaczącą rolę kulturotwórczą w mieście pełnił klub koła SITG zlokalizowany w piwnicach zabytkowego ratusza.

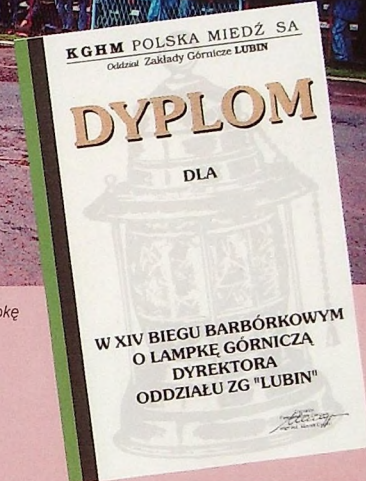
W początkach lat 70-tych, w ramach zakładowego Klubu Techniki i Racjonalizacji, organizowano pomoc dla racjonalizatorów i wynalazców oraz turnieje Mistrzów i Młodych Mistrzów Techniki. Organizowano giełdy wynalazczości, a także szeroko zakrojoną działalność informacyjno-szkoleniową. W dalszym ciągu organizowane są prelekcje, odczyty, wystawy, konkursy i spotkania oraz imprezy okolicznościowe, a zwłaszcza Karczmy Piwne z okazji Barbórki.

Waldemar Glinka - zwycięzca XV Biegu o Lampkę Górnica 2002

Uczestnicy Biegu o Lampkę Górnica 2001

W ramach obchodów Barbórki organizowany jest Ogólnopolski Bieg Uliczny o Lampkę Górnica. Impreza, której 18-ta edycja przypada na rok 2003, cieszy się ogromnym zainteresowaniem tak wśród biegaczy jak i widzów.

Obchodom Dnia Górnika towarzyszy wiele imprez: zjazdy do kopalni dla rodzin, zwiedzanie zakładu przez dzieci i młodzież, zawody wędkarskie i strzeleckie oraz turnieje sportowe. Dzięki temu wszyscy mogą uczestniczyć w obchodach górniczego święta.

M. Cypko dekoruje zwycięzców biegu na milę sztygarską: P. Artukiewicza, M. Bobińskiego, E. Wołaka

1

2

3

4

5

6

7

Na zdjęciach:

ZZ Pracowników
Dolowych (nr 9)

ZZ Pracowników
Technicznych
i Administracji „Dozór”
(nr 5, 7)

ZZ Pracowników
Przemysłu Miedziowego
(nr 8, 10, 11, 12, 13)

NSZZ Solidarność (nr 2)

PTTK (nr 3, 6)

SITG (nr 1, 4)

8

...bawimy się

czyli związki zawodowe i organizacje zakładowe
w roli organizatorów imprez integracyjnych

10

11

13

9

12

1

2

3

4

1. Mikołajkowy Góbabnik 2002
2. Po skoku przez skórę
3. Karczma „Światowa Wystawa Fauny Górniczej 2001”
4. Zespół muzyczny Dyrektorów zakładu (2002)

W zakładzie przywiązuje się dużą wagę do kultywowania tradycji górniczych. Organizowane są centralne i zakładowe karczmy piwne z tradycyjnym skokiem przez skórę. Biesiady piwne przygotowują rejon, organizacje związkowe, a także stowarzyszenia.

Spotkania pań, organizowane początkowo w formie combów babskich, z czasem przekształciły się w **góbabniki** integrujące „górnika”, „babę” i „urzędnika” – stąd ich nazwa. Spotkania odbywają się w oparciu o starannie przygotowane scenariusze, poruszające często aktualne tematy.

Uroczystość
wręczenia
honorowych
szpad górniczych

Honorowa szpada
górnicza wręczana
po 25-ciu latach
nienagannej pracy
pod ziemią

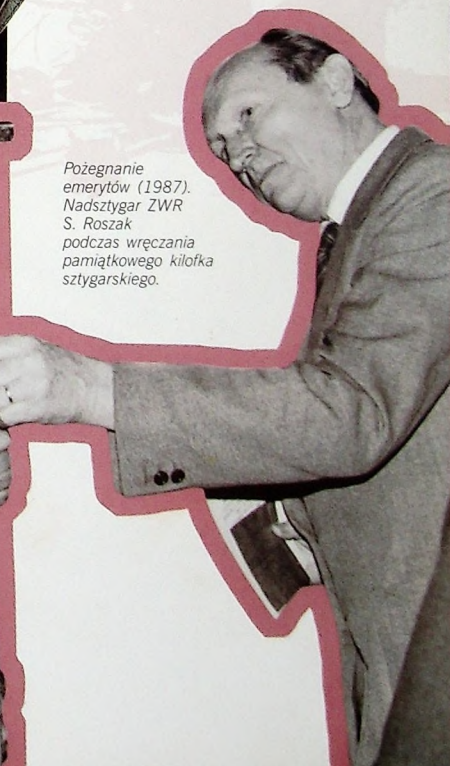
Spotkanie z jubilatami 35-lecia pracy (1999)

Z okazji Dnia Górnika, obok karczm piwnych, organizowane są pożegnania emerytów, spotkania z jubilatami, oraz akademie połączone z wręczeniem odznaczeń i honorowych szpad górniczych. Wieloletnią tradycją jest organizacja spotkań z matkami, których co najmniej trzech synów pracuje w zakładzie.

Pożegnanie
emerytów (1987).
Nadsztygar ZWR
S. Roszak
podczas wręczenia
pamiątkowego kilofa
szygarskiego.

Śpiewać każdy może...

... gdyż tradycją karczm piwnych i góbabników jest wspólne śpiewanie „barbórkowych przebojów” z pomocą specjalnie przygotowanych na tę okoliczność śpiewników.

Imprezom barbórkowym co roku nadaje się inny „temat przewodni”. Jest on widoczny nie tylko na okładkach śpiewników, ale przede wszystkim w scenografi, kostiumach i scenariuszu imprezy.

Po skoku przez skórę.
Od lewej: J. Jankowski, T. Szelaąg,
K. Pacyna, T. Ciemkowski oraz młody lis

Zawiadowca „Przystanku Wódstock 2002” A. Kuźmicki i M. Czechowski

Sztygarzy oddziałowi w tańcu
pogo-pogo („Przystanek
Wódstock” 2002)

Uczestnik „Przystanku Wódstock” Hary Kriszna J.Zator

Dowódca pokojowego
patrolu „Przystanku
Wódstock” R. Podolski
i prezes Karczm
Piwnych
J. Kuźniar

Jak mało który, zawód górnika, wyrasta z kultywowania od wieków tradycji. Codzienne górnicze pozdrowienie „szczęść Boże” czy świętowanie Barbórki na stałe utrwaliły się w życiu miasta.

Pierwsze zakładowe spotkanie gwareckie odbyło się w 1971 roku, choć już rok wcześniej przygotowano okolicznościowe kufle.

Nadanie miastu charakteru górniczego przypieczętowane zostało w 1977 roku podczas uroczystości na lubińskim rynku. Mieszkańcy obejrzeni wówczas tradycyjny „skok przez skórę”, czyli pochód młodych lisów pod wodzą Lisa Majora. Młodzi adepci górniczego trudu, w obecności starszyny gwareckiej, zostali wtedy zapisani do gwareckiego stanu. Obchody zakończyła tradycyjna Karczma.

Pod pomnikiem Wyzwolenia Lubina

Sprawowany przez zakład w minionych 35 latach mecenat kulturalny pomógł ukształtować – w życiu załogi, miasta i całego okręgu miedziowego – własny niepowtarzalny charakter.

Obecnie zakład wciąż sponsoruje i organizuje imprezy kulturalne, stara się również zaspokajać potrzeby socjalne załogi.

Skok przez skórę na lubińskim rynku

Kierownictwo kopalni pod pomnikiem Jana Wyżykowskiego (od lewej: M. Cypko, Z. Mackało, R. Wdowiak)

Wykaz osób kierownictwa i wyższego dozoru ruchu w latach 1968-2003

poz. 17, 22, 23, 24 - alfabetycznie,
pozostałe chronologicznie

1. Dyrektorzy

Grzanka Dionizy
Mięśowicz Włodzimierz
Bojakowski Janusz
Jesionek Adam
Szczerba Józef
Ziaja Kazimierz
Markowski Jerzy
Szeląg Tadeusz
Wdowiak Ryszard
Cypko Marek
Tkaczuk Krzysztof

2. Dyrektorzy Techniczni

Wołczyński Alfred
Słowiński Zenon
Sadecki Jan
Samborski Ryszard
Ziaja Kazimierz
Markowski Jerzy
Szeląg Tadeusz
Cieszkowski Tomasz
Kuźmicki Andrzej
Cypko Marek
Wdowiak Ryszard
Tkaczuk Krzysztof
Kuźmicki Andrzej

3. Dyrektorzy Ekonomiczni (Finansowi)

Pietraszko Kazimierz
Kot Czesław
Szymczak Stanisław
Kulczycki Mieczysław
Sabiniarz Zenon
Stafiniak Paweł

4. Dyrektorzy Pracowniczy

Kwiatkowski Edward
Chmielowski Władysław
Krzyżanowski Edward
Spaczyński Kazimierz
Szymczak Joachim

Moszczyński Andrzej
Mackało Zygmunt

5. Dyrektorzy Inwestyjni

Jagiello Stanisław
Litwin Jan
Grzyb Zbigniew
Mularski Czesław
Żymalski Andrzej

6. Główni Księgowi

Pakuła Zdzisław
Kamiński Kazimierz
Ladek Henryk
Płuska Wiesław
Cagara Zbigniew
Misztal Irena
Norberciak Ewa

7. Główni Inżynierowie Górnicy - Zawiadowcy

Słowiński Zenon
Sadecki Jan
Samborski Ryszard
Wierzchoń Mieczysław
Wróblewski Zygmunt
Szeląg Tadeusz
Cieszkowski Tomasz
Kur Zbigniew
Kuźmicki Andrzej
Niechwiej Andrzej

8. Główni Inżynierowie Energ - Mechaniczni

Derbot Zbigniew
Kryszczuk Romuald
Maćków Piotr
Marcinkowski Zbigniew
Kowal Andrzej

9. Główni Inżynierowie ZWR

Masłowski Czesław
Brok Stawomir
Bułkowski Brunon
Zboński Stanisław

10. Główni Inżynierowie Wentylacji

Gola Kazimierz
Piwnik Stanisław
Blicharski Ryszard
Augustyn Wiesław

11. Główni Inżynierowie Mechaniki Górniczej i Obudowy

Żabski Zbigniew
Bober Antoni
Markowski Jerzy
Bober Antoni
Mróz Janusz

12. Główni Inżynierowie BHP

Śmieja Józef
Lach Stanisław
Wójcik Julian
Bombik Krzysztof
Sobieszek Wojciech

13. Główni Inżynierowie Strzałowi

Panic Alojzy
Pilch Jerzy
Kwiatkowski Józef
Lubas Ludwik
Rak Stanisław
Szczepanik Czesław
Zdrojewski Adam

14. Główni Geolodzy

Kowal Teofil
Mochyla Jan
Kienig Edward
Szarowski Wiesław

15. Główni Hydrogeolodzy

Mochyla Jan
Rzepa Kazimierz
Szumilas Stanisław

16. Główni Miernicy

Dychtowiec Zenon
Zogórski Jan
Mazur Jan

17. Kierownicy Robót Górniczych

Bober Antoni
Cieszkowski Tomasz
Furmaniewicz Ryszard
Gibus Jerzy
Kozioł Paweł
Kosmański Władysław
Kur Zbigniew
Kuźniar Jarosław
Kuźmicki Andrzej
Kyzioł Lucjan
Luzar Józef
Maliszewski Zbigniew
Markowski Jerzy
Niechwiej Andrzej
Parnecki Przemysław
Piwnik Stanisław
Rzepka Edward
Samborski Ryszard
Szczupakiewicz Czesław
Szeląg Tadeusz
Tkaczuk Krzysztof
Tomicki Bronisław
Wachlarz Waldemar
Wierzchoń Mieczysław
Wójcik Julian

18. Główni Mechanicy Urządzeń Głównych

Markiewicz Ryszard
Lignar Feliks
Ziółek Jan
Barański Wiesław
Anacki Jan
Marcinkowski Grzegorz

19. Główni Mechanicy Maszyn Dołowych

Maćków Piotr
Leja Stanisław

Marcinkowski Zbigniew
Jankowski Antoni
Prokosz Zygmunt
Orzechowski Andrzej
Olko Jacek
Żurek Janusz

20. Główni Mechanicy Odstawy Taśmowej

Janiuk Mirosław
Cyganowski Wiesław

21. Główni Energetycy

Pleśniak Józef
Wierzbński Alfred
Sobka Marian
Smolarek Ryszard

22. Nadsztygarzy Pionu Górniczego

Baran Wojciech
Bednarski Janusz
Bednarkiewicz Józef
Błądek Wiktor
Blicharski Ryszard
Bombik Krzysztof
Cieszkowski Tomasz
Czarciański Bronisław
Czechowski Marek
Dacko Stanisław
Dłużak Andrzej
Drzemicki Romuald
Drohomirecki Michał
Dudek Władysław
Duljasz Jerzy
Gibus Jerzy
Głodowski Jacek
Gołębiowicz Zbigniew
Grzebiński Jerzy
Gutowski Marian
Hoduń Józef
Hycnar Zbigniew
Jagiełło Krzysztof
Jankowski Jan
Jungto Waldemar
Kaczmarek Władysław

Kalinkowski Stanisław
Karwot Bolestaw
Kieryk Roman
Kluczyński Władysław
Kolton Henryk
Koszewski Andrzej
Kotów Emil
Kotwica Marek
Kowalczyk Józef
Kowalczyk Robert
Kowalski Stanisław
Kubiak Darostaw
Kudła Aleksander
Kur Zbigniew
Kurzydło Henryk
Kuzniar Jarosław
Kuźmicki Andrzej
Kyzioł Lucjan
Lechman Zbigniew
Lubański Tadeusz
Lubas Ludwik
Luzar Józef
Majorczyk Jan
Makiela Zbigniew
Maliszewski Zbigniew
Markowski Jerzy
Mróz Janusz
Niechwiej Andrzej
Nowakowski Rafał
Pabian Janusz
Paprocki Henryk
Pawlak Zygfryd
Pielech Stanisław
Pietrucik Stanisław
Powązka Wiesław
Porzycki Krzysztof
Rak Stanisław
Rzepa Kazimierz
Sajewicz Adam
Sezeniewski Andrzej
Sikora Henryk
Stupski Stanisław
Stąporek Jerzy
Stanisławek Zygmunt
Stec Stanisław
Struski Lucjan

Such Roman
Szczepanik Czesław
Szczurba Stefan
Szczupakiewicz Czesław
Śmieja Zdzisław
Tkaczuk Krzysztof
Tomicki Bronisław
Uniatowicz Jan
Wachlarz Waldemar
Wardziukiewicz Zbigniew
Wolak Edward
Wójcik Edward
Wójcik Julian
Zdrojewski Adam
Zembaty Stanisław
Zorychta Otton
Żydowicz Roman

23. Nadsztygarzy Działów Energ - Mechanicznych

Adamowicz Jan
Anacki Jan
Barański Piotr
Barański Wiesław
Bąk Jan
Bobiński Mieczysław
Brodowski Henryk
Cyganowski Wiesław
Fierla Gustaw
Forys Józef
Frączkiewicz Stanisław
Fuczek Andrzej
Godlewski Stanisław
Harazin Jerzy
Hartel Marian
Jakubów Stawomir
Janiuk Mirosław
Jankowski Antoni
Kacprzak Stanisław
Kaleta Piotr
Kaleta Rene
Kasperek Leon
Kłosiński Grzegorz
Kosiński Józef
Kostka Tomasz
Koszyłowski Piotr

Kowal Andrzej
Kowalski Franciszek
Kozdrowski Antoni
Litwinek Jerzy
Marcinkowski Grzegorz
Marcinkowski Zbigniew
Masztalerz Wiesław
Matla Adam
Mąkosa Janusz
Misiak Dariusz
Nabzdyk Ireneusz
Nawrot Artur
Niechajczyk Alfred
Nogieć Zdzisław
Nowak Mieczysław
Omański Henryk
Pakuta Edmund
Pasiecznik Bolestaw
Pazoła Janusz
Pieczyński Janusz
Prokosz Zygmunt
Przygoński Czesław
Rossian Ferdynand
Rożek Andrzej
Rzepczyński Mariusz
Sobka Marian
Styś Włodzimierz
Szytkowicz Jan
Sikorski Czesław
Staszulonek Aleksander
Tomala Józef
Tyrakowski Robert
Urbanak Urban
Wierzbński Alfred
Wójcik Andrzej
Wrona Franciszek
Wróbel Harald
Zajac Józef
Żelazko Waldemar
Żurek Janusz

24. Dyspozytorzy Ruchu

Banach Karol
Będkowski Stanisław
Błachnio Stanisław

Bombik Krzysztof
Cyrulik Józef
Dacko Stanisław
Kaczmarek Władysław
Kur Zbigniew
Majer Jan
Maksymow Ryszard
Mazurkiewicz Zygmunt
Nowosadko Zdzisław
Padewska Carmen
Pawlak Zygfryd
Piątkowski Czesław
Piwnik Stanisław
Rynkar Józef
Struzik Andrzej
Strzelecki Piotr
Szczotyński Kazimierz
Wałag Gustaw
Warzecha Edward
Widuch Jan

Nasi parlamentarzyści:

Zenon Dychtowicz
Witold Moźdzynski
Czesław Mularski
Edward Kienig
Ryszard Zbrzyzny

Spis treści

1. Prolog	8
2. Kalendarium	10
<i>Wspominają:</i>	
<i>Sławomir Brok</i>	18
<i>Piotr Maćków</i>	34
<i>Jerzy Markowski</i>	48
<i>Kazimierz Ziaja</i>	62
<i>Tadeusz Szelağ</i>	80
<i>Marek Cypko</i>	81
3. Budowa zakładu do 1968 roku	102
4. Produkcja	120
5. Zagrożenia, zwalczanie i profilaktyka	174
6. Perspektywy rozwoju	172
7. Znaczenie zakładu dla miasta i regionu	174
8. A po pracy...	180
9. Wykaz osób kierownictwa i wyższego dozoru ruchu w latach 1968-2003	196

*Gips-selenit o pokroju płytkowym
zabarwiony substancjami ilastymi*

Bibliografia

1. „Polska Miedź”, Krajowa Agencja Wydawnicza, Wrocław 1976
2. „Kronika Polskiej Miedzi”, Centrum Badawczo-Projektowe Miedzi „Cuprum”, Wrocław 1997
3. Monografia KGHM Polska Miedź S.A., CBPM „Cuprum” Sp. z o.o., Wrocław/Lubin 1996
4. „Na przestrzeni lat”, Wydawnictwo Projekt Print Sp. z o.o. na zlecenie PeBeKa, Legnica 2000
5. Jan Szatsznajder - „Dziś i jutro Lubina”, PWN Warszawa, Wrocław 1975
6. „W kolorze miedzi”, Zakłady Górnicza „Lubin”, 1973
7. Przedsiębiorstwo Budowlano-Montażowe Hutnictwa, Lubin 1969-1979
8. Jan Krasoń - „Dolnośląskie złoża miedzi”, Wydawnictwa Geologiczne, Muzeum Ziemi PAN, Warszawa 1968
9. Kalendarium 35-lecia Zakładu Doświadczalnego Sp. z o.o. w Lubinie, Lubin 2000
10. Sesja naukowa z okazji 20-lecia działalności przemysłowej Zakładów Górniczych „Lubin”, Lubin 1988
11. Monografia przemysłu miedziowego w Polsce, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa 1973
12. Maria Mazur - „Powstanie i rozwój Zakładów Górniczych „Lubin” w Lubinie do 1974 roku”, praca magisterska, Wrocław 1976
13. „Lubińsko-Głogowski Okręg Miedziowy”, KGHM, Lubin 1971
14. Stanisław Downorowicz, Tadeusz Kłos - „Polska Miedź”, PWN, Wrocław 1970
15. Kronika Zakładów Górniczych „Lubin”
16. Czasopisma: „Nowa Miedź”, „Polska Miedź”, „Konkrety”, „Miedziak”
17. Materiały z funkcjonujących komórki zakładu.

Wydawca:

KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Górnicze „Lubin”

Redakcja:

Zbigniew Warczewski

Zespół redakcyjny:

Jan Uniatowicz, Urszula Karst, Jerzy Dębowski, Stanisław Dziubka

przy współpracy: Czesława Szczupakiewicz, Stanisława Zboińskiego i Mariusza Zielińskiego

Fotografie:

Janusz Bochajczuk, Janusz Budnicki, Jerzy Kosiński, Mieczysław Kowal, Piotr Krzemiński,
Grzegorz Marcinkowski, Anna Maciejowska, Tadeusz Musiałik, Leszek Skrzypek, Tadeusz Szwed,
Maciej Uniatowicz, Stanisław Wolniewicz, Mariusz Zieliński, Eugeniusz Wołoszczuk,
archiwum ZG „Lubin”

Opracowanie graficzne:

Izabela Tomasiewicz

Skład i druk:

Wydawnictwo FINESTRA Sp. z o.o.

© Copyright by O/ZG „Lubin” 2003

*Wszelkie prawa zastrzeżone.
Wykorzystywanie materiałów bez zgody właściciela
praw autorskich jest zabronione i podlega karze.
Obowiązuje to szczególnie w przypadku
powielania, tłumaczenia, kopiowania
i opracowywania danych w postaci elektronicznej.*

Fotografie na okładce:

Janusz Bochajczuk

Grafika ze strony 4:

Bożenna El-Sayed, „Tuż za lasem”,
technika mieszana/papier, 60x41, 2003

